

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MSZANA DOLNA NA LATA 2020-2027

SPIS TREŚCI

I. METODOLOGIA PRAC NAD WYZNACZENIEM OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI.....	2
II. DIAGNOZA LOKALNYCH POTENCJAŁÓW I NEGATYWNYCH ZJAWISK ORAZ WSKAŹNIKI SYNTETYCZNE I ROZKŁAD PRZESTRZENNY ZJAWISK KRYZYSOWYCH	8
II.1 CHARAKTERYSTYKA MIASTA MSZANA DOLNA	8
II.2 ZJAWISKA I PROBLEMY SPOŁECZNE	10
II.3 ZJAWISKA I PROBLEMY GOSPODARCZE.....	33
II.4 ZJAWISKA I PROBLEMY ŚRODOWISKOWE	39
II.5 ZJAWISKA I PROBLEMY PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNE	43
II.6 ZJAWISKA I PROBLEMY TECHNICZNE.....	53
III. GRANICE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO	59
IV. GRANICE OBSZARU REWITALIZACJI.....	61
V. SPIS TABEL, RYSUNKÓW I WYKRESÓW	63
VI. ZAŁĄCZNIKI	65

Opracowanie:**Zespół ds. Doradztwa i Rozwoju****FRDL Małopolski Instytut Samorządu Terytorialnego i Administracji**

Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej
Małopolski Instytut Samorządu Terytorialnego i Administracji

I. METODOLOGIA PRAC NAD WYZNACZENIEM OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

W celu wyznaczenia na terenie miasta Mszana Dolna obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji, została opracowana kompleksowa diagnoza gminy. Obejmowała ona analizę danych pochodzących ze statystyki publicznej, a także sporządzenie analiz przestrzennych, obrazujących rozkład problemów społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych oraz obszary koncentracji zjawisk kryzysowych na terenie miasta.

Dla precyzyjnego zobrazowania sytuacji miasta, zdecydowana większość danych, zebranych w ramach analizy statystycznej, została poddana badaniu w dwóch płaszczyznach. Z jednej strony w układzie dynamicznym (na przestrzeni lat) - jako analiza podstawowych trendów rozwojowych. Z drugiej strony w układzie porównawczym – dane statystyczne obrazujące stan miasta Mszana Dolna zestawiono z wartościami średnimi dla województwa małopolskiego i powiatu limanowskiego, a także z danymi dotyczącymi pięciu innych gmin, tworzących tzw. grupę porównawczą:

- z powiatu limanowskiego: Limanowa,
- z powiatu nowosądeckiego: Grybów,
- z powiatu nowotarskiego: Rabka-Zdrój,
- z powiatu suskiego: Jordanów, Sucha Beskidzka.

Tabela 1. Zestawienie podstawowych danych dla jednostek grupy porównawczej – stan na koniec 2018 roku

Nazwa gminy	Typ gminy	Liczba mieszkańców	Powierzchnia [km ²]	Gęstość zaludnienia [os/km ²]	Dochody budżetu [zł]	Dochody na mieszkańca [zł]
Limanowa	miejska	15 158	19	811	91 473 435,80	6 052,23
Mszana Dolna	miejska	7 948	27	293	33 338 721,10	4 183,55
Grybów	miejska	6 038	17	356	28 658 322,27	4 719,75
Rabka-Zdrój	miejsko-wiejska	17 092	69	247	69 569 413,21	4 043,79
Jordanów	miejska	5 373	21	255	24 617 904,60	4 610,09
Sucha Beskidzka	miejska	9 165	28	331	46 905 210,62	5 090,09

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Gminy dobrano tak, aby ich główne charakterystyki były porównywalne z analogicznymi dla miasta Mszana Dolna. Prawdopodobne jest, że procesy rozwojowe w wybranych do porównania gminach przebiegają w zbliżonym kierunku, a mieszkańcy i władze samorządowe stają przed podobnymi wyzwaniami. W diagnozie posłużono się możliwie najbardziej aktualnymi danymi statystyki publicznej. Prezentowane dane dotyczą okresu lat

2014-2018 lub 2013-2017, w zależności od dostępności danych w momencie rozpoczęcia badania.

Analizy bazujące na danych statystyki publicznej uzupełnione zostały poprzez sporządzenie **analiz przestrzennych**, obrazujących rozkład problemów (społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych) wewnątrz miasta oraz wskazujących na miejsca szczególnej koncentracji zjawisk kryzysowych. Miasto zostało podzielone na **32 obszary referencyjne** według analogicznej charakterystyki mieszkańców oraz zagospodarowania terenu. Ze względu na specyfikę zadania, taki podział – nie administracyjny – pozwala na uchwycenie kluczowych zjawisk zachodzących w mieście. Pogrupowanie przestrzeni, które zmagają się mogą z podobnymi problemami, pozwoli na dokładniejszą identyfikację granic obszarów zdegradowanych.

Do przygotowania analiz przestrzennych, wykorzystane zostały dane dostarczone przez Urząd Miasta Mszana Dolna. Zebrane dane obrazowały jakość życia oraz dotyczyły problemów w ujęciu: społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym oraz środowiskowym. Należy zaznaczyć, że analizy przestrzenne zjawisk kryzysowych opracowane zostały jedynie dla tych problemów i negatywnych aspektów funkcjonowania miasta Mszana Dolna, dla których istniała możliwość zebrania danych na odpowiednim poziomie agregacji. Tym samym, nie wszystkie zjawiska analizowane z wykorzystaniem danych statystycznych, dało się przedstawić bezpośrednio w układzie przestrzennym gminy.

Zgodnie z Ustawą o rewitalizacji, wyznaczenie obszaru rewitalizacji powinno być przeprowadzone w dwóch krokach.

W pierwszym, określony powinien zostać **obszar zdegradowany**: „obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk **społecznych**, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- 1) **gospodarczych** – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw, lub
- 2) **środowiskowych** – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
- 3) **przestrzenno-funkcjonalnych** – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub
- 4) **technicznych** – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz nefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska”¹.

¹ Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, Dz.U. 2015 poz. 1777

W kolejnym kroku wyznaczany jest **obszar rewitalizacji** – „obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk [...], na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację”². Należy podkreślić, że Ustawa o rewitalizacji nie definiuje jednoznacznie pojęć „koncentracji” i „szczególnej koncentracji” negatywnych zjawisk. W związku z powyższym, w przypadku pojęcia „koncentracji” (odnoszącego się do analizy wskaźników na potrzeby wyznaczenia obszarów zdegradowanych) przyjęto, że koncentracja oznacza występowanie wskaźników o wartościach przekraczających 60%.

Zatem obszarem zdegradowanym, w myśl Ustawy o rewitalizacji, będzie obszar, dla którego:

- **wskaźnik syntetyczny społeczny** (odzwierciedlony za pomocą mierzalnych wskaźników częściowych) przekracza 60%, oraz;
- **przynajmniej jeden inny wskaźnik syntetyczny** (gospodarczy, środowiskowy, przestrzenno-funkcjonalny lub techniczny) przekracza 60%.

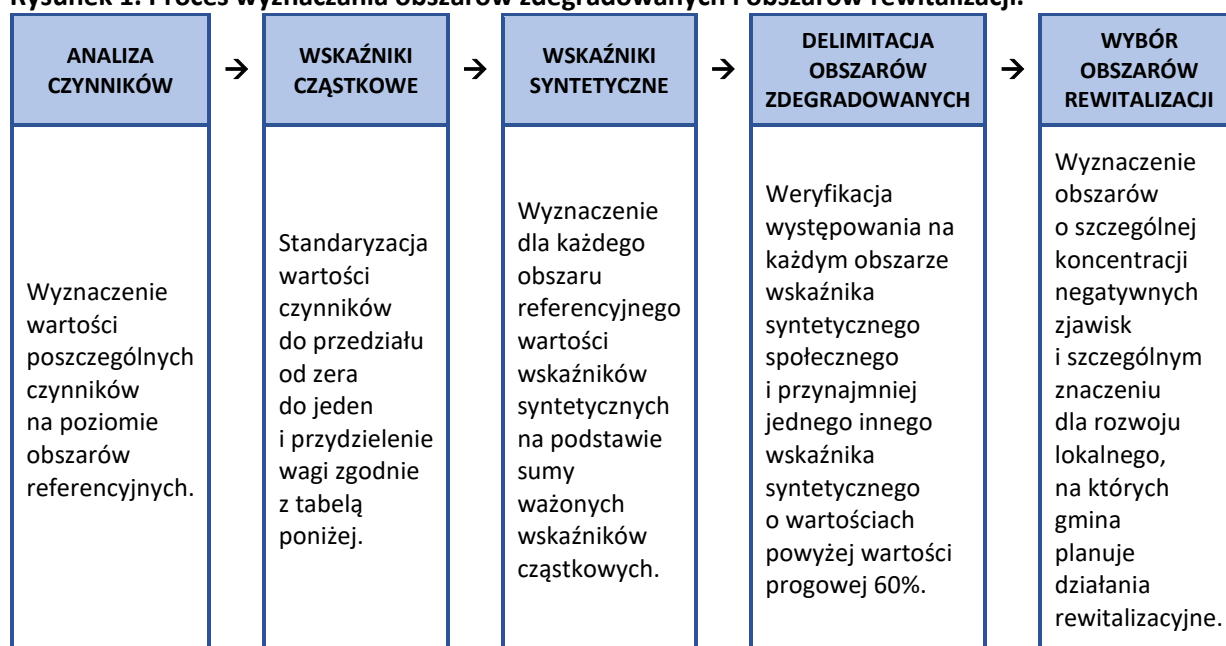
Obszar rewitalizacji zostanie wyselekcjonowany zgodnie z definicją przedmiotowej Ustawy, zatem obejmie część obszaru zdegradowanego. Przewiduje się wykluczenie danego obszaru zdegradowanego z obszaru rewitalizacji, w przypadku:

- braku szczególnego znaczenia dla rozwoju lokalnego, lub;
- braku przewidywanych działań rewitalizacyjnych.

Ponadto, zgodnie z art. 10 pkt. 2 przedmiotowej Ustawy, zostanie zapewnione w wyborze obszarów iż: „**obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy**”³.

Wyznaczenie obszarów zdegradowanych i rewitalizacji przeprowadzono zgodnie z poniższym schematem:

Rysunek 1. Proces wyznaczania obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji.

² Ibidem.

³ Ibidem.

Jak przedstawiono na schemacie powyżej, kluczowym kryterium wyznaczenia obszarów zdegradowanych są wskaźniki syntetyczne. Ich wyznaczenie wymaga kalkulacji ważonej sumy wskaźników cząstkowych. W tabeli poniżej przedstawiono zakres analizowanych wskaźników cząstkowych wraz z przypisanymi im wagami dla wyznaczenia wskaźników syntetycznych.

Tabela 2. Analizowane wskaźniki cząstkowe

WSKAŹNIK SYNTETYCZNY	WSKAŹNIK CZĄSTKOWY	WAGA
Społeczny	Liczba wykroczeń w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	25%
	Udział bezrobotnych w liczbie mieszkańców	25%
	Liczba osób korzystających z pomocy MOPS z powodu ubóstwa w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	25%
	Liczba osób korzystających z pomocy MOPS z powodu niepełnosprawności w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	20%
	Liczba stowarzyszeń w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	5%
Gospodarczy	Liczba przedsiębiorstw	50%
	Liczba przedsiębiorstw w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	50%
Przestrzenno-funkcyjny	Odległość do szkół podstawowych (w metrach)	15%
	Odległość do przedszkoli (w metrach)	15%
	Odległość do bibliotek (w metrach)	15%
	Występowanie zabytków	40%
	Odległość do obiektów sportu i rekreacji (w metrach)	15%
Techniczny	Powierzchnia instalacji solarnych (w metrach kwadratowych)	33%
	Brak dostępu do wodociągu gminnego	33%
	Brak dostępu do kanalizacji gminnej	33%
Środowiskowy	Stężenie pyłu PM10	66%
	Powierzchnie dachowe z azbestem (w metrach kwadratowych) w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	33%

Źródło: opracowanie własne

Wartości wag zostały przypisane przy uwzględnieniu wywiadów indywidualnych z jednostkami udostępniającymi dane przestrzenne i wniosków płynących z konsultacji społecznych, przeprowadzonych z mieszkańcami miasta podczas opracowywania analiz.

Wskaźniki syntetyczne zostały określone na podstawie zunitaryzowanej wartości wskaźników cząstkowych. Proces przekształcenia wskaźników cząstkowych został opisany poniżej.

Jako dolną i górną granicę wyznaczono kolejno 10 i 90 percentyl. Ma to na celu wyłączenie wpływu obserwacji, które drastycznie odstają od normy populacji. Zatem wartościom poniżej 10 percentyla przypisana jest wartość 0, a wartościom powyżej 90 percentyla, wartość 1. Wartościom w przedziale między 10 a 90 percentylem przypisano wartości według formuły.

- a) Dla wskaźników, których wysoka wartość oznacza występowanie zjawisk kryzysowych: b) Dla wskaźników, których niska wartość oznacza występowanie zjawisk kryzysowych:

$$w_i = \frac{x_i - p_{10}}{p_{90} - p_{10}}$$

$$w_i = 1 - \frac{x_i - p_{10}}{p_{90} - p_{10}}$$

gdzie:

w_i – oznacza wartość zunitaryzowaną wskaźnika częściowego dla obszaru referencyjnego i .

x_i – oznacza wartość przed przekształceniem wskaźnika częściowego dla obszaru referencyjnego i .

p_{10} – oznacza wartość 10 percentyla przed przekształceniem wskaźnika częściowego.

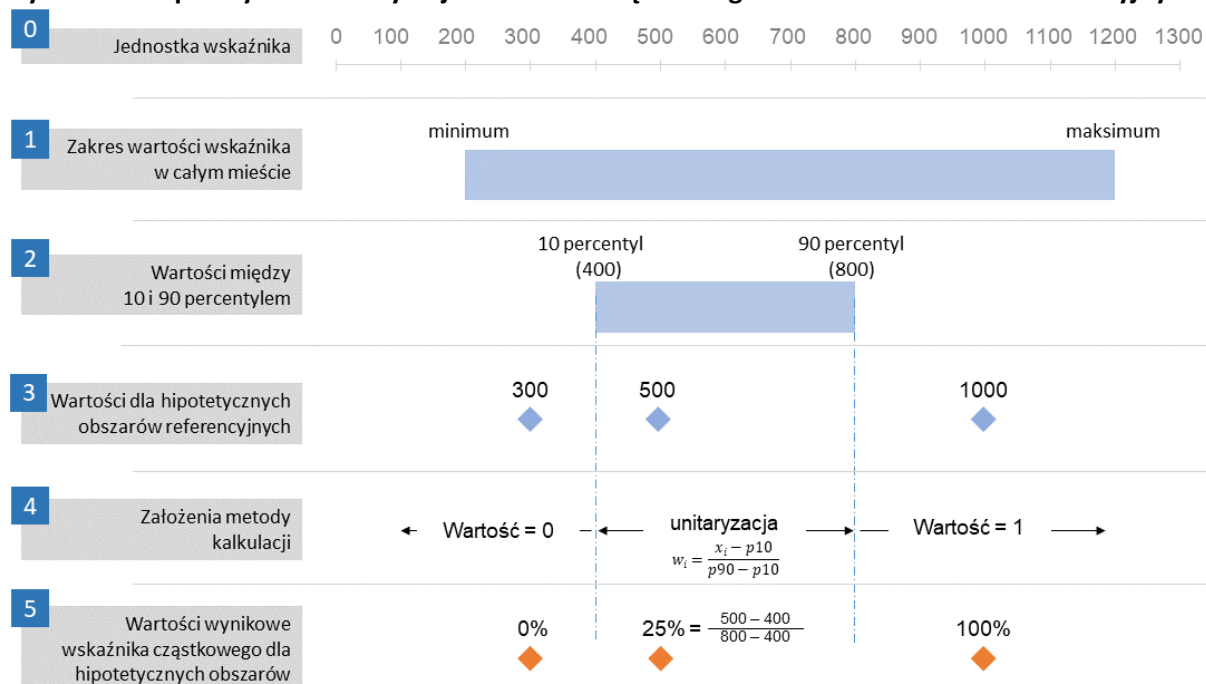
p_{90} – oznacza wartość 90 percentyla przed przekształceniem wskaźnika częściowego.

Poniższy rysunek przedstawia przekształcenia wartości dla hipotetycznego wskaźnika częściowego.

Założenia:

- Koncentracja problemu występuje przy wyższych wartościach wskaźnika częściowego;
- Przedział wartości wskaźnika częściowego wynosi od 200 do 1200;
- Wartość 10 percentyla wynosi 400;
- Wartość 90 percentyla wynosi 800;
- Wartości obszarów referencyjnych dla hipotetycznego wskaźnika wynoszą 300, 500 i 1000.

Rysunek 2. Hipotetyczna unitaryzacja wskaźnika częściowego dla trzech obszarów referencyjnych

Źródło: opracowanie własne

Stosując tę metodę, wyznaczono zunitaryzowane wartości dla wszystkich wskaźników cząstkowych, w każdym obszarze referencyjnym.

Następnie, uwzględniając przypisane im wagi, wyliczone zostały wskaźniki syntetyczne (społeczny, gospodarczy, przestrzennie-funkcjonalny, techniczny oraz środowiskowy) dla wszystkich obszarów referencyjnych. Ze względu na wyznaczanie wartości wskaźników syntetycznych jako sumy ważonej wskaźników cząstkowych, zakresy przyjmowanych wartości nie obejmowały całego przedziału od 0% do 100%. W celu zachowania porównywalności, wskaźniki syntetyczne zostały zunitaryzowane („rozszerzone” do przedziałów 0% - 100% zakładając, że najniższa wyznaczona wartość odpowiada 0%, a najwyższa 100%).

Ostatnim etapem było porównanie wartości wskaźników syntetycznych dla poszczególnych obszarów referencyjnych względem wartości progowej 60%. W przypadku, kiedy obszar referencyjny przekroczył wartość progową dla wskaźnika syntetycznego społecznego i co najmniej jeszcze jednego wskaźnika syntetycznego, uznawany został za obszar zdegradowany. Na jego podstawie oraz wytycznych Ustawy o rewitalizacji wybrany został obszar rewitalizacji.

Przeprowadzone analizy przestrzenne pozwoliły na wyznaczenie obszarów koncentracji problemów społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych na terenie miasta Mszana Dolna.

W kolejnych rozdziałach diagnozy, przedstawiono rozmieszczenie problemów społecznych dla obszarów referencyjnych. Jako pierwsze ukazane są wyniki wskaźnika syntetycznego, otrzymane z sumy ważonej pięciu wskaźników cząstkowych. Następnie zaprezentowano analizę przestrzenną dla poszczególnych wskaźników cząstkowych. Dodatkowo, diagnozę uzupełnioną analizą danych statystycznych w układzie porównawczym i dynamicznym.

Ponadto, diagnoza obejmowała również przeprowadzenie sondażu społecznego wśród mieszkańców miasta Mszana Dolna, dotyczącego problemów, potrzeb i oczekiwań społecznych w kontekście planowanych działań rewitalizacyjnych. Badanie przeprowadzone zostało na przełomie lipca i sierpnia 2019 r. Rozdystrybuowane zostały zarówno ankiety tradycyjne, jak i elektroniczne. W sumie, analizie poddane zostały 242 ankiety.

Odbyły się też dwa warsztaty diagnostyczne. Spotkania odbyły się 1 i 2 sierpnia w Urzędzie Miasta Mszana Dolna. Jeden z warsztatów realizowany był w godzinach przedpołudniowych, a drugi w godzinach popołudniowych, aby każdy zainteresowany miał szansę uczestnictwa. Łącznie wzięło w nich udział ponad 27 osób. Program warsztatów obejmował: przedstawienie istoty, celów, zasad prowadzenia rewitalizacji, prezentację kluczowych wniosków z diagnozy społeczno-gospodarczej miasta, bazującej na statystyce publicznej, wstępnych wniosków z analiz przestrzennych, a przede wszystkim pracę warsztatową z mieszkańcami, mającą na celu wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji (identyfikacja problemów społecznych, gospodarczych, środowiskowych, funkcjonalnych i infrastrukturalnych oraz potencjałów, nakreślenie wizji rozwoju miasta, w tym wskazanie przez mieszkańców obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia ich potrzeb).

II. DIAGNOZA LOKALNYCH POTENCJAŁÓW I NEGATYWNYCH ZJAWISK ORAZ WSKAŹNIKI SYNTETYCZNE I ROZKŁAD PRZESTRZENNY ZJAWISK KRYZYSOWYCH

II.1 CHARAKTERYSTYKA MIASTA MSZANA DOLNA

Miasto Mszana Dolna to gmina miejska, leżąca w południowej części województwa małopolskiego, w powiecie limanowskim. Zajmuje powierzchnię 27 km². Na koniec 2018 roku, w mieście zameldowanych było 7 948 osób⁴.

Rysunek 3. Mszana Dolna oraz jej położenie w powiecie limanowskim

Źródło: <https://mszana-dolna.eu>

Źródło: <http://www.rdr.ilimanowa.pl/>

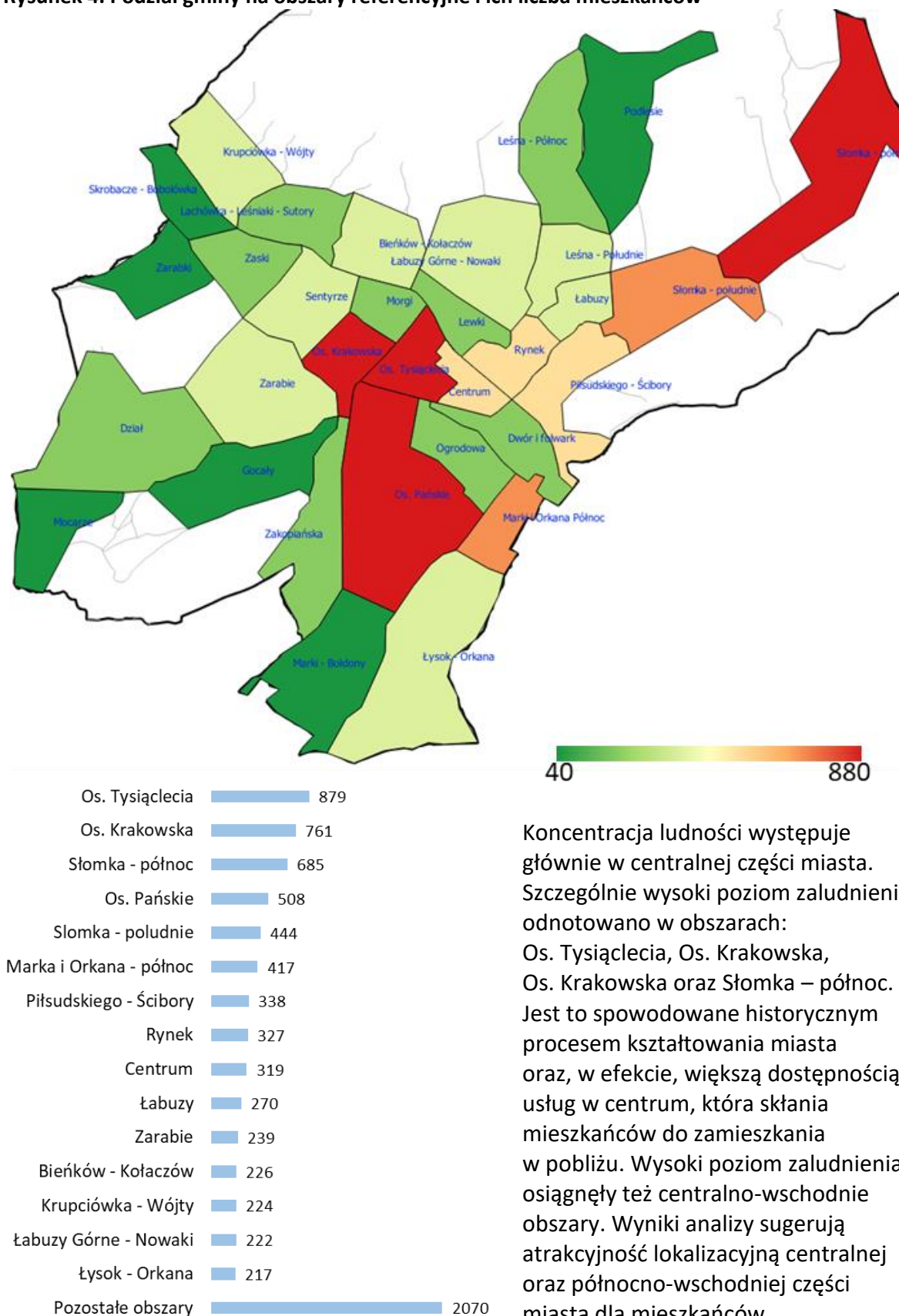
Mszana Dolna leży w zachodniej części Beskidu Wyspowego w zlewisku rzeki Raby, 50 km na południe od Krakowa, 50 km na północ od Zakopanego i 12 km na północny wschód od Rabki-Zdrój. Kotlina, w której miasto jest położone, otoczona jest szczytami Beskidu Wyspowego: Lubogoszcz, Czarny Dział, Grunwald, Luboń Wielki i Szczebel oraz wzgórzem Grunwald. Przez miejscowość przechodzi ważny szlak komunikacyjny, droga krajowa nr 28, zwana także trasą karpacką.

Obiekty wpisane do rejestru zabytków nieruchomości województwa małopolskiego znajdujące się na terenie miasta to cmentarz żydowski, park podworski oraz kościół parafialny pod wezwaniem św. Michała Archanioła.

Na potrzeby przeprowadzenia analiz przestrzennych, obszar miasta podzielony został na 32 obszary referencyjne. Rozkład ludności w poszczególnych obszarach zaprezentowany został na rysunku poniżej:

⁴ Odnotowano rozbieżność w liczbie ludności miasta w zależności od źródła danych. Zgodnie z rejestrem PESEL, zarejestrowanych na pobyt stały lub czasowy było w mieście w 2018 roku 8146 osób – tę wartość zastosowano każdorazowo w analizach przestrzennych. Aby umożliwić przeprowadzenie analizy porównawczej i dynamicznej, opartej na danych statystycznych, korzystano każdorazowo z danych BDL GUS, zgodnie z którymi na terenie miasta zamieszkiwało w 2018 roku 7 948 osób.

Rysunek 4. Podział gminy na obszary referencyjne i ich liczba mieszkańców

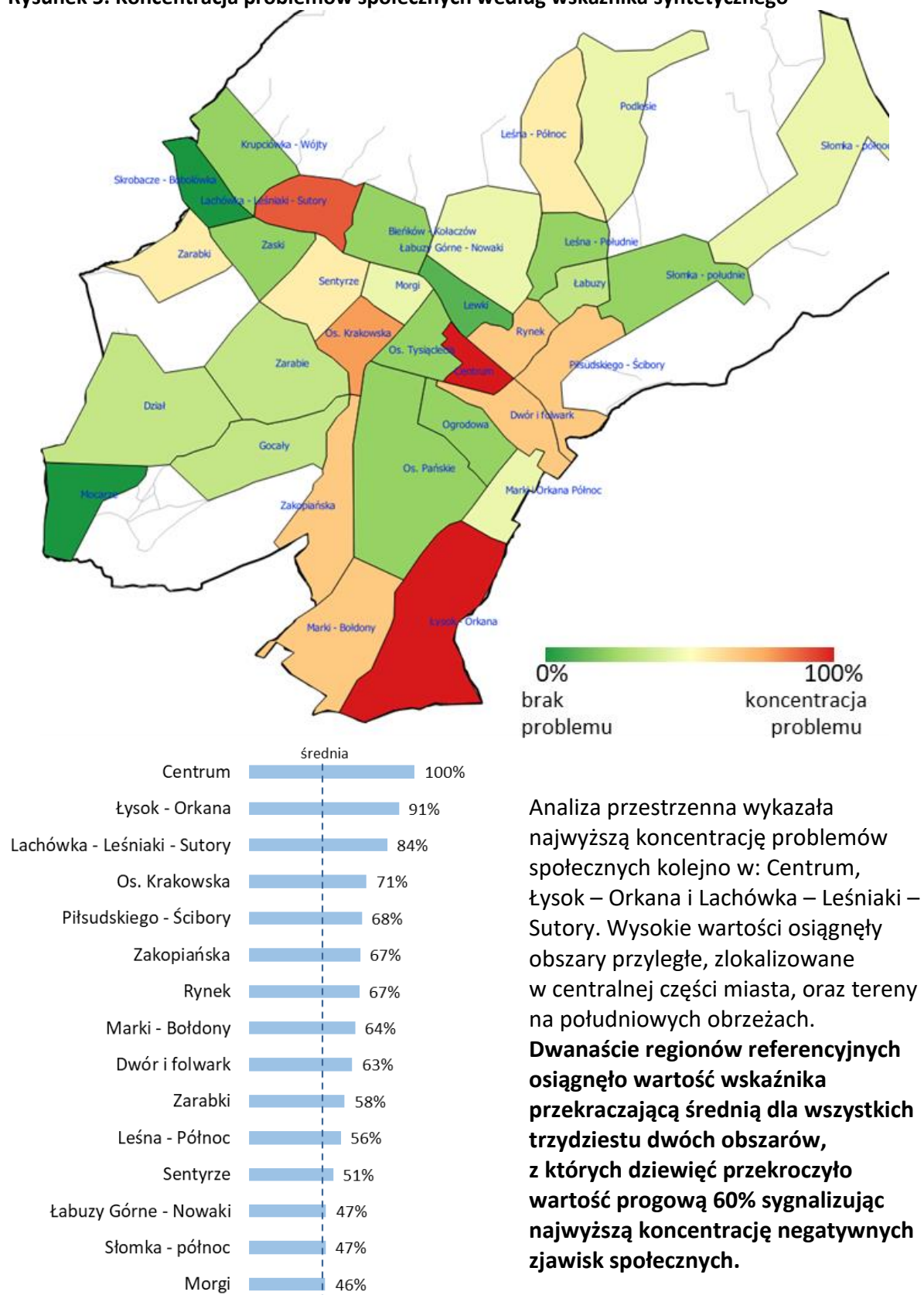

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Mszana Dolna

Koncentracja ludności występuje głównie w centralnej części miasta. Szczególnie wysoki poziom zaludnienia odnotowano w obszarach: Os. Tysiąclecia, Os. Krakowska, Os. Krakowska oraz Słomka – północ. Jest to spowodowane historycznym procesem kształtowania miasta oraz, w efekcie, większą dostępnością usług w centrum, która skłania mieszkańców do zamieszkania w pobliżu. Wysoki poziom zaludnienia osiągnęły też centralno-wschodnie obszary. Wyniki analizy sugerują atrakcyjność lokalizacyjną centralnej oraz północno-wschodniej części miasta dla mieszkańców.

II.2 ZJAWISKA I PROBLEMY SPOŁECZNE

Rysunek 5. Koncentracja problemów społecznych według wskaźnika syntetycznego

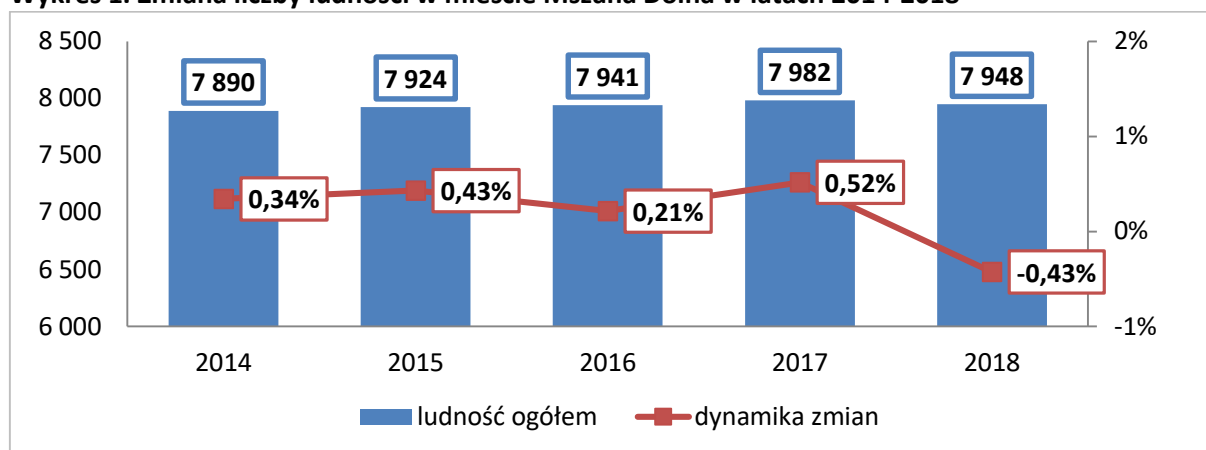
Wykres ograniczony do 15 obszarów o najwyższym wskaźniku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Mszana Dolna

DEMOGRAFIA

Według Banku Danych Lokalnych GUS, populacja miasta Mszana Dolna na koniec 2018 roku liczyła 7 948 osób. Różnica w stosunku do roku bazowego (2014) wynosiła 58 osób, co oznacza wzrost o 0,7%. Mieszkańcy miasta Mszana Dolna stanowili w 2018 roku 6,04% mieszkańców powiatu limanowskiego. Liczba mieszkańców miasta w latach 2014-2017 stale rosła, jednak w roku 2018 odnotowano niewielki spadek. Dynamika wzrostu oscylowała w granicach od 0,21% do 0,52% oraz -0,43% w roku 2018.

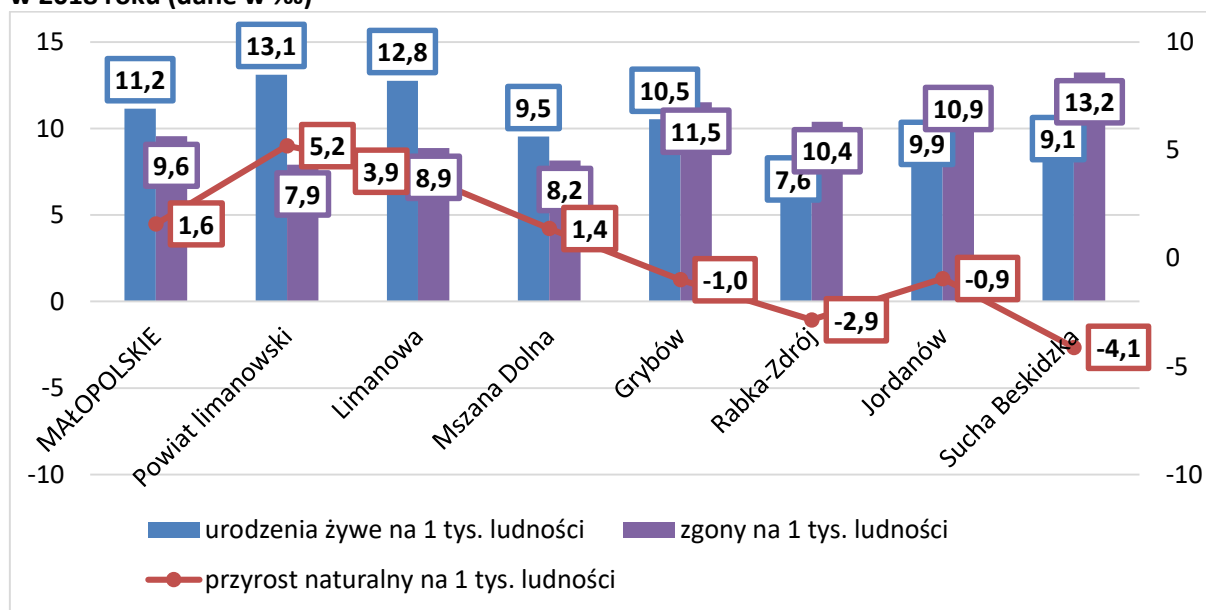
Wykres 1. Zmiana liczby ludności w mieście Mszana Dolna w latach 2014-2018

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

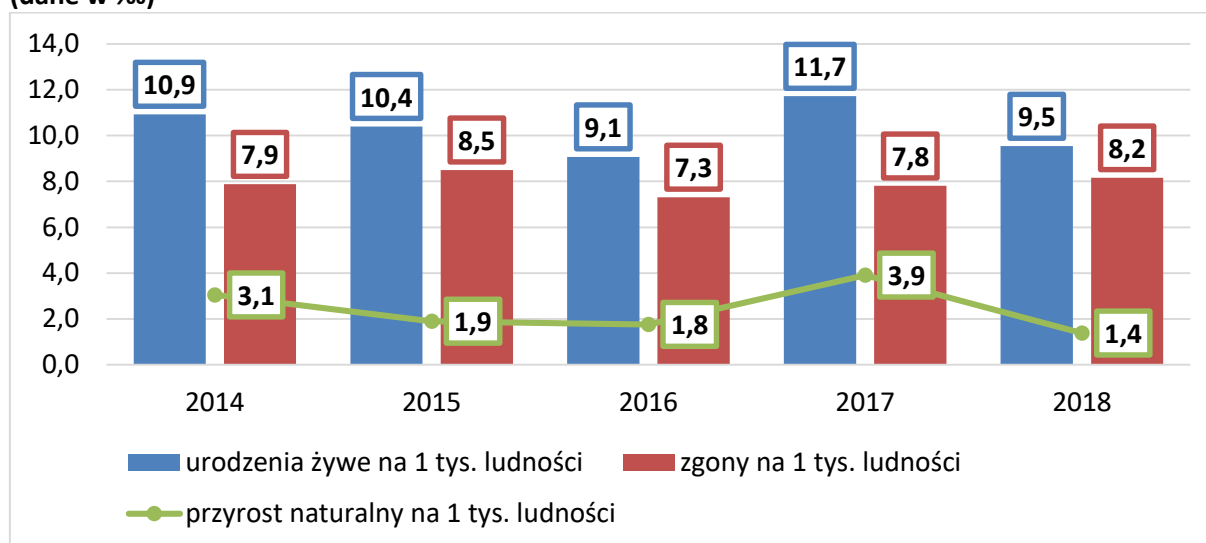
Miasto Mszana Dolna charakteryzuje dodatni przyrost naturalny. Jego wskaźnik w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w 2018 roku równy był 1,4‰, co stanowiło wartość bliską średniej wojewódzkiej (1,6‰), jednak odbiegało od średniej dla powiatu limanowskiego, która wyniosła 5,2‰. Co więcej, był to najniższy wskaźnik jaki odnotowano w mieście w ostatnich pięciu latach. Średni przyrost naturalny z lat 2014-2018 osiągnął wartość 2,40‰, przy średniej dla powiatu na poziomie 4,94‰ i województwa małopolskiego 1,51‰.

Wykres 2. Wskaźniki demograficzne dla miasta Mszana Dolna i jednostek grupy porównawczej w 2018 roku (dane w ‰)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

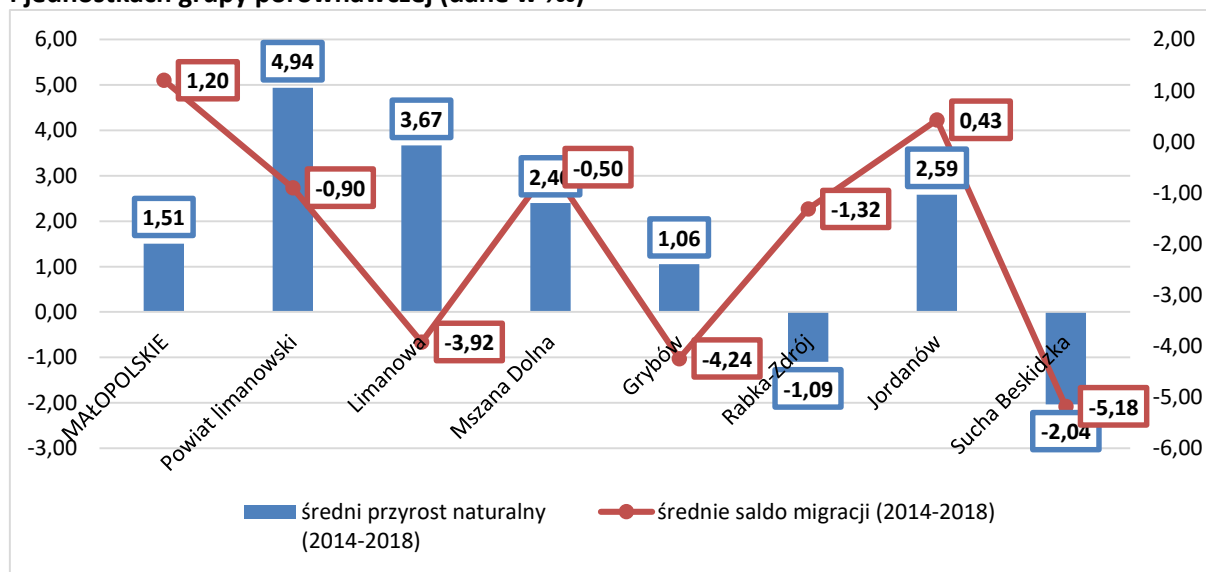
Wykres 3. Wskaźniki demograficzne dla miasta Mszana Dolna – dynamika zmian w latach 2014-2018 (dane w ‰)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Średnie saldo migracji dla miasta Mszana Dolna z lat 2014-2018⁵ w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców wyniosło -0,50‰, co było wskaźnikiem lepszym niż średnia powiatowa (-0,90‰) lecz dużo niższym od średniej wojewódzkiej (1,20‰). Należy jednak zaznaczyć, że saldo migracji w ciągu ostatnich lat było bardzo zmienne, osiągając naprzemiennie dodatnie i ujemne wartości. Istotnym wyzwaniem na najbliższe lata pozostaje zatem wzmacnianie atrakcyjności osadniczej miasta i doskonalenie jakości życia mieszkańców, aby zahamować potencjalny odpływ ludności, w szczególności osób młodych. Największą wartość średniego salda migracji na 1 tys. mieszkańców wśród jednostek grupy porównawczej w latach 2010-2014 zaobserwowano w mieście Jordanów (0,43‰).

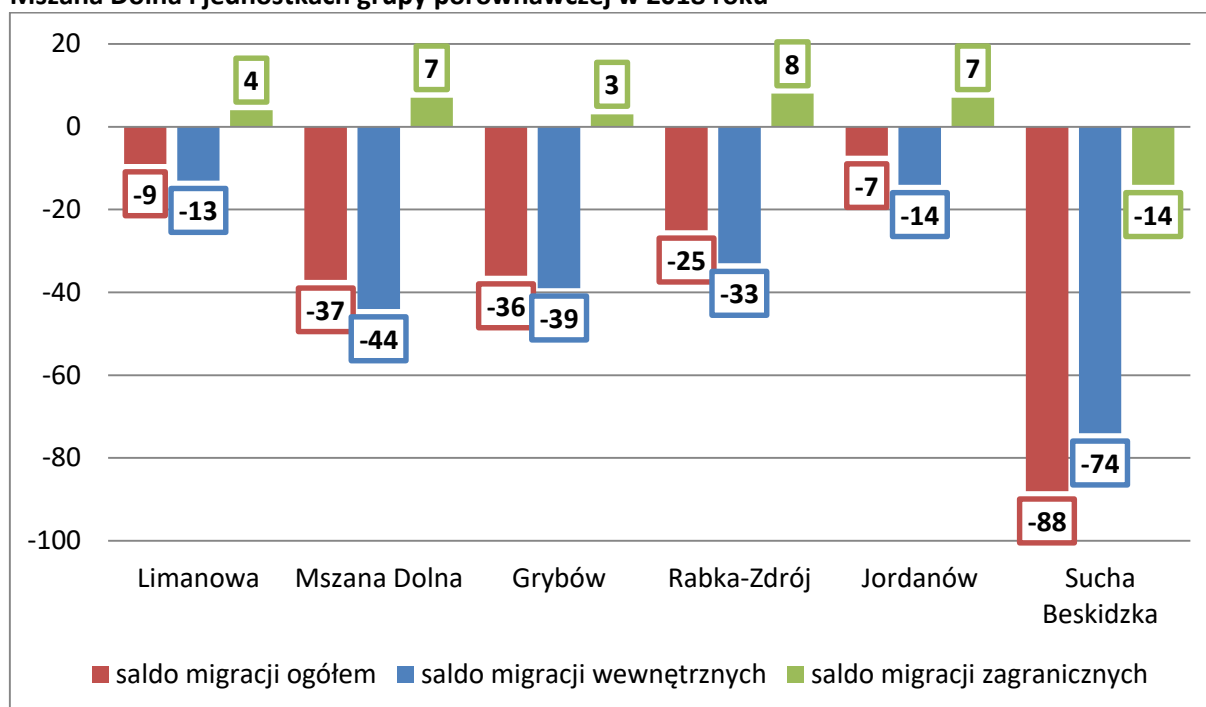
Wykres 4. Średni przyrost naturalny i saldo migracji (2014-2018) w mieście Mszana Dolna i jednostkach grupy porównawczej (dane w ‰)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

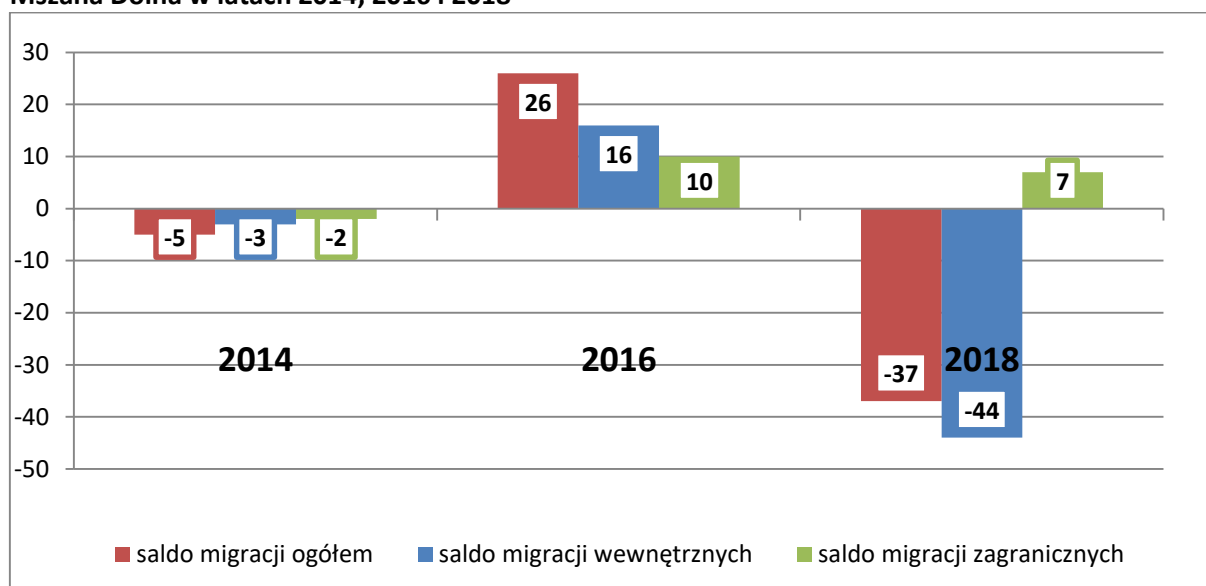
⁵ Dane obejmują jedynie informacje z rejestrów, nie wykazując migracji osób, które nie zgłaszają tego faktu w urzędzie. Stąd skala zjawiska może być nawet większa, co zgłaszali mieszkańcy w trakcie warsztatów diagnostycznych.

Wykres 5. Saldo migracji ogółem, migracji wewnętrznych oraz migracji zagranicznych w mieście Mszana Dolna i jednostkach grupy porównawczej w 2018 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Wykres 6. Saldo migracji ogółem, migracji wewnętrznych oraz migracji zagranicznych w mieście Mszana Dolna w latach 2014, 2016 i 2018

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

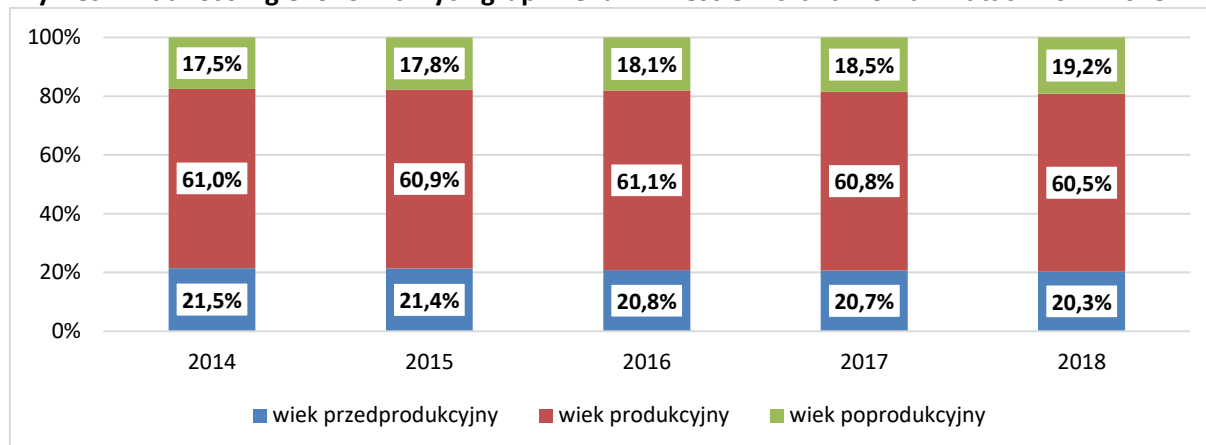
Choć wzrost liczby ludności (co do zasady) przekłada się korzystnie na możliwości rozwojowe, dokładne określenie kierunków i siły wpływu tego czynnika wymaga pogłębienia analizy o zmiany struktury ludności. W tym celu przedstawiono strukturę i dynamikę zmian liczby ludności w podziale na funkcjonalne grupy wieku, tj. ludność w wieku przedprodukcyjnym (do 17 lat), produkcyjnym (18 - 59/64 lata) i poprodukcyjnym (59+/64+).

W 2014 roku osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowiły 21,5% ogółu ludności, podczas gdy w 2018 roku wskaźnik ten wyniósł 20,3%. W strukturze ludnościowej miasta, rośnie natomiast udział osób w wieku poprodukcyjnym – w 2014 roku grupa ta stanowiła 17,5% populacji miasta, podczas gdy w roku 2018 było to 19,2%.

Nieznaczny spadek notuje się w udziale w populacji miasta osób w wieku produkcyjnym – z 61,0% w 2014 roku do 60,5% w 2018 roku. Opisane zmiany świadczą o postępującym procesie starzenia się społeczeństwa, którego dynamika w przypadku miasta Mszana Dolna, w porównaniu z sytuacją wielu samorządów w kraju, nie jest jednak najgorsza, proces postępuje bowiem powoli i zmiany procentowe nie są duże (w szczególności dzięki korzystnym wskaźnikom przyrostu naturalnego). Zmiany w strukturze ludności miasta stanowią wyzwanie dla nowej polityki rozwoju, w szczególności w zakresie wzmacniania atrakcyjności osadniczej i dostosowywania systemu świadczenia usług publicznych.

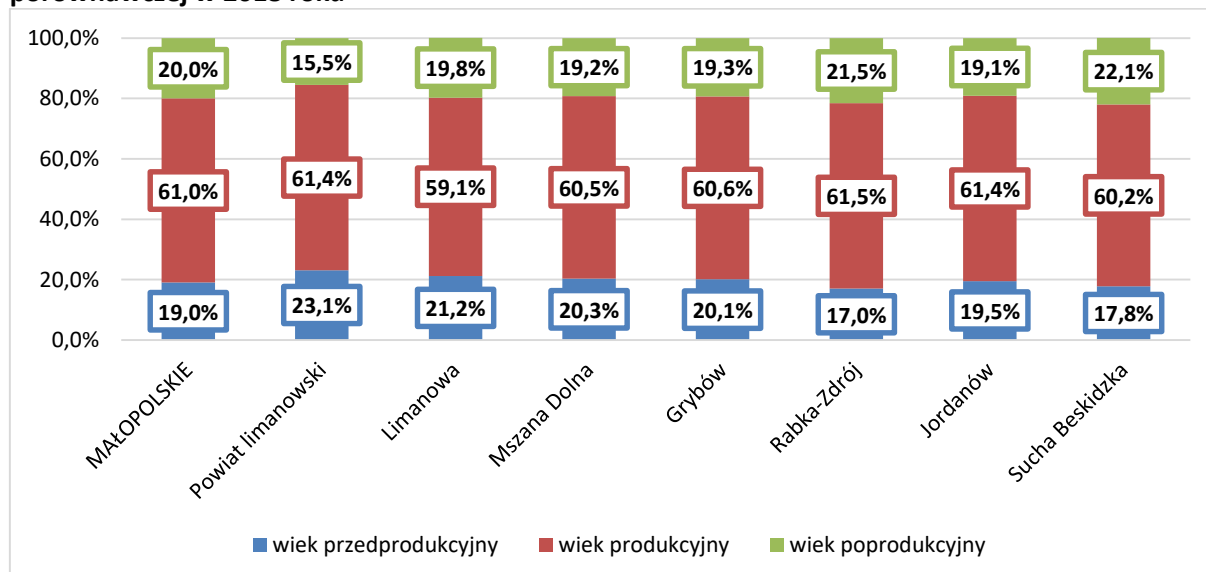
Jak widać na wykresie nr 8, dużo trudniejsza sytuacja demograficzna charakteryzuje m.in. miasto Sucha Beskidzka, gdzie ludność w wieku poprodukcyjnym stanowi już 22,1% ogółu, a ludność w wieku przedprodukcyjnym zaledwie 17,8%.

Wykres 7. Ludność wg ekonomicznych grup wieku w mieście Mszana Dolna w latach 2014-2018

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

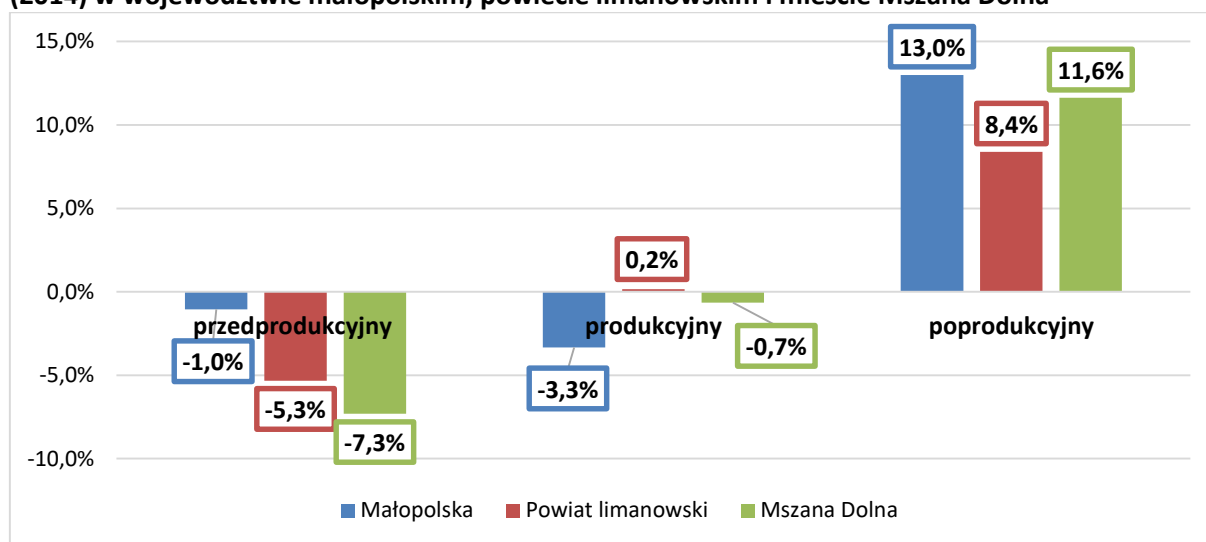
Wykres 8. Ludność wg ekonomicznych grup wieku w mieście Mszana Dolna oraz jednostkach grupy porównawczej w 2018 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Aby jeszcze dokładniej zobrazować skalę opisywanego zjawiska, zbadano dynamikę opisywanych zmian w porównaniu do województwa małopolskiego i powiatu limanowskiego. Spadek udziału osób w wieku przedprodukcyjnym w odniesieniu do roku bazowego (2014) w mieście wynosi 7,3%, w Małopolsce zaś 1,0%. Przyrost ludności w wieku poprodukcyjnym, dla przedziału ostatnich 5 lat, wyniósł w mieście Mszana Dolna 11,6%, podczas gdy średnia dla województwa małopolskiego to 13,0%.

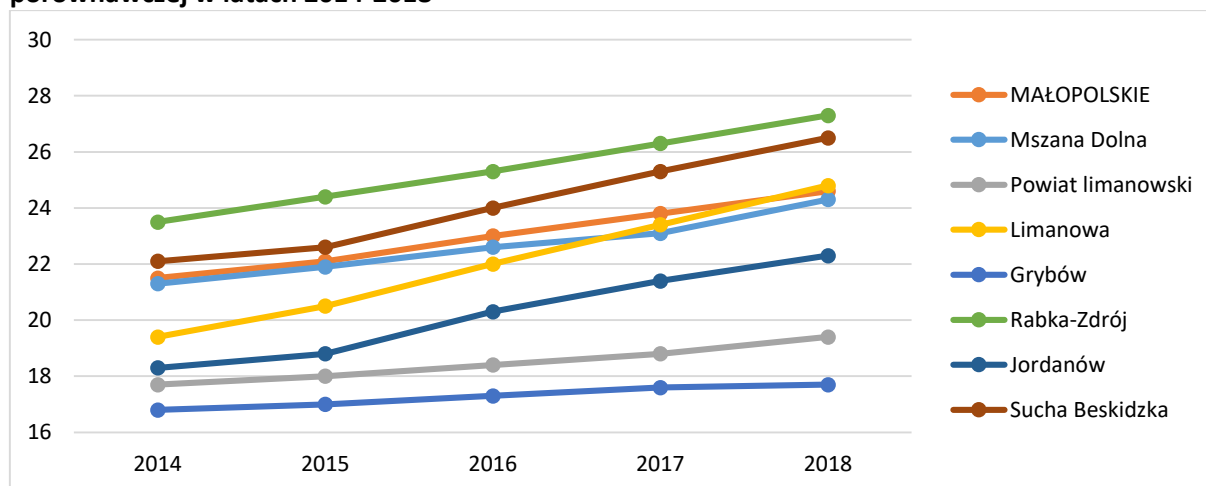
Wykres 9. Zmiana liczby ludności wg ekonomicznych grup wieku w stosunku do roku bazowego (2014) w województwie małopolskim, powiecie limanowskim i mieście Mszana Dolna

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Dodatkowym wskaźnikiem obrazującym wyzwania demograficzne danego obszaru jest wskaźnik obciążenia demograficznego tj. liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. Jak widać na wykresie zamieszczonym poniżej, dynamika zmian w porównywanych jednostkach jest zróżnicowana, jednak tendencja jest wspólna i wskazuje na rosnące obciążenie, co oznacza potencjalne problemy na rynku pracy, związane z brakiem dostępności wystarczającej siły roboczej, jak i konieczność zapewnienia sprawnego systemu opieki nad seniorami.

Wykres 10. Wskaźnik obciążenia demograficznego w mieście Mszana Dolna oraz jednostkach grupy porównawczej w latach 2014-2018

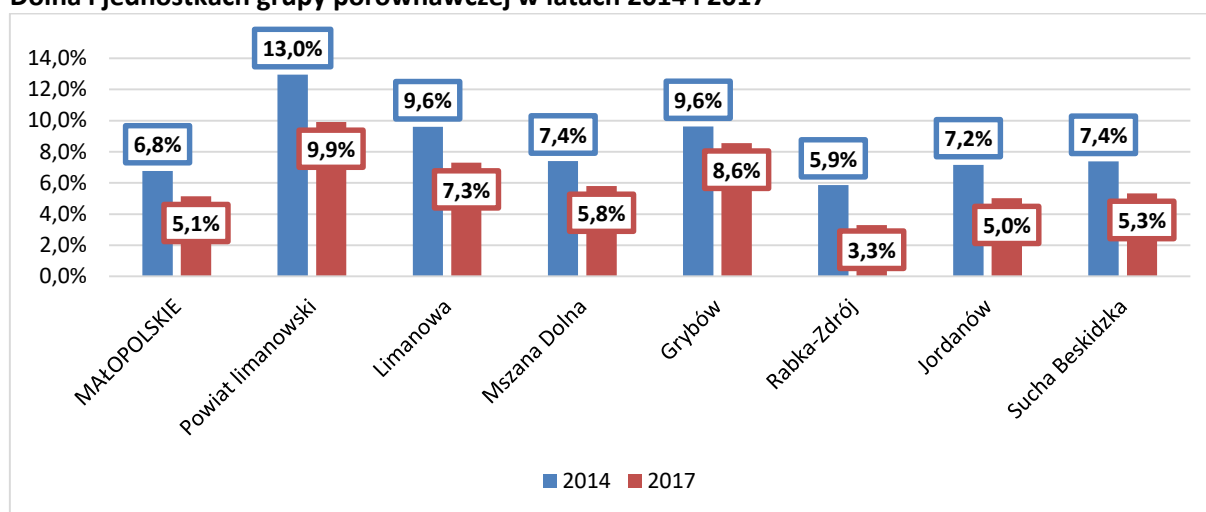

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

WŁĄCZENIE SPOŁECZNE

Odsetek osób objętych pomocą społeczną w liczbie ludności ogółem w mieście Mszana Dolna w 2017 roku był równy 5,8%, co oznacza spadek w stosunku do roku 2014, kiedy odsetek ten wynosił 7,4%. Tendencje te są zbieżne ze średnią dla województwa małopolskiego, gdzie odsetek osób korzystających z pomocy spadł w tym okresie z 6,8% do 5,1%. Jest to jednocześnie jeden z najniższych odsetków wśród gmin grupy porównawczej. Korzystnie miasto Mszana Dolna wypada również na tle powiatu, dla którego średnia wyniosła w 2018 roku 9,9%. Należy pamiętać, że zmiany w liczbie osób objętych pomocą społeczną mogą być konsekwencją zmieniających się rozporządzeń w sprawie kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej.

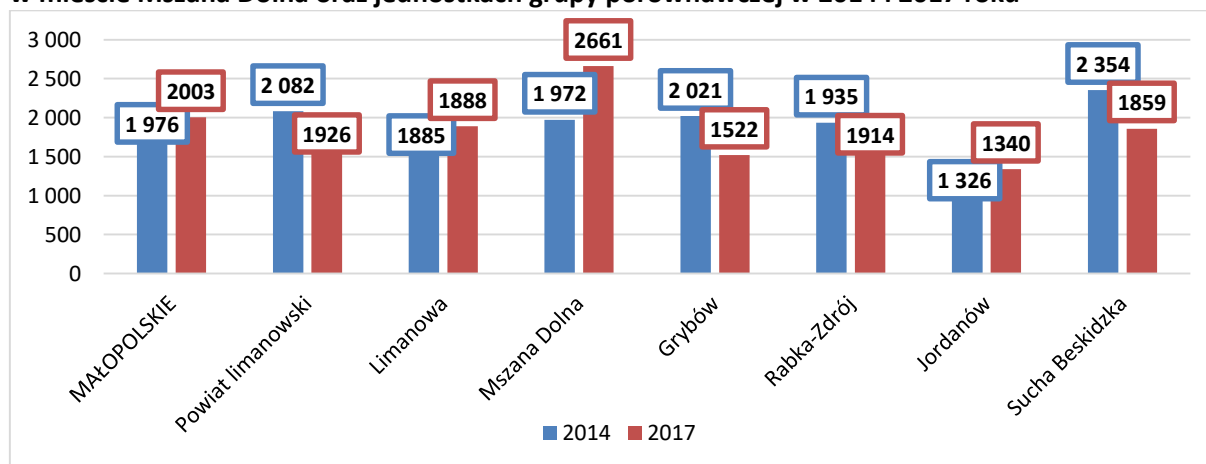
Wykres 11. Udział osób korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem w mieście Mszana Dolna i jednostkach grupy porównawczej w latach 2014 i 2017

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Internetowego Obserwatora Statystyk Społecznych

Co ciekawe, mimo spadku liczby beneficjentów pomocy społecznej w mieście, wzrosła liczba mieszkańców przypadających na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w ośrodku pomocy społecznej – z 1972 w 2014 r. do 2661 osób w 2017 r.

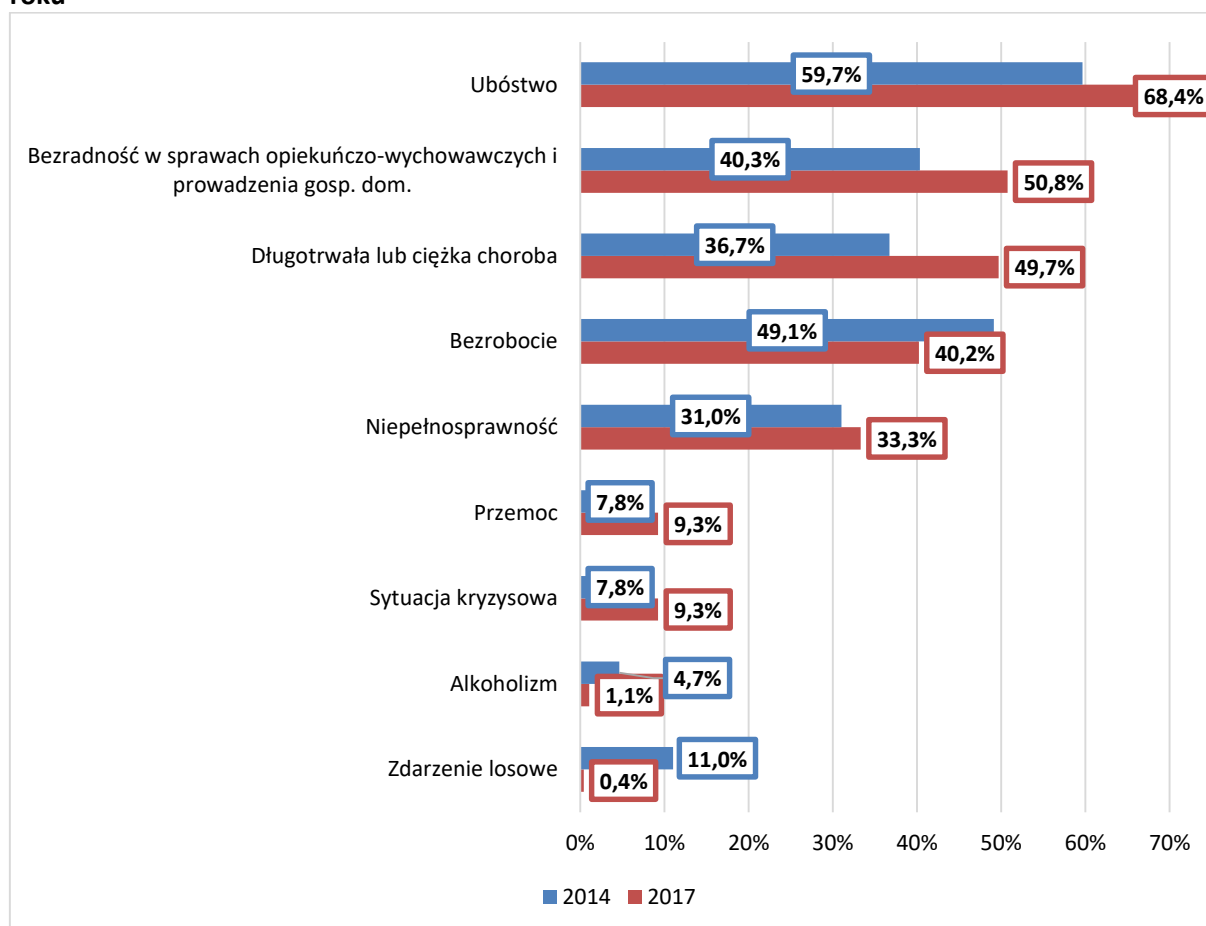
Wykres 12. Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS w mieście Mszana Dolna oraz jednostkach grupy porównawczej w 2014 i 2017 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Internetowego Obserwatora Statystyk Społecznych

Według danych Internetowego Obserwatora Statystyk Społecznych, najczęstszym powodem udzielenia pomocy społecznej w mieście Mszana Dolna w 2017 roku było ubóstwo (68,4% podopiecznych MOPS), kolejnym istotnym problemem jest bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych, w myśl ustawy rozumiana dwojako: jako problemy wychowawcze, ale również nieumiejętne sprawowanie opieki nad dziećmi (w 2017 roku po pomoc z tego tytułu zgłosiło się w gminie aż 50,8% osób korzystających ze wsparcia pomocy społecznej). Trzecim najczęstszym powodem udzielania pomocy społecznej w mieście jest długotrwała lub ciężka choroba (49,7% korzystających). Mimo relatywnie korzystnych wskaźników dotyczących bezrobocia w mieście Mszana Dolna, wciąż ponad 40% beneficjentów pomocy społecznej, korzysta z niej właśnie z tego powodu. Odnotowano też spory odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności (33,3% beneficjentów).

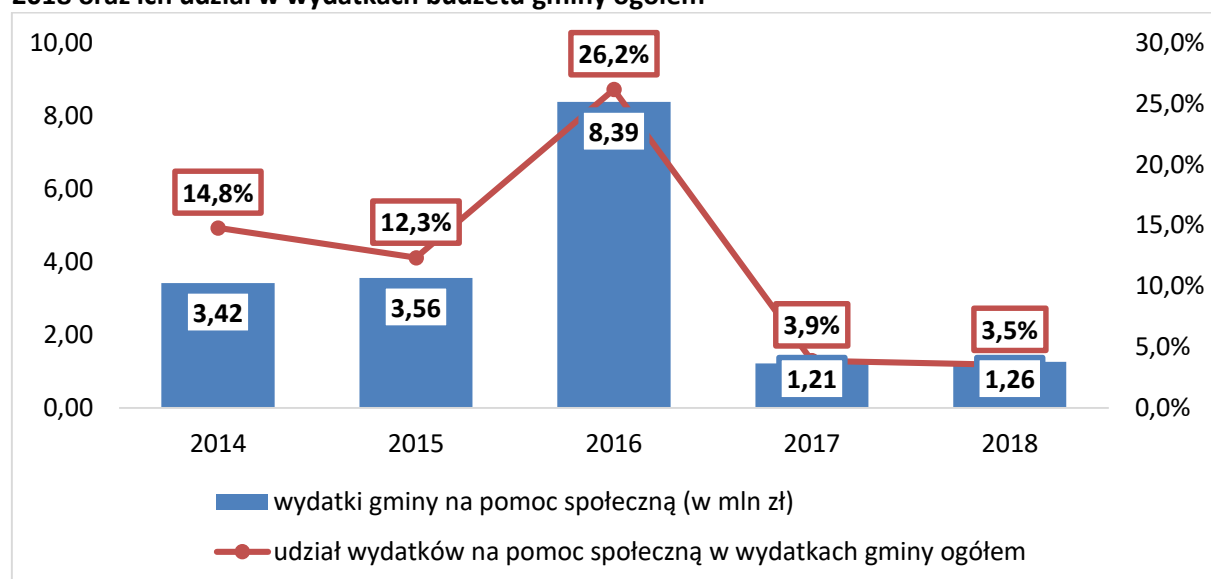
Wykres 13. Główne powody udzielania pomocy społecznej w mieście Mszana Dolna w 2014 i 2017 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Internetowego Obserwatora Statystyk Społecznych

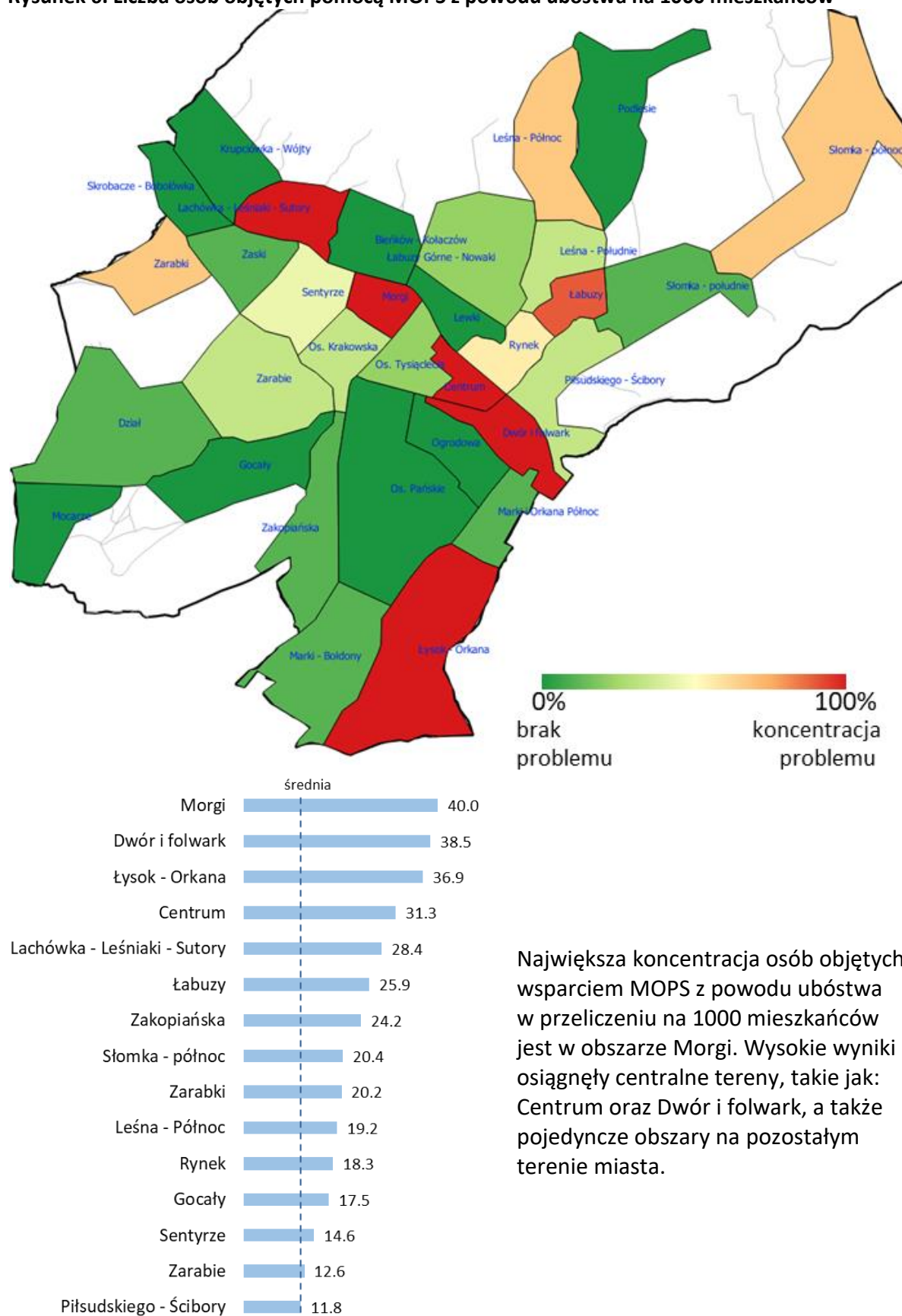
Miasto na pomoc społeczną wydało w 2018 roku 1,26 mln złotych z budżetu, co stanowiło 3,5% ogółu wydatków miasta w tym roku. Był to najniższy zaobserwowany w ostatnich latach udział wydatków przeznaczonych na pomoc społeczną. Wydatki na pomoc społeczną stanowią każdorazowo wyzwanie dla budżetu miasta, co wskazywać może na konieczność zastosowania bardziej efektywnych form wsparcia, w szczególności aktywizujących osoby zagrożone i dotknięte wykluczeniem, wynikającym z długookresowego korzystania z pomocy społecznej.

Wykres 14. Wydatki na pomoc społeczną z budżetu miasta Mszana Dolna (w mln zł) w latach 2014-2018 oraz ich udział w wydatkach budżetu gminy ogółem

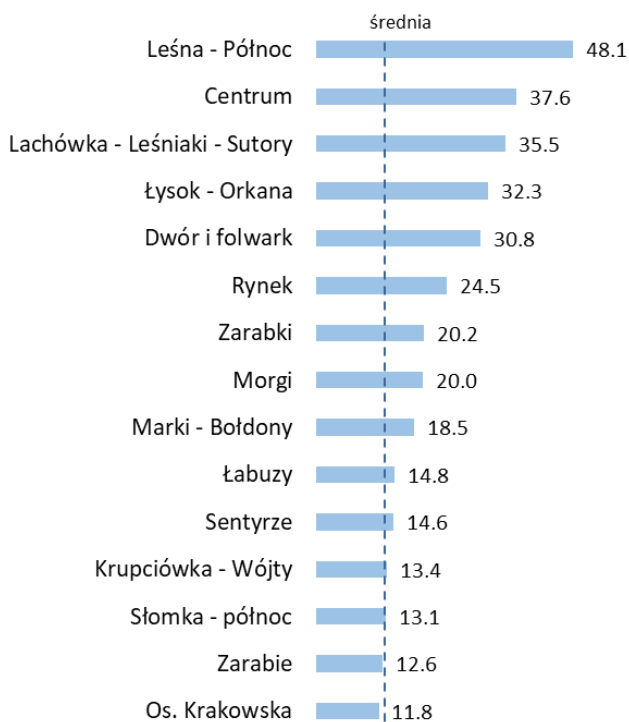
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Rysunek 6. Liczba osób objętych pomocą MOPS z powodu ubóstwa na 1000 mieszkańców

Wykres ograniczony do 15 obszarów o najwyższym wskaźniku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Mszana Dolna

Analiza przestrzenna problemu niepełnosprawności ukazała podobne rozmieszczenie koncentracji do wyników analizy mieszkańców korzystających z pomocy MOPS z powodu ubóstwa. Zatem nasilenie problemu występuje w centralnych terenach: Centrum, Dwór i folwark, Rynek. Jednak najwyższy wynik zaobserwowany został w Leśna - Północ.

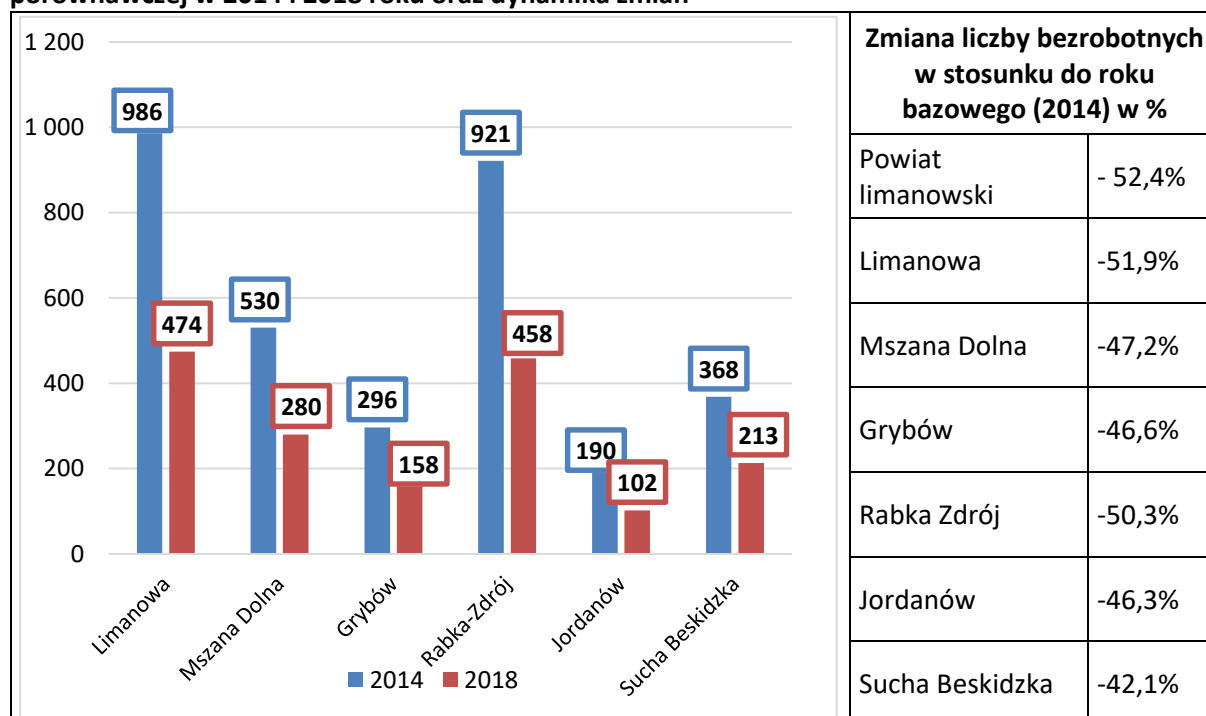
Wykres ograniczony do 15 obszarów o najwyższym wskaźniku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Mszana Dolna

BEZROBOCIE

Jednym z istotnych czynników odzwierciedlających stan sytuacji społecznej w mieście jest poziom bezrobocia. Mając na uwadze fakt, że jest to także wskaźnik istotnie determinujący atrakcyjność osadniczą gminy i jakość życia jej mieszkańców, analizie poddano kształtowanie się wskaźników dotyczących rynku pracy. Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Limanowej, liczba mieszkańców miasta Mszana Dolna zarejestrowanych jako bezrobotne w ostatnich latach znacznie spadła (spadek o 47,2% w stosunku do roku bazowego – 2014). Jest to tendencja zbieżna dla wszystkich jednostek grupy porównawczej.

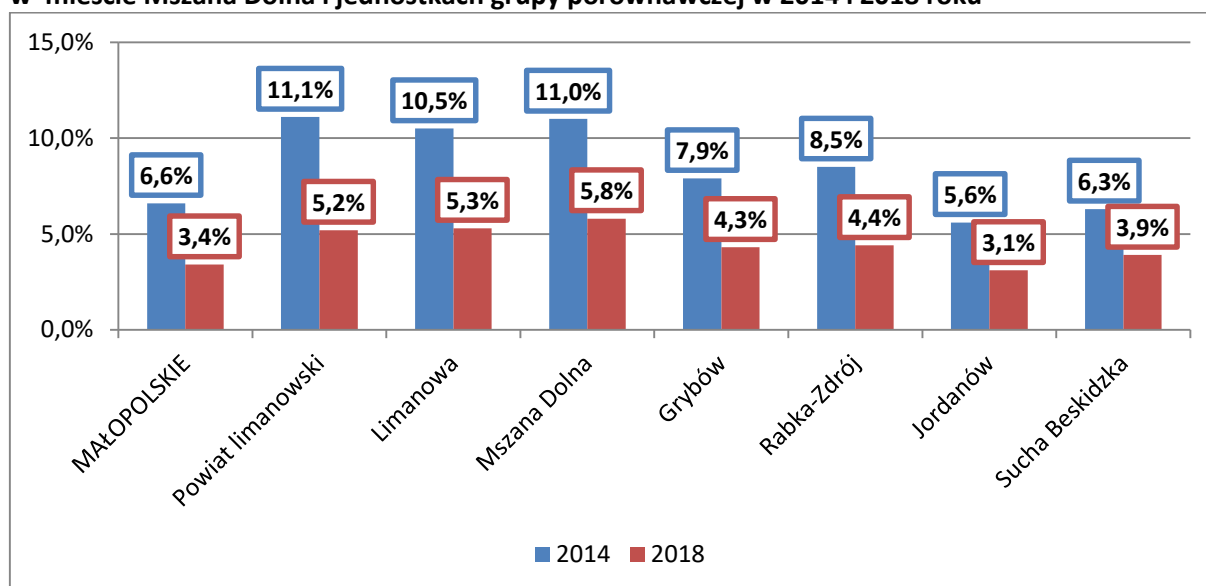
Wykres 15. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w mieście Mszana Dolna i jednostkach grupy porównawczej w 2014 i 2018 roku oraz dynamika zmian

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Niemniej jednak, w 2018 roku udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w mieście Mszana Dolna wynosił 5,8%. Jest to najwyższa wartość wskaźnika w porównaniu do wszystkich gmin grupy porównawczej oraz nieznacznie wyższa od średniej dla powiatu limanowskiego (5,2%). Najniższy udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym odnotowano w mieście Jordanów (3,1%).

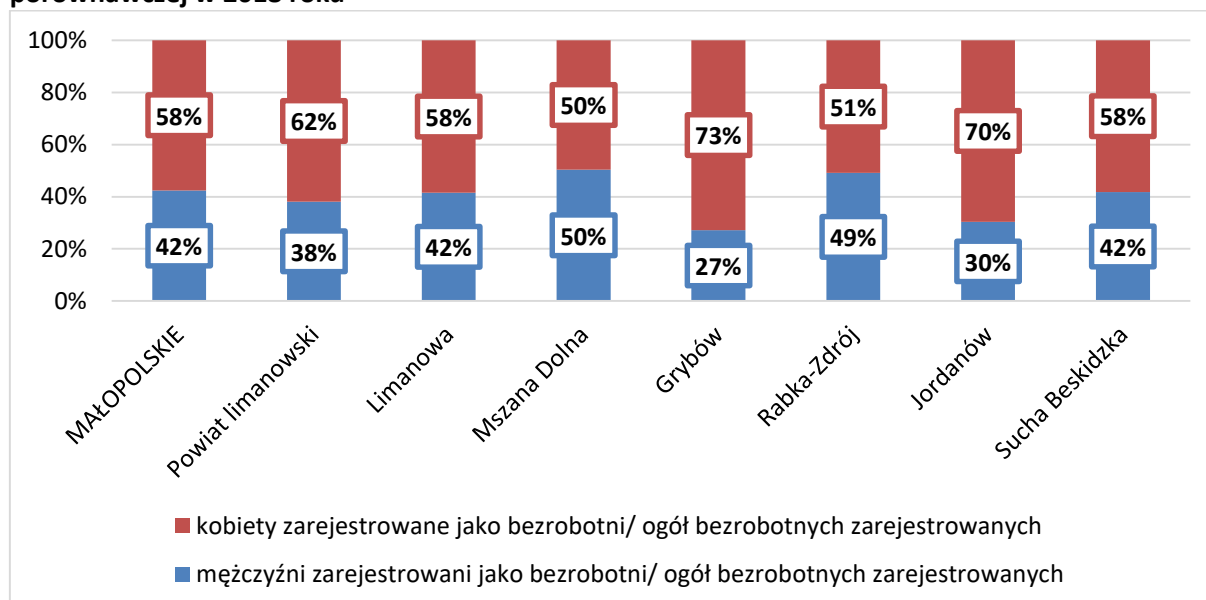
Wykres 16. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w mieście Mszana Dolna i jednostkach grupy porównawczej w 2014 i 2018 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W 2018 roku mężczyźni stanowili dokładnie 50% bezrobotnych zarejestrowanych w mieście Mszana Dolna. Jest to struktura odbiegająca od średniej dla powiatu limanowskiego, gdzie mężczyźni stanowili 38% zarejestrowanych bezrobotnych. Wyraźna przewaga kobiet nad mężczyznami obserwowana jest wśród bezrobotnych zarejestrowanych w miastach Grybów (mężczyźni stanowią tu 27%) i Jordanów (30%).

Wykres 17. Udział osób bezrobotnych wg płci w mieście Mszana Dolna i jednostkach grupy porównawczej w 2018 roku

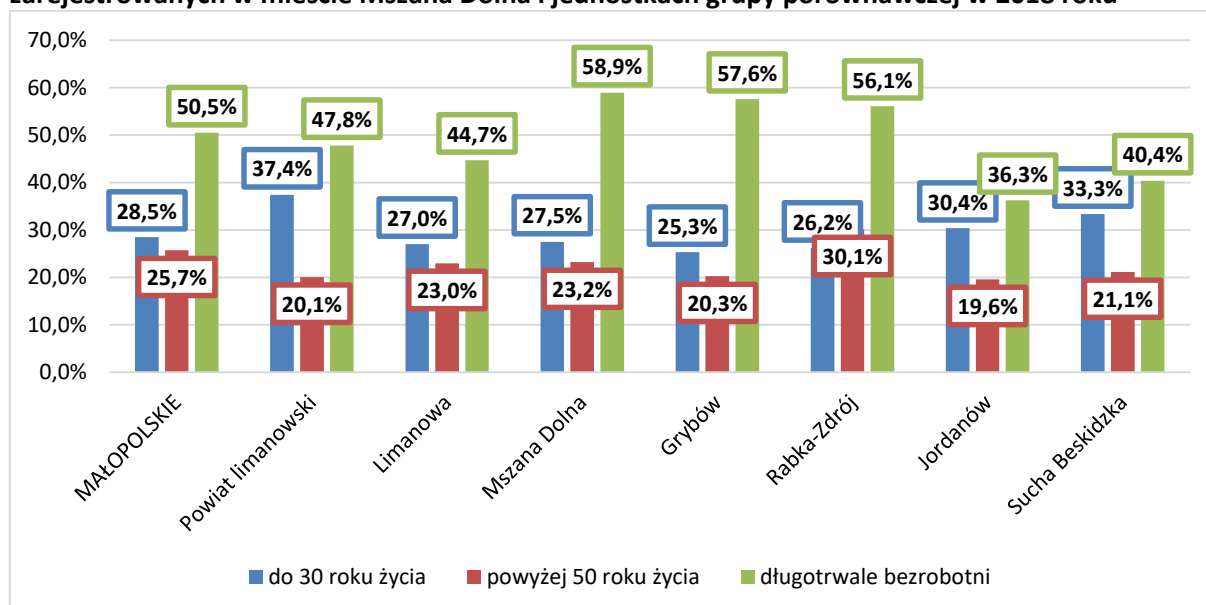
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Strona podaźowa rynku pracy w istotnym stopniu determinuje atrakcyjność gospodarczą gminy. Dlatego też analizie poddano strukturę bezrobotnych zarejestrowanych oraz zmiany, jakie dokonały się w niej w latach 2014-2018.

Zgodnie z art. 49 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, osobami będącymi w szczególnej sytuacji na rynku pracy są m.in. bezrobotni do 30 roku życia, bezrobotni długotrwale (powyżej 12 miesięcy) oraz bezrobotni powyżej 50 roku życia. Bezrobotnym zakwalifikowanym do powyższych grup przysługuje pierwszeństwo w skierowaniu do udziału w programach specjalnych.

Jak widać na załączonym poniżej wykresie, grupę stanowiącą wysoki odsetek wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych stanowią w mieście Mszana Dolna osoby pozostające bez zatrudnienia powyżej 12 miesięcy (58,9% zarejestrowanych). Jest to najwyższy odsetek spośród wszystkich jednostek grupy porównawczej, wskazujący na konieczność skierowania do tych osób odpowiednich instrumentów wsparcia, zwłaszcza dlatego, że osoby należące do tej grupy aktywizuje się najtrudniej i wymaga to największych nakładów. Zarówno wskaźnik dotyczący odsetka osób do 30 roku życia, jak i tych po 50 roku życia, nie odbiega znacznie od analogicznego dla jednostek grupy porównawczej. Należy wręcz zwrócić uwagę, że odsetek osób do 30 r.ż. pozostający bez pracy (27,5%) jest znacznie niższy od średniej dla powiatu limanowskiego (37,4%).

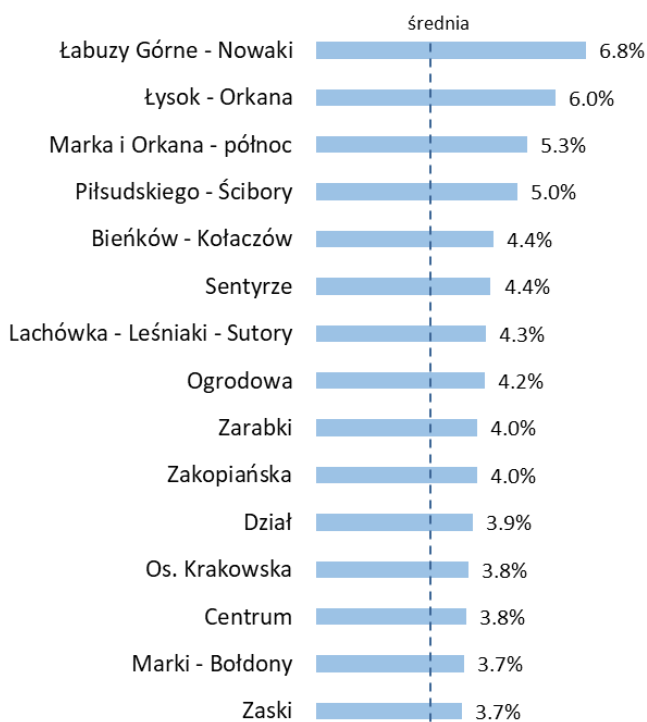
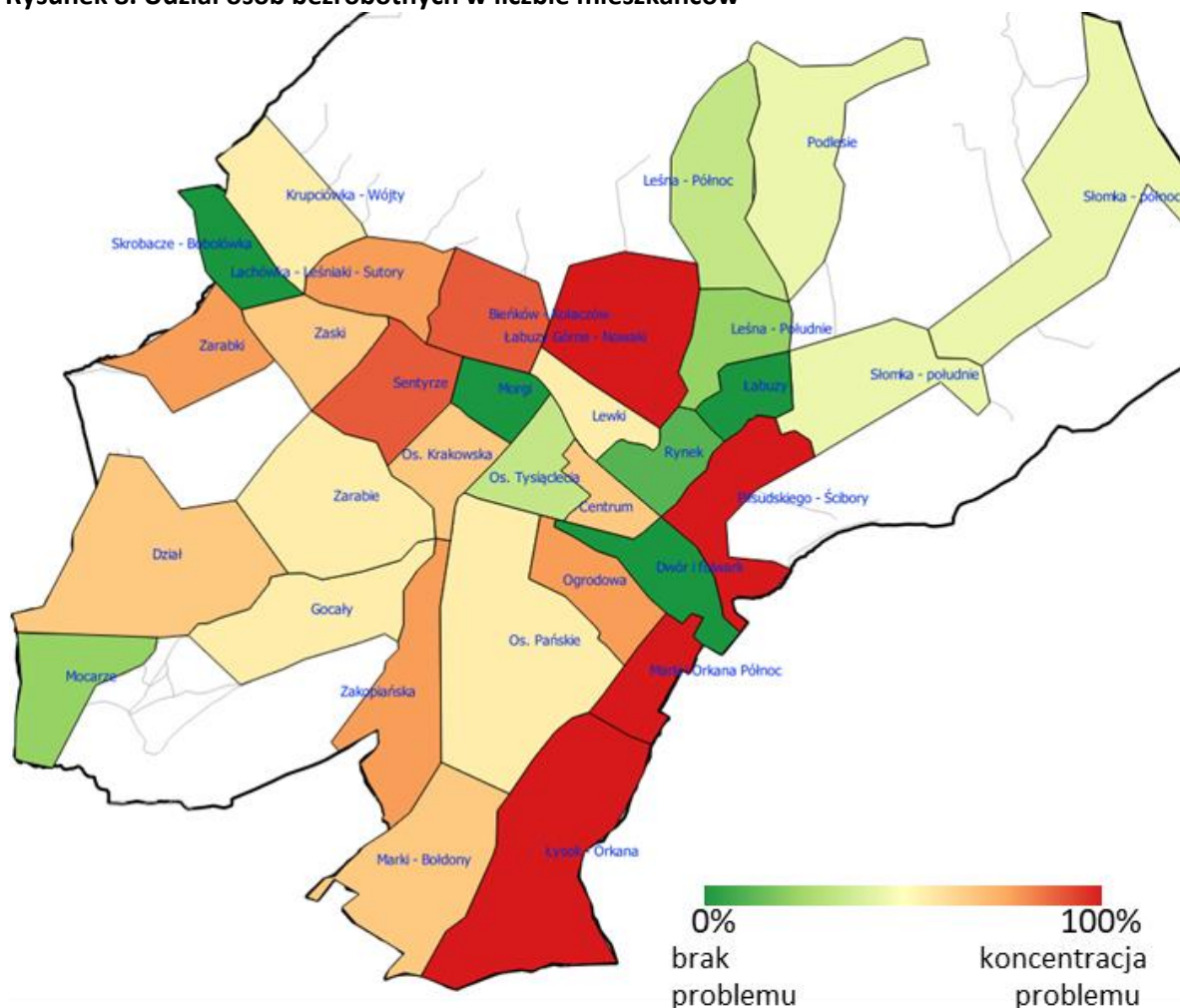
Wykres 18. Udział bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy zarejestrowanych w mieście Mszana Dolna i jednostkach grupy porównawczej w 2018 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Podczas warsztatów diagnostycznych, mieszkańcy zwracali ponadto uwagę na problem występowania tzw. „szarej strefy” i pracy „na czarno” przy jednoczesnym korzystaniu z pomocy społecznej. Dodatkowo, dużym problemem, zdaniem mieszkańców, jest emigracja zarobkowa (zwłaszcza osób młodych) spowodowana brakiem perspektyw, powodująca odpływ kapitału ludzkiego z terenu miasta.

Rysunek 8. Udział osób bezrobotnych w liczbie mieszkańców

Wykres ograniczony do 15 obszarów o najwyższym wskaźniku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Mszana Dolna

Według analizy przestrzennej, problem bezrobocia nie ma jasnego rozkładu, na podstawie którego można wyciągnąć wnioski o koncentracji zjawiska.

Omawiany wskaźnik nie może być traktowany jako równoznaczny ze stopą bezrobocia. Formuła przyjęta dla wspomnianego wskaźnika to:

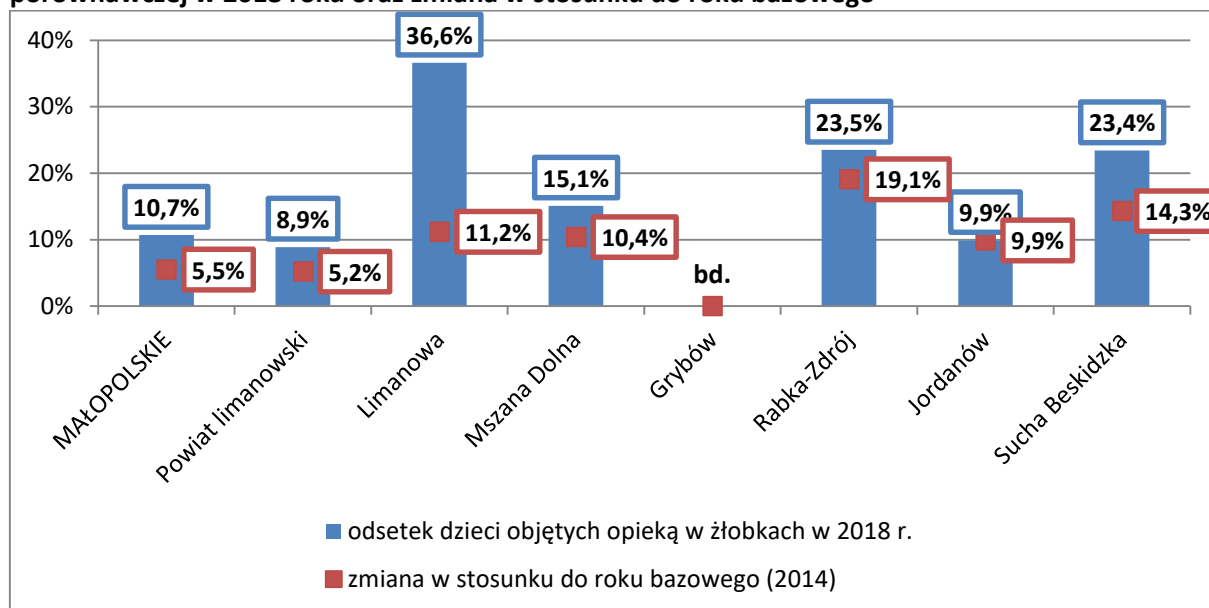
$$\frac{\text{liczba bezrobotnych}}{\text{liczba mieszkańców}}$$

Zatem otrzymany wynik jest niższy niż stopa bezrobocia.

OŚWIATA I WYCHOWANIE

Coraz więcej mieszkańców miasta Mszana Dolna korzysta z opieki nad dziećmi do lat 3 – odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach wyniósł w 2018 roku 15,1%, przy czym zmiana w stosunku do roku bazowego wyniosła 10,4%. Jest to wynik poczynionych przez miasto inwestycji infrastrukturalnych. Podobną tendencję obserwuje się w innych gminach grupy porównawczej, choć średnia dynamika zmian, zarówno dla powiatu limanowskiego, jak i województwa małopolskiego, jest niższa i wynosi odpowiednio 5,2% oraz 5,5%.

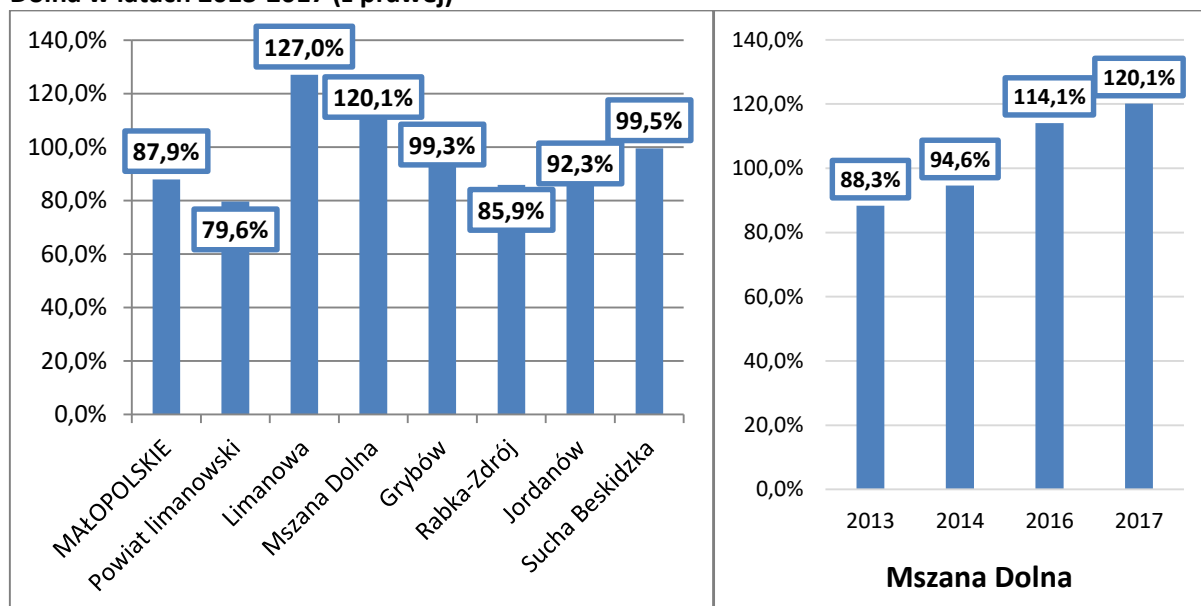
Wykres 19. Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach w mieście Mszana Dolna i jednostkach grupy porównawczej w 2018 roku oraz zmiana w stosunku do roku bazowego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Liczba dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym również rośnie – w 2013 roku stanowiły one 88,3% dzieci w tym wieku, podczas gdy w 2017 roku – 120,1%. Jest to wskaźnik znacząco wyższy od średniego zarówno dla województwa małopolskiego (89,7%), jak i powiatu limanowskiego (79,6%). Co więcej, oznacza to, że oferta przedszkolna w mieście Mszana Dolna jest atrakcyjna również dla mieszkańców ościennych gmin, w tym gminy Mszana Dolna. Dane wskazują zatem na duży popyt na miejsca w przedszkolach i placówkach oferujących inne formy wychowania przedszkolnego, takich jak punkty przedszkolne lub zespoły wychowania przedszkolnego.

Wykres 20. Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w mieście Mszana Dolna i jednostkach grupy porównawczej w 2017 roku (z lewej) i dynamika zmian dla miasta Mszana Dolna w latach 2013-2017 (z prawej)

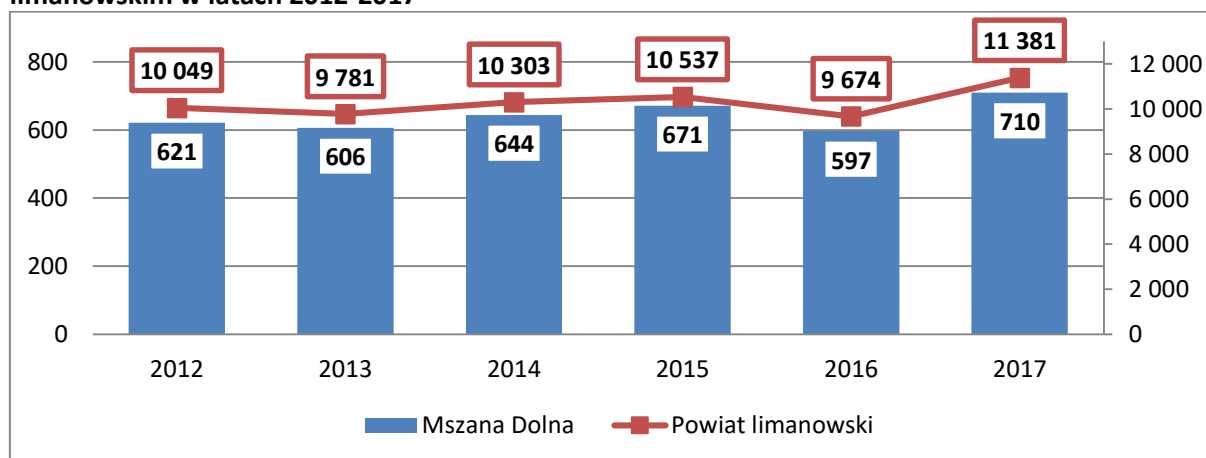

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Od 2012 roku w szkołach podstawowych obserwowany jest wzrost liczby uczniów (z 621 w 2012 roku do 710 uczniów w 2017 roku), natomiast w przypadku szkół gimnazjalnych obserwowalny jest widoczny spadek (z 390 w 2012 roku do 233 w 2017). Podobna tendencja jest widoczna również w powiecie limanowskim.

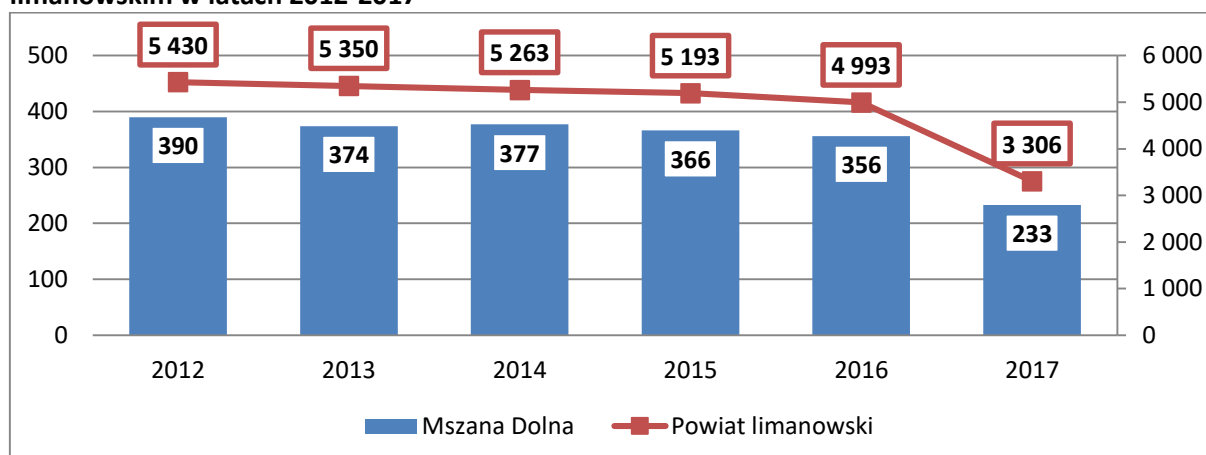
Aktualnie wdrażana jest reforma systemu oświaty, zakładająca likwidację gimnazjów. Zaimplementowanie założeń reformy oświaty powodować będzie najprawdopodobniej konieczność przemodelowania/dostosowania do obecnych warunków gminnego systemu oświaty (w tym infrastruktury oświatowej), celem podnoszenia jego efektywności kosztowej i wzmacniania jakości nauczania.

Wykres 21. Liczba uczniów w szkołach podstawowych w mieście Mszana Dolna i powiecie limanowskim w latach 2012-2017

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

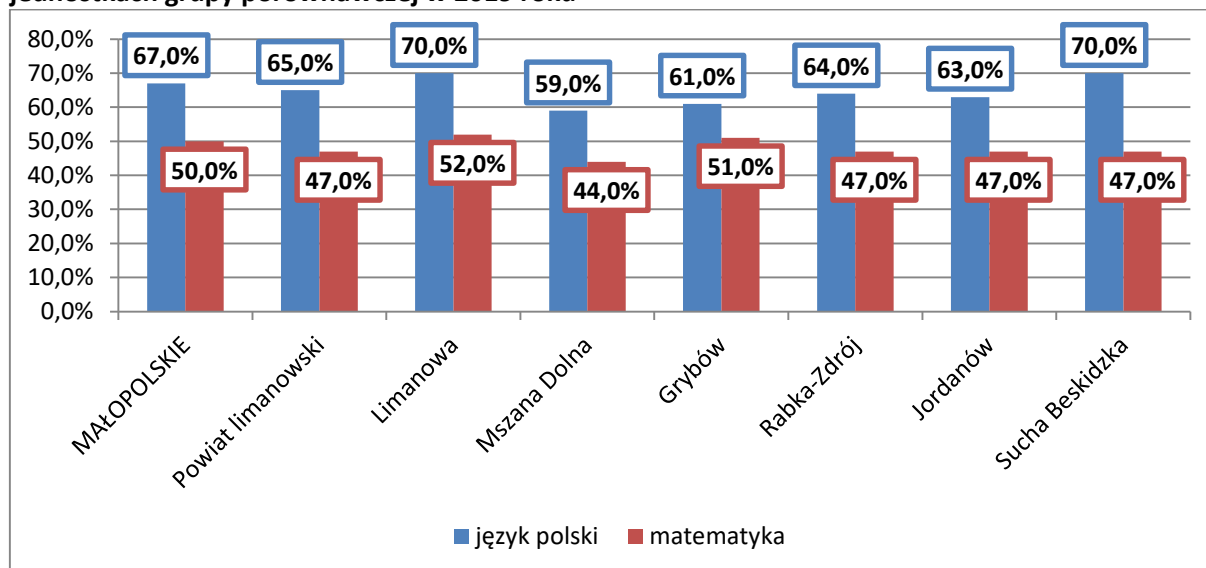
Wykres 22. Liczba uczniów w szkołach gimnazjalnych w mieście Mszana Dolna i powiecie limanowskim w latach 2012-2017

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W mieście Mszana Dolna odnotowano w 2019 roku relatywnie niski średni wynik z egzaminu po szkole podstawowej. Średni wynik z języka polskiego wyniósł 59,0%, przy średniej dla województwa małopolskiego – 67,0% oraz dla powiatu limanowskiego – 65,0%. Średni wynik z matematyki wyniósł 44,0%, przy średniej dla województwa małopolskiego – 50,0% oraz dla powiatu limanowskiego – 47,0%. Jednocześnie średnie wyniki uczniów z obu części egzaminu ósmoklasisty były niższe niż w pozostałych gminach grupy porównawczej. Liderem w tym zakresie jest miasto Limanowa z wynikiem średnio 70,0% z języka polskiego i 52,0% z matematyki.

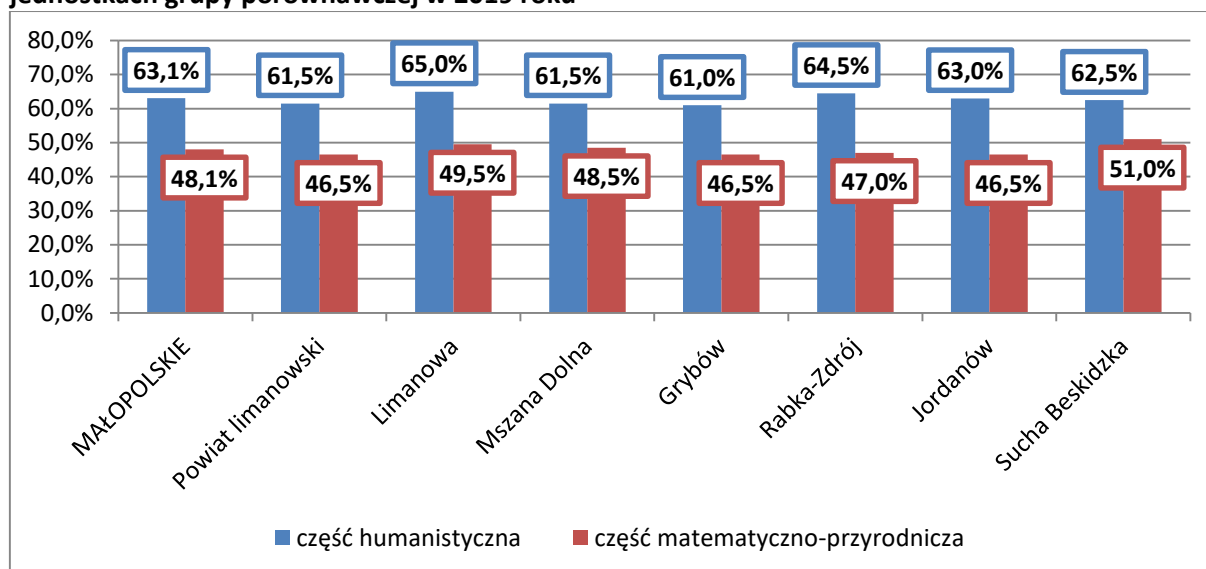
Wykres 23. Średnie wyniki uczniów z egzaminu ósmoklasisty w mieście Mszana Dolna oraz jednostkach grupy porównawczej w 2019 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Krakowie

Dużo lepsze wyniki uzyskali uczniowie szkół gimnazjalnych z terenu miasta Mszana Dolna. Średni wynik z egzaminu gimnazjalnego wyniósł w 2019 roku – dla części humanistycznej 61,5%, dla części matematyczno-przyrodniczej 48,5%. Wyniki te są nieco niższe od średniej wojewódzkiej i powiatowej dla części humanistycznej (województwa małopolskie – 63,1%, powiat limanowski – 61,5%) lecz jednocześnie wyższe dla części matematyczno-przyrodniczej (województwa małopolskie – 48,1%, powiat limanowski – 46,5%).

Wykres 24. Średnie wyniki uczniów z egzaminu gimnazjalnego w mieście Mszana Dolna oraz jednostkach grupy porównawczej w 2019 roku

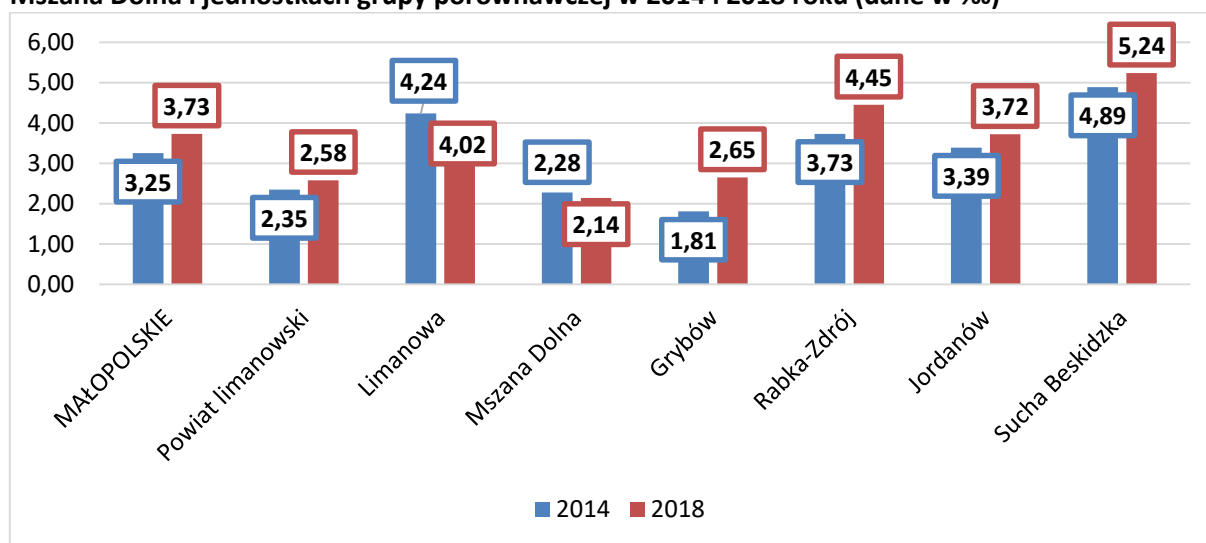
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Krakowie

KAPITAŁ SPOŁECZNY

Kapitał społeczny określa zdolność mieszkańców do działania wspólnotowego, współpracy i kooperacji, a także angażowania się w sprawy społeczności lokalnej. Istotną składową kapitału społecznego jest zaufanie, wyrażane zarówno w wymiarze międzyludzkim, jak i w relacji mieszkańców do instytucji i organów administracji publicznej. Jako podstawowe wskaźniki partycypacji społecznej, analizie statystycznej poddane zostały wskaźniki frekwencji wyborczej w wyborach samorządowych w roku 2018 oraz wyborach do Sejmu RP w roku 2015. Analizie poddano także wskaźnik sformalizowanej aktywności społecznej, rozumiany jako działalność mieszkańców w ramach organizacji pozarządowych.

Wskaźnik rozwoju podmiotów trzeciego sektora w mieście Mszana Dolna, wyrażony liczbą fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji społecznych w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców (2,14‰ w 2018 roku), jest niższy od wartości średniej w województwie małopolskim (3,73‰) oraz średniej powiatowej (2,58‰). Co więcej, w analizowanym okresie liczba zarejestrowanych fundacji i stowarzyszeń oraz organizacji społecznych spadła. Podobnego zjawiska nie zaobserwowano w żadnej innej jednostce grupy porównawczej.

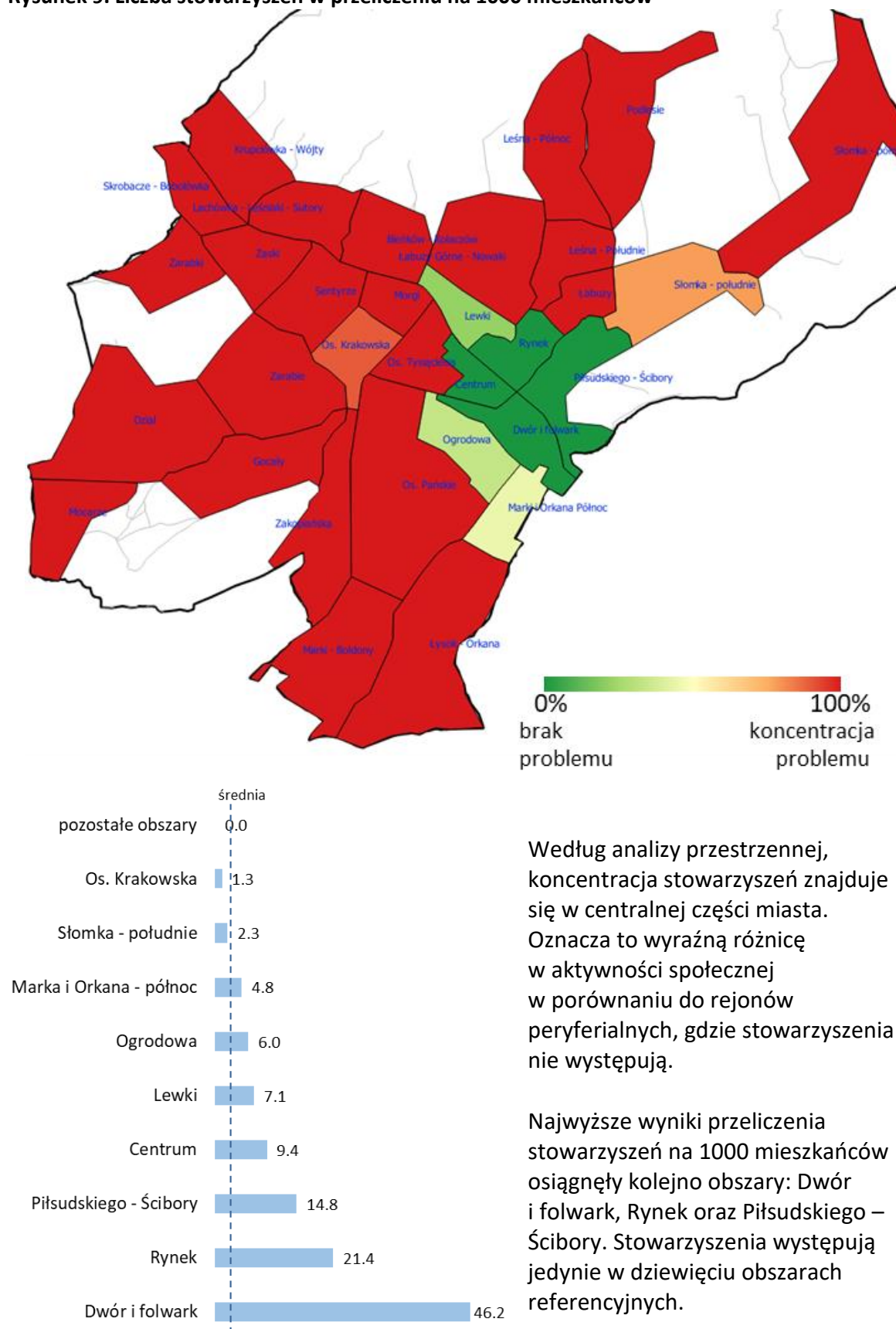
Wykres 25. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 tys. mieszkańców w mieście Mszana Dolna i jednostkach grupy porównawczej w 2014 i 2018 roku (dane w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Organizacje pozarządowe stanowią niezwykle ważny element demokracji i przejaw sprawnego funkcjonowania społeczeństwa obywatelskiego. Dlatego też stwarzanie odpowiednich warunków dla ich funkcjonowania powinno stanowić ważne zadanie samorządów lokalnych. Mieszkańcy miasta, którzy byli uczestnikami warsztatów diagnostycznych również zidentyfikowali słabą aktywność społeczną jako poważny problem. Wskazali oni dodatkowo na brak przestrzeni i oferty wsparcia dla organizacji pozarządowych, w tym przede wszystkim tych, które kierowałyby swoją ofertą do osób starszych oraz z niepełnosprawnościami.

Rysunek 9. Liczba stowarzyszeń w przeliczeniu na 1000 mieszkańców

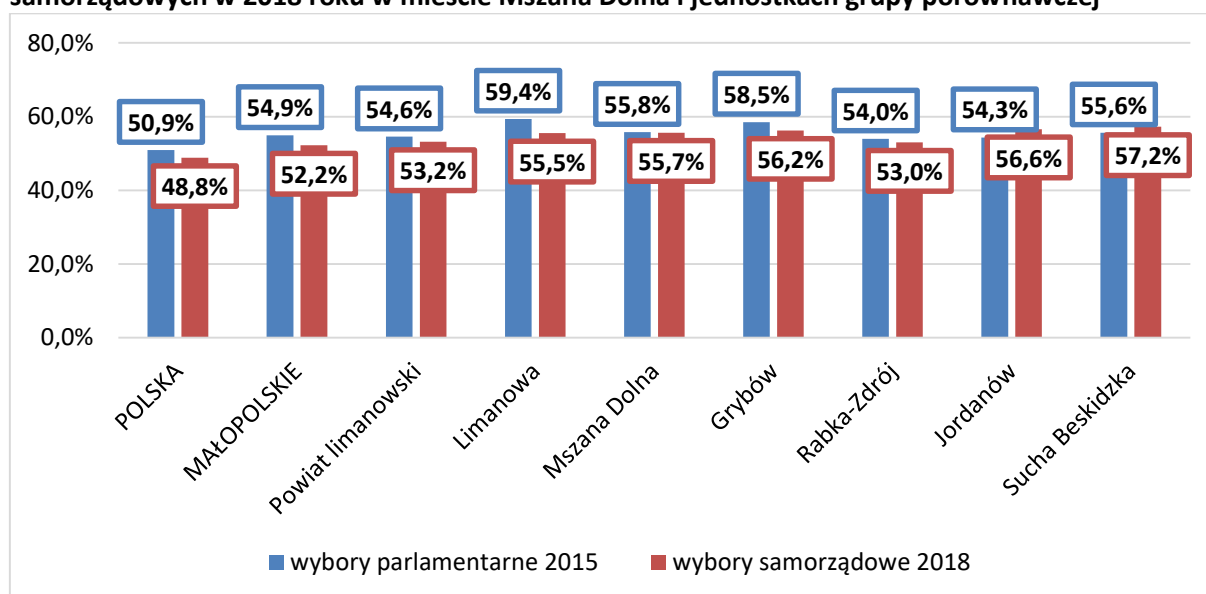
Wykres ograniczony do obszarów, gdzie występują stowarzyszenia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Mszana Dolna

Analiza poziomu frekwencji na terenie miasta Mszana Dolna w wyborach parlamentarnych w 2015 roku (55,8%) wskazuje, że była ona wyższa od średniej powiatowej (54,6%) oraz od średniej dla województwa małopolskiego (54,9%) i średniej ogólnopolskiej (50,9%).

Analizując dane o frekwencji wyborczej należy mieć jednak na uwadze, że wybory parlamentarne uważane są najbardziej zdominowane przez partie polityczne, a decyzje wyborcze zależą w dużej mierze od sympatii w stosunku do głównych członków i liderów partyjnych. Z punktu widzenia interesów lokalnej społeczności, bardziej istotne powinny być wybory samorządowe, co przejawia się w bliskości przestrzennej i społecznej spraw i osób, których dotyczą. W przypadku miasta Mszana Dolna stan frekwencji w wyborach samorządowych był podobny do średniej powiatowej i wojewódzkiej, z tą różnicą, że lokalne zaangażowanie w wybory (55,7%) było znacznie wyższe od ogólnokrajowego (48,8%).

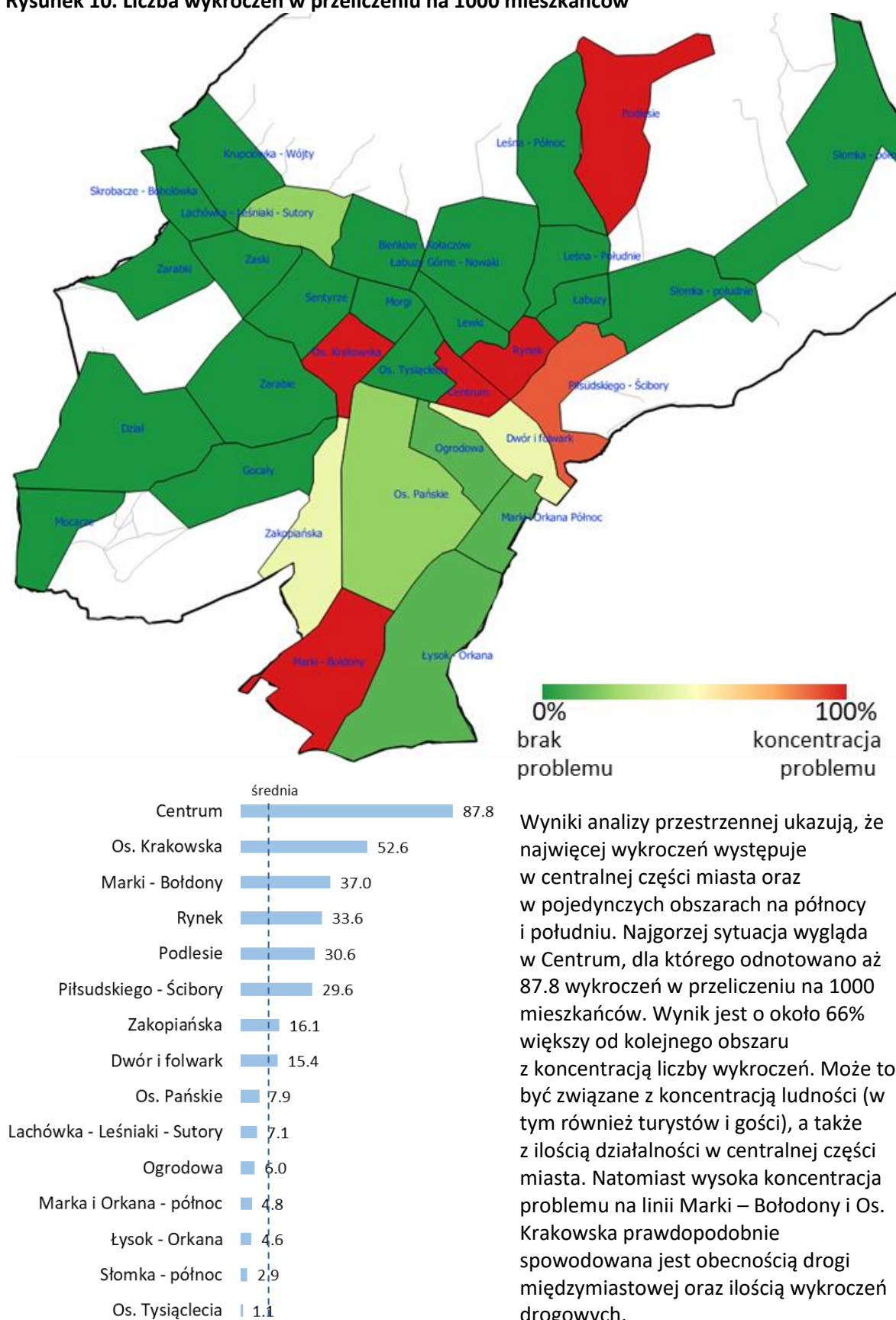
Wykres 26. Frekwencja wyborcza w wyborach parlamentarnych w 2015 roku oraz wyborach samorządowych w 2018 roku w mieście Mszana Dolna i jednostkach grupy porównawczej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej

Istotnym wskaźnikiem warunkującym jakość życia lokalnej społeczności jest także liczba przestępstw i wykroczeń, bowiem przekłada się ona na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców. Niskie poczucie bezpieczeństwa może powodować poczucie dyskomfortu mieszkańców, prowadzić do dezintegracji społeczności lokalnych, powodując w konsekwencji rezygnację z przebywania w przestrzeniach publicznych. Wyniki analizy rozmieszczenia przestrzennego przestępstw i wykroczeń zaprezentowano na rysunku poniżej.

Rysunek 10. Liczba wykroczeń w przeliczeniu na 1000 mieszkańców

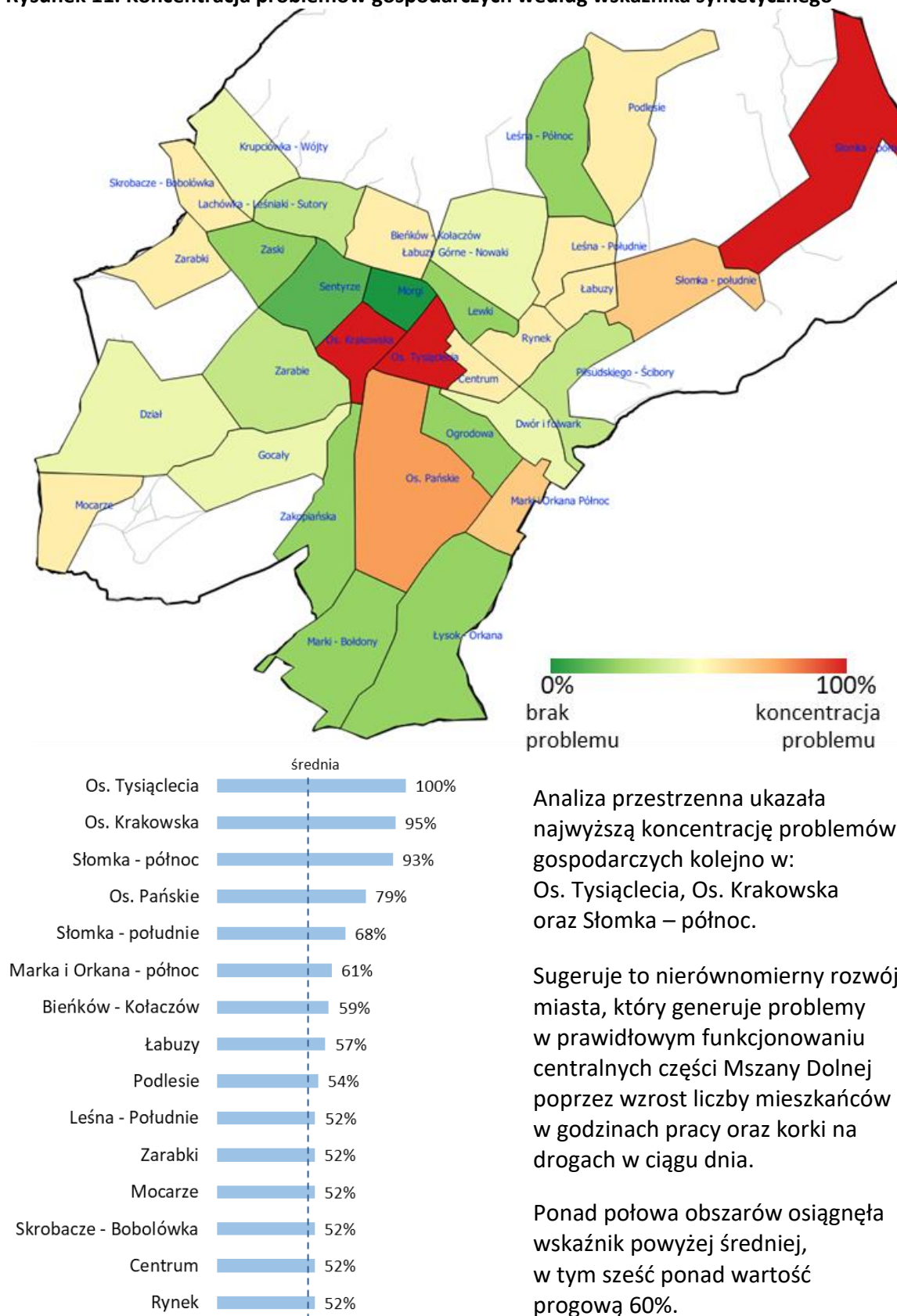

Wykres ograniczony do 15 obszarów o najwyższym wskaźniku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Mszana Dolna

II.3 ZJAWISKA I PROBLEMY GOSPODARCZE

Rysunek 11. Koncentracja problemów gospodarczych według wskaźnika syntetycznego

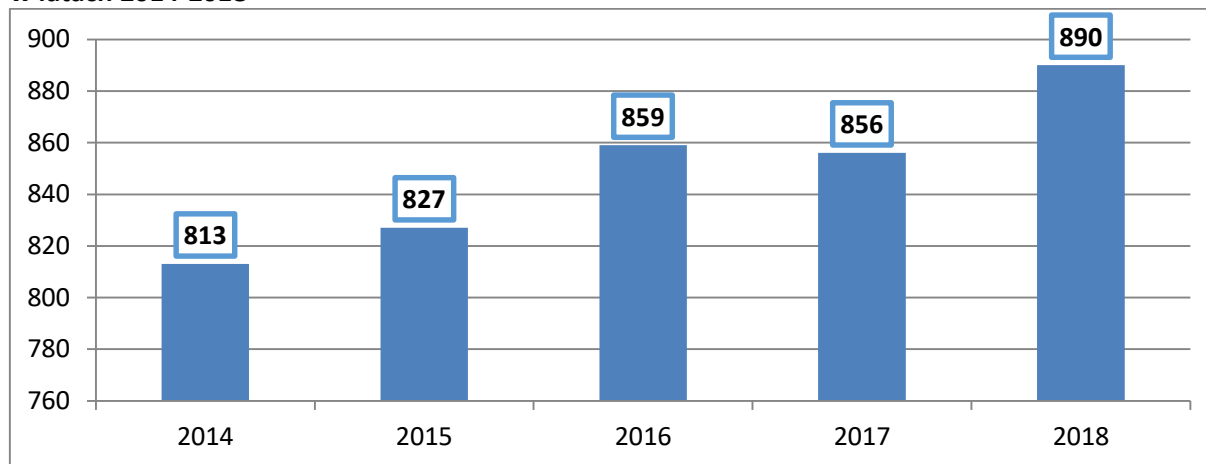

Wykres ograniczony do 15 obszarów o najwyższym wskaźniku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Mszana Dolna

Według stanu na koniec 2018 roku, na terenie miasta Mszana Dolna działało 890 podmiotów gospodarczych (stanowiły one 8,4% podmiotów zarejestrowanych w powiecie limanowskim). W stosunku do roku bazowego (2014), liczba ta zwiększyła się o 77 podmiotów.

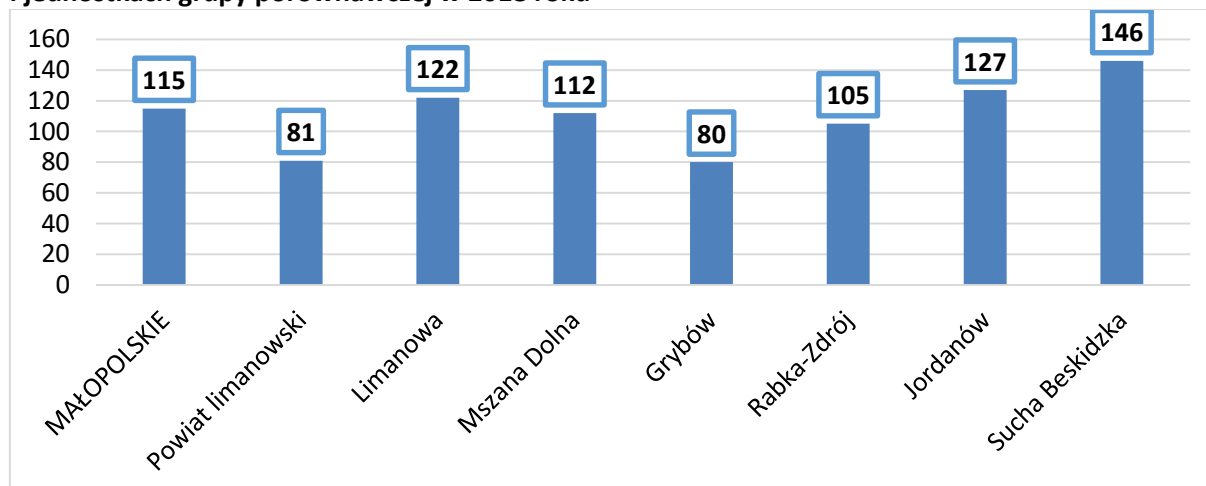
Wykres 27. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON w mieście Mszana Dolna w latach 2014-2018

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców wynosiła 112 podmiotów, osiągając wartość zbliżoną do średniej wojewódzkiej (115 podmiotów na 1 tys. mieszkańców) oraz wyższą od średniej powiatowej (81 podmiotów/1 tys. mieszkańców). Liczba podmiotów gospodarczych może potwierdzać opinie mieszkańców dotyczące zjawiska „pracy na czarno”.

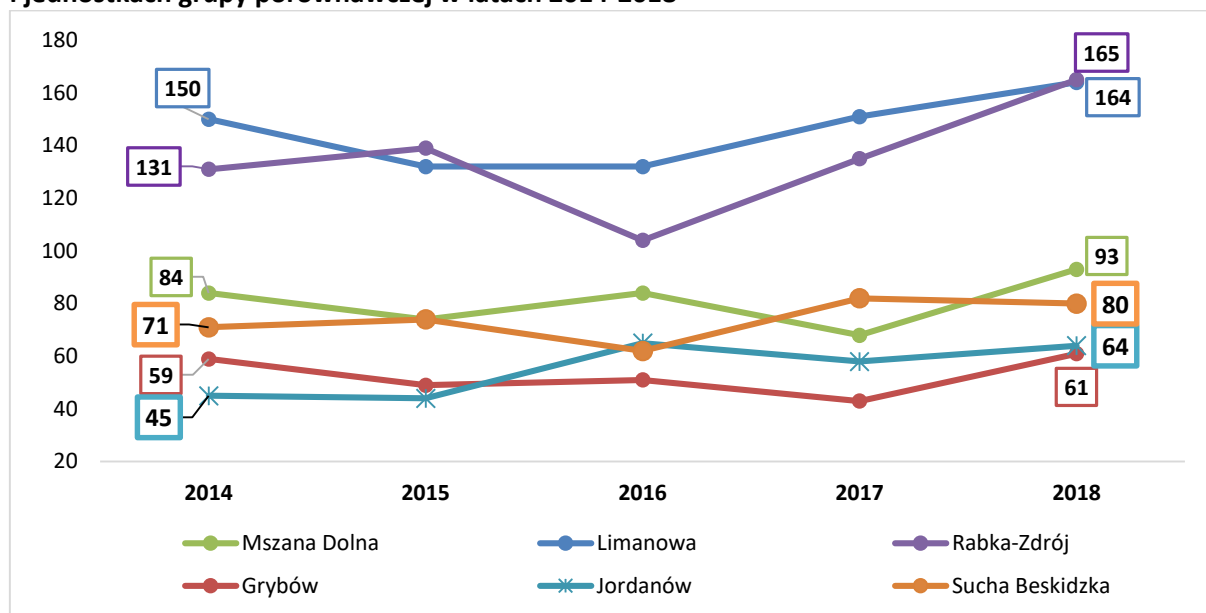
Wykres 28. Liczba podmiotów gospodarczych na 1 tys. mieszkańców w mieście Mszana Dolna i jednostkach grupy porównawczej w 2018 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Pod względem liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w sektorze prywatnym (osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą) miasto Mszana Dolna osiąga średni wynik – w 2018 roku zarejestrowano 93 nowe podmioty, podczas gdy z jednej strony w Limanowej i Rabce Zdroju wskaźnik ten był niemal dwukrotnie wyższy, z drugiej zaś – w pozostałych gminach grupy porównawczej był niższy (od 61 podmiotów w Grybowie po 80 podmiotów w Suchej Beskidzkiej).

Wykres 29. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej w sektorze prywatnym (osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą) w mieście Mszana Dolna i jednostkach grupy porównawczej w latach 2014-2018

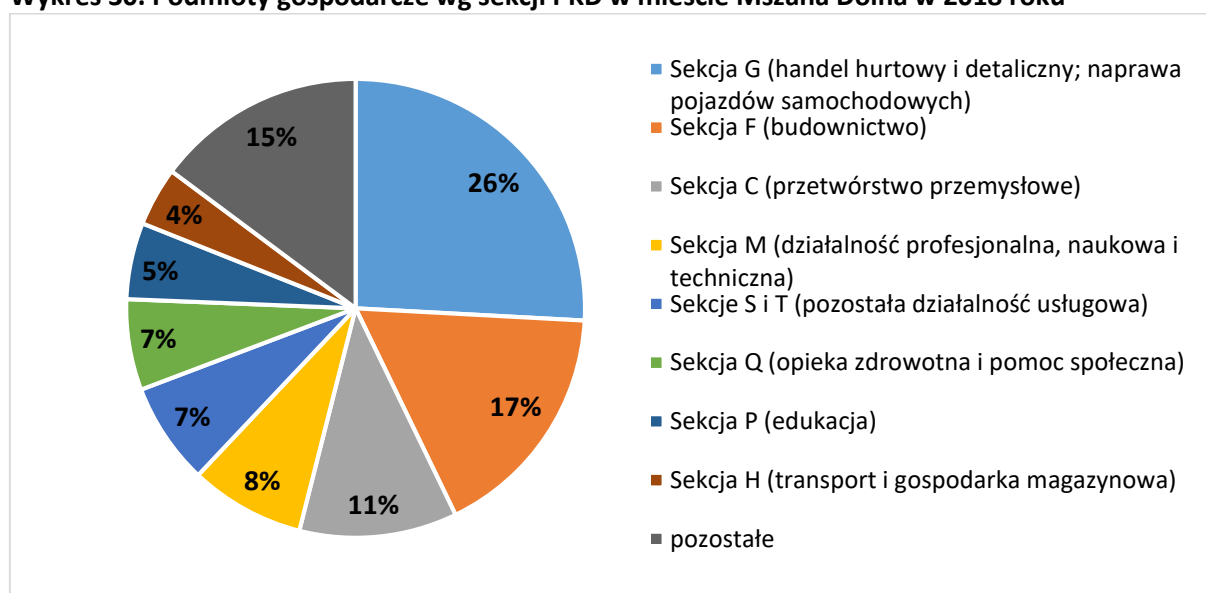

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności, najwięcej podmiotów gospodarczych w mieście Mszana Dolna w 2018 roku funkcjonowało w następujących sekcjach:

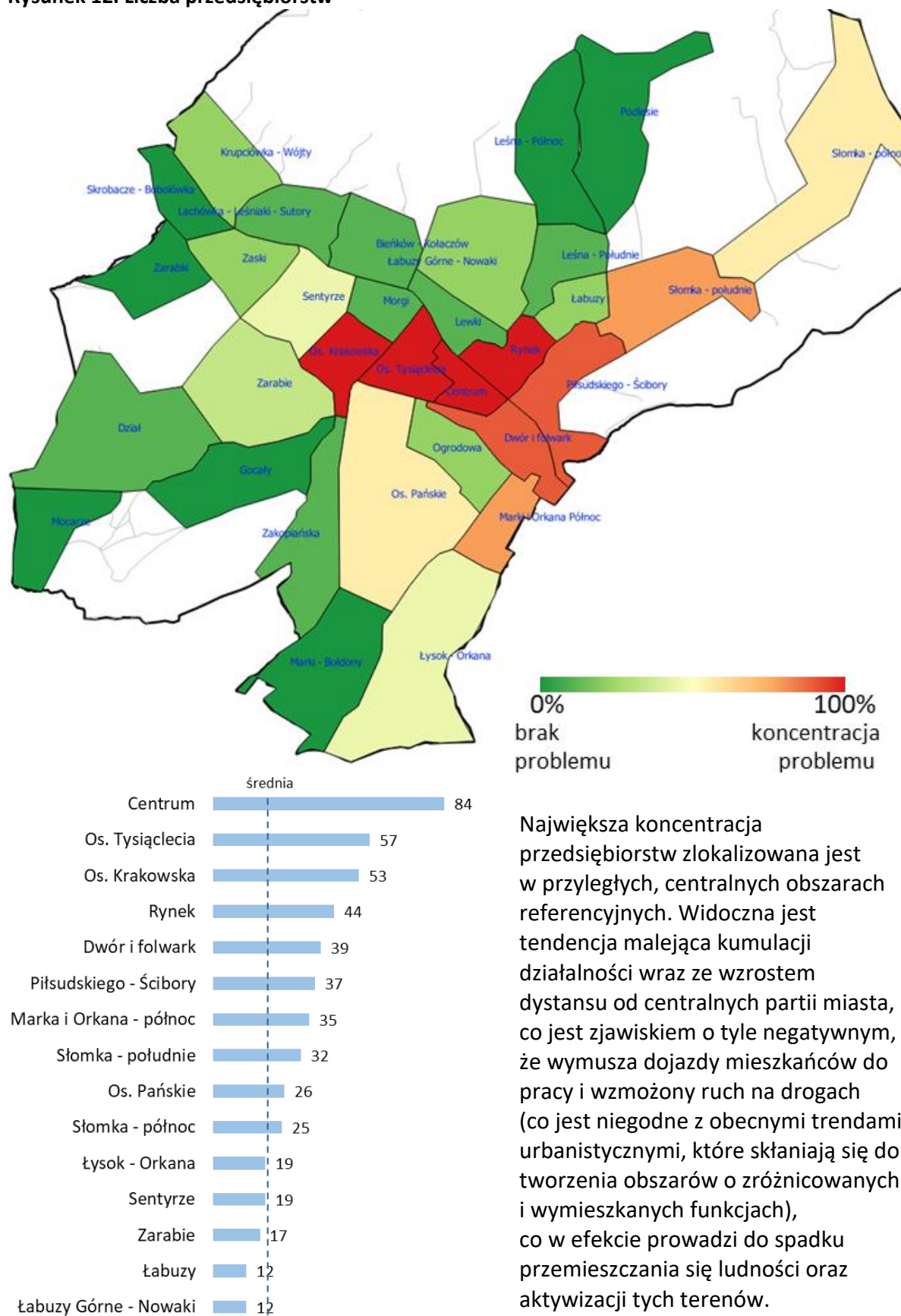
- sekcja G – handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (26%),
- sekcja F – budownictwo (17%),
- sekcja C – przetwórstwo przemysłowe (11%),
- sekcja M – działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (8%),
- sekcje S i T – pozostała działalność usługowa (7%),
- sekcja Q – opieka zdrowotna i pomoc społeczna (7%),

Wykres 30. Podmioty gospodarcze wg sekcji PKD w mieście Mszana Dolna w 2018 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

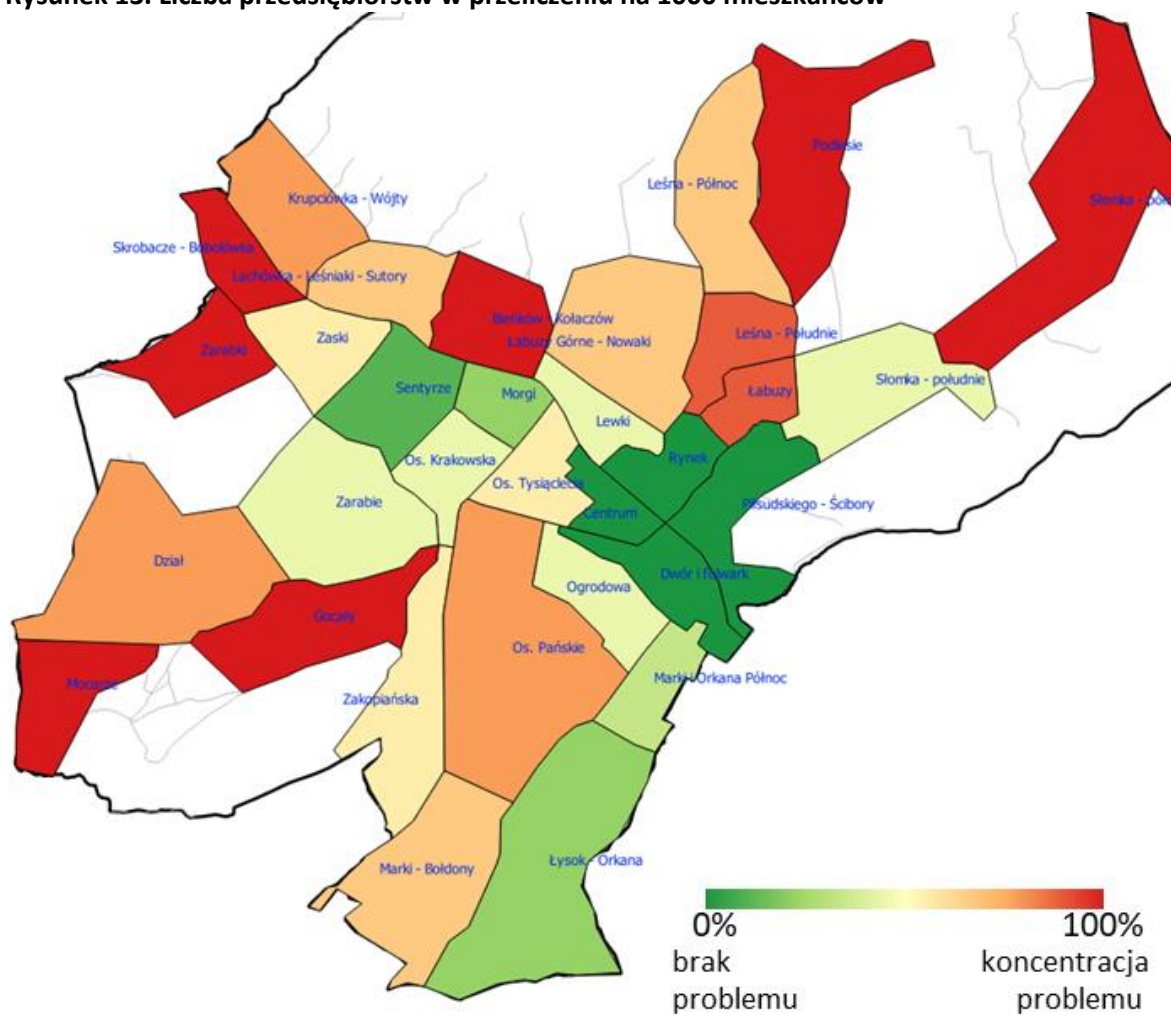
Rysunek 12. Liczba przedsiębiorstw

Wykres ograniczony do 15 obszarów o najwyższym wskaźniku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Mszana Dolna

Rysunek 13. Liczba przedsiębiorstw w przeliczeniu na 1000 mieszkańców

	średnia
Mocarze	0.0
Skrobacze - Bobolówka	16.9
Zarabki	20.2
Podlesie	30.6
Gocały	35.1
Bieńków - Kołaczów	35.4
Słomka - północ	36.5
Leśna - Południe	43.7
Łabuzy	44.4
Krupciówka - Wójty	49.1
Dział	50.6
Os. Pańskie	51.2
Łabuzy Górne - Nowaki	54.1
Marki - Bolidony	55.6
Lachówka - Leśniaki - Sutory	56.7

Wykres ograniczony do 15 obszarów o najniższym wskaźniku

Po przeliczeniu liczby przedsiębiorstw na 1000 mieszkańców, analiza przestrzenna ukazała koncentrację zjawiska na obszarach peryferyjnych miasta. Oznacza to nieadekwatną liczbę firm w stosunku do ludności zamieszkujących okolicę. To zjawisko może pogłębiać problem gospodarczy w centralnych rejonach miasta poprzez przyciąganie potencjalnej siły roboczej z obrzeży.

Najwyższa wartość wskaźnika została odnotowana dla obszaru Moczarze, gdzie nie ma przedsiębiorstw. Średnia dla 32 obszarów wynosi około 76.5. Ponad połowa obszarów osiągnęła wynik poniżej średniej.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Mszana Dolna

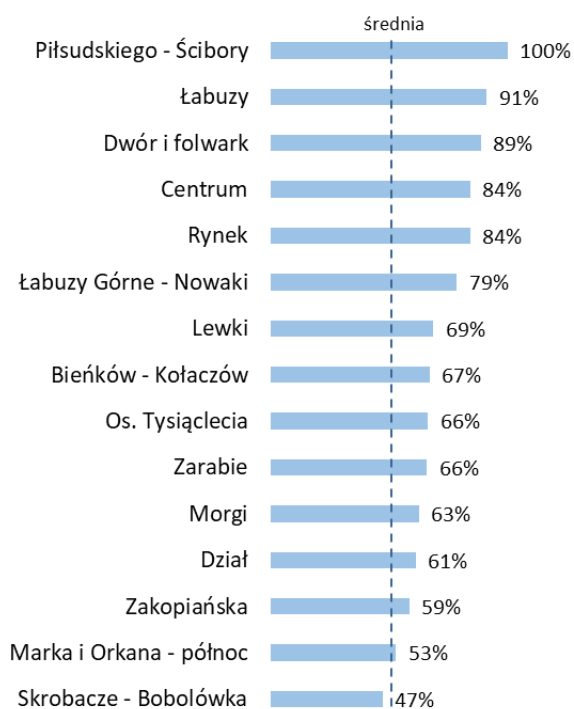
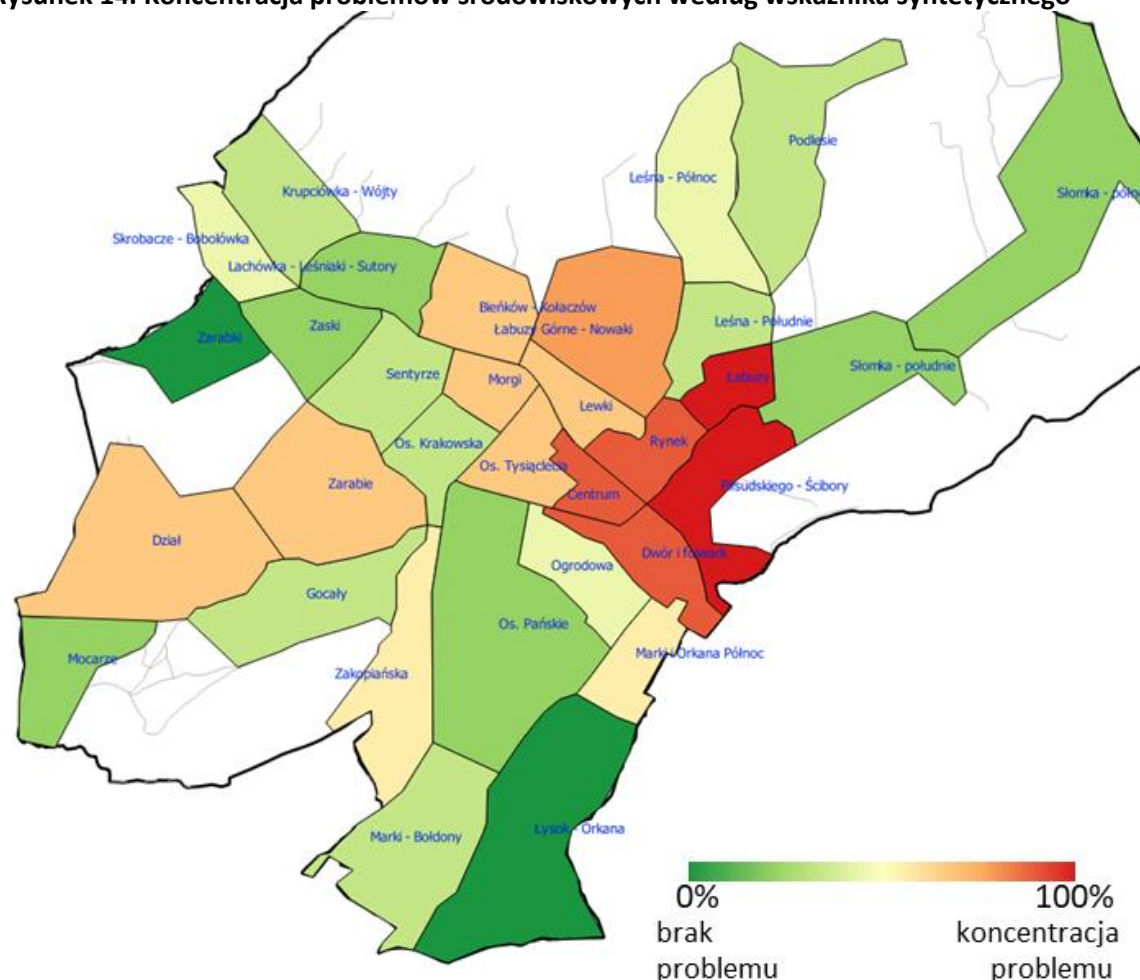
Zdaniem mieszkańców miasta Mszana Dolna, niewykorzystanym potencjałem w zakresie rozwoju gospodarczego miasta, są jego walory turystyczne. Brak odpowiedniej informacji turystycznej, bazy noclegowej i gastronomicznej oraz przemyślanej promocji powoduje brak zainteresowania turystów i tym samym zwiększanie przewag konkurencyjnych sąsiednich miast o podobnym charakterze.

Mieszkańcy zwrócili również uwagę, że czynnikami wpływającymi na obecny stan lokalnej gospodarki są:

- niski poziom przedsiębiorczości wśród mieszkańców,
- brak nowych inwestycji gospodarczych (prywatnych inwestorów),
- brak wsparcia w tworzeniu i rozwijaniu własnej działalności gospodarczej,
- brak wystarczającej ilości miejsc pracy,
- niskie płace.

II.4 ZJAWISKA I PROBLEMY ŚRODOWISKOWE

Rysunek 14. Koncentracja problemów środowiskowych według wskaźnika syntetycznego

Wykres ograniczony do 15 obszarów o najwyższym wskaźniku

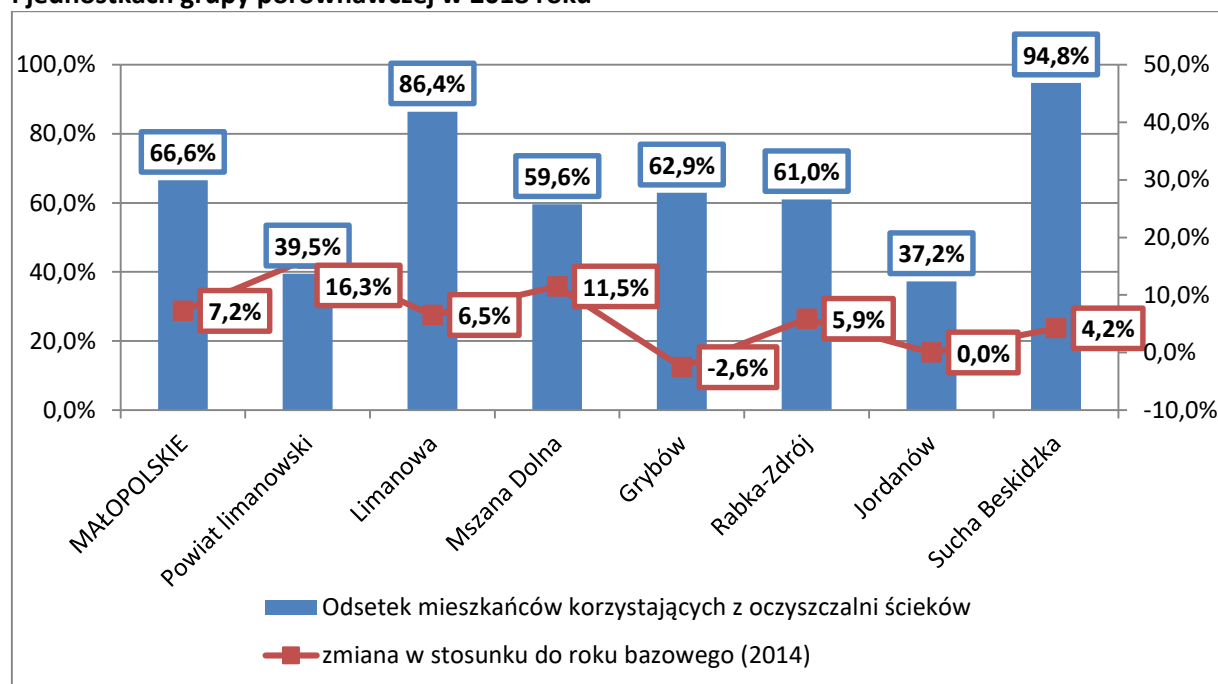
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Mszana Dolna

Analiza przestrzenna wykazała największą koncentrację problemów środowiskowych w pasie centralnym, szczególnie dla obszarów: Piłsudskiego – Ścibory, Łabuzy, Dwór i folwark, Centrum oraz Rynek.

Wartość wskaźnika powyżej średniej wykazało czternaście obszarów referencyjnych, z których aż dwanaście przekroczyło wartość progową 60%, sygnalizując nasilenie problemu.

Według danych Banku Danych Lokalnych GUS, 59,6% ogółu mieszkańców miasta korzystało w 2018 roku z oczyszczalni ścieków, co było wynikiem znacznie wyższym od średniej powiatowej (39,5%), jednak niższym od średniej wojewódzkiej (66,6%). Należy pamiętać, że odpowiednia infrastruktura w tym zakresie wpływa pozytywnie na stan środowiska naturalnego, jednocześnie dobrze wpływając na atrakcyjność osadniczą i turystyczną.

Wykres 31. Odsetek ludności korzystający z oczyszczalni ścieków w mieście Mszana Dolna i jednostkach grupy porównawczej w 2018 roku

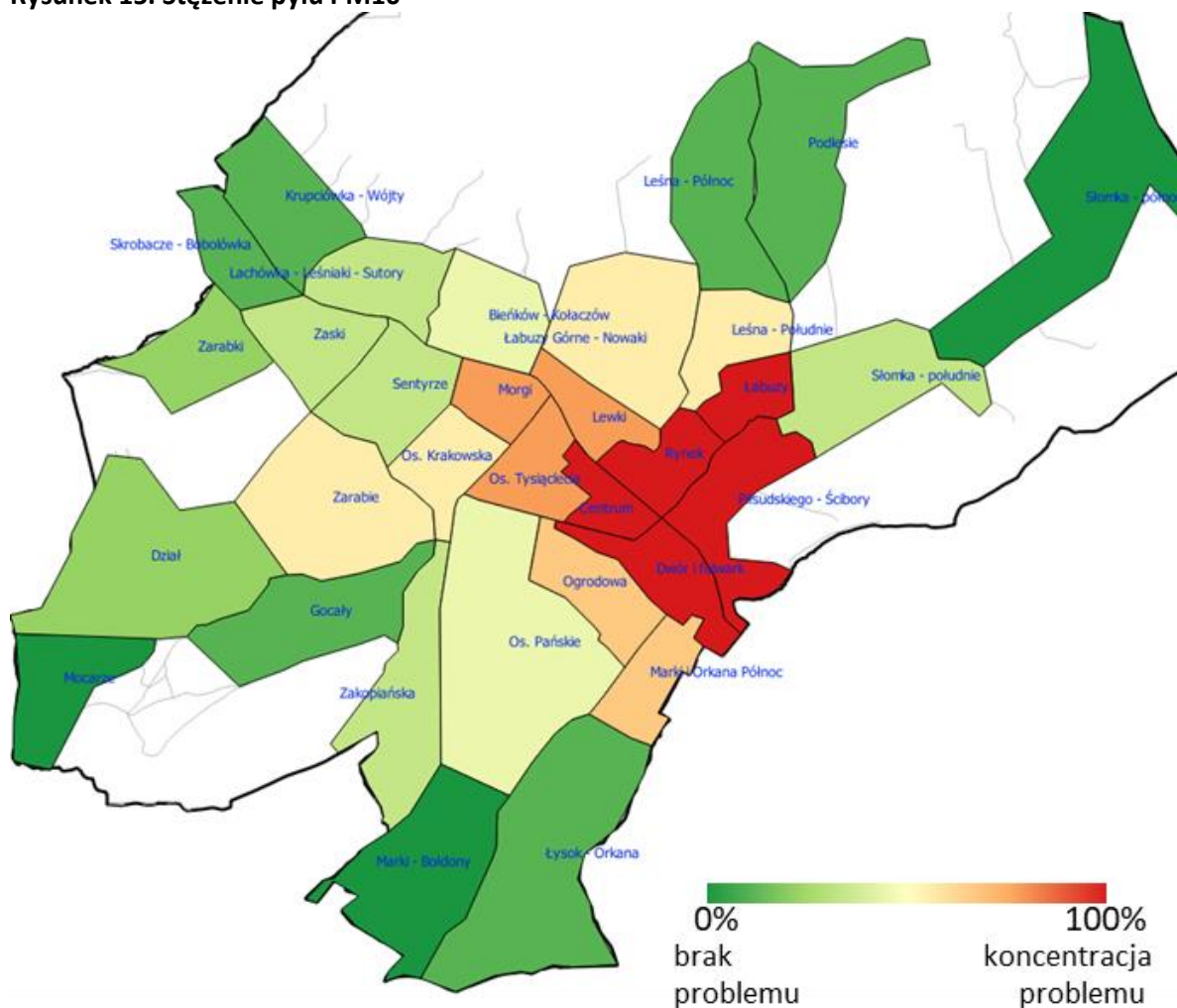
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Zdaniem mieszkańców, do kluczowych problemów środowiskowych, występujących na terenie miasta należą:

- nieefektywne zarządzanie gospodarką odpadami (dzikie wysypiska, zanieczyszczone trawniki),
- wylwanie nieczystości do rowów, rzek, potoków,
- niewystarczająca świadomość ekologiczna mieszkańców,
- zaniedbana przestrzeń miejska (estetyka, ład architektoniczny miasta), w tym małej architektury (np. ławki, kioski, alejki, kosze na śmieci),
- zanieczyszczenie powietrza (spalanie opału niskiej jakości lub śmieci).

Zanieczyszczenie powietrza jest niezwykle istotnym problemem, mającym bezpośrednie przełożenie na jakość życia mieszkańców miasta. Analizę przestrzenną obrazującą występowanie szkodliwych substancji zaprezentowano na rysunku poniżej.

Rysunek 15. Stężenie pyłu PM10

	średnia
Piłsudskiego - Ścibory	37.1
Łabuzy	37.1
Dwór i folwark	37.1
Centrum	37.1
Rynek	37.1
Lewki	34.4
Os. Tysiąclecia	34.4
Morgi	34.4
Marka i Orkana - północ	32.0
Ogrodowa	31.9
Zarabie	31.6
Os. Krakowska	31.6
Łabuzy Górne - Nowaki	31.3
Leśna - Południe	31.2
Os. Pańskie	30.1

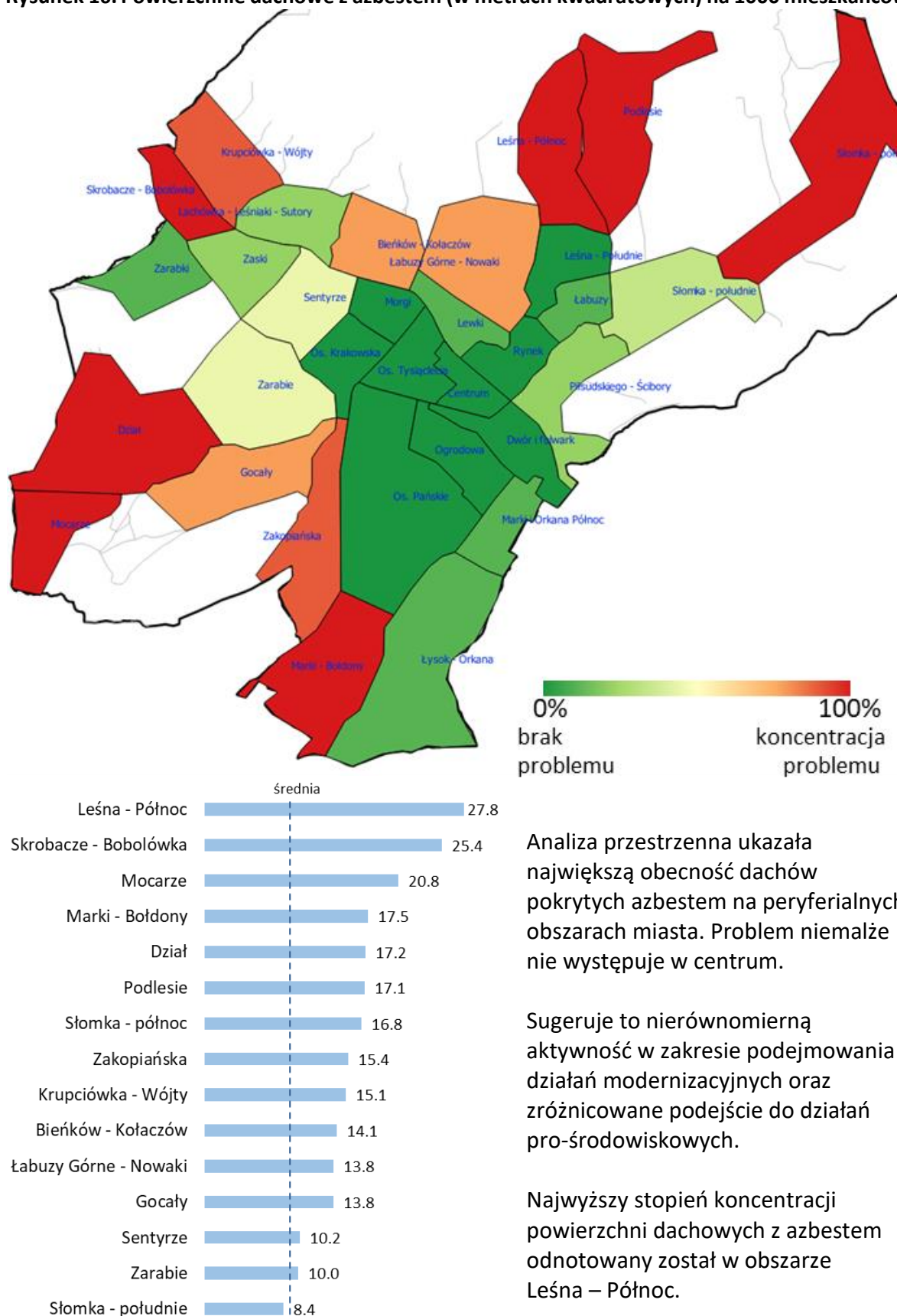
Wykres ograniczony do 15 obszarów o najwyższym wskaźniku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Mszana Dolna

Wyższa koncentracja pyłu PM10 jest odnotowywana w centralnych częściach miasta i ma tendencję malejącą wraz z rosnącym dystansem od centrum. Sugeruje to najzdrowsze powietrze na obszarach peryferii.

Wysoki poziom problemu w centrum może być spowodowany wysoką aktywnością gospodarczą i dojazdami do prowadzonych działalności, która przekłada się na zwiększenie spalania paliw.

Rysunek 16. Powierzchnie dachowe z azbestem (w metrach kwadratowych) na 1000 mieszkańców

Wykres ograniczony do 15 obszarów o najwyższym wskaźniku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Mszana Dolna

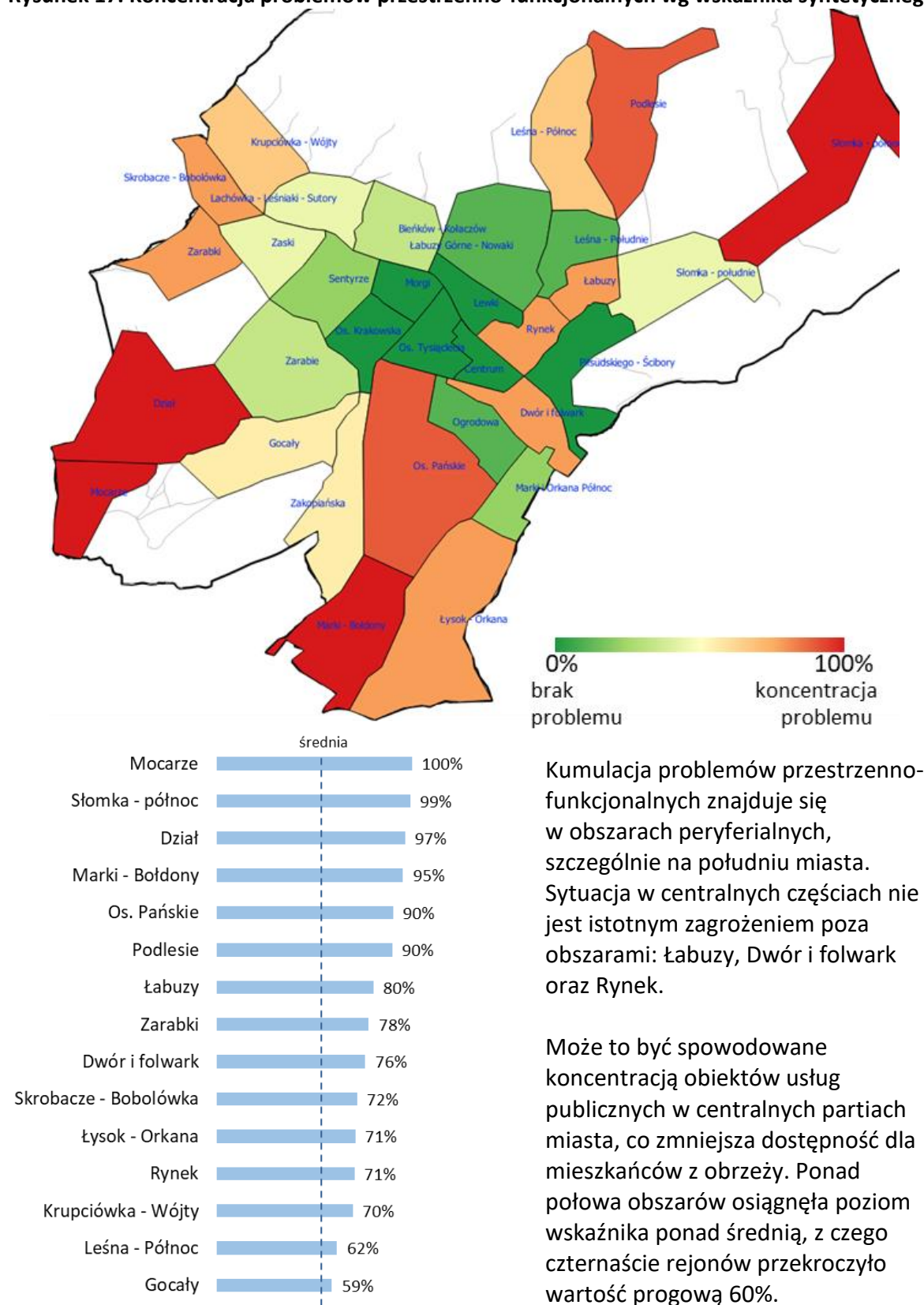
Analiza przestrzenna ukazała największą obecność dachów pokrytych azbestem na peryferyalnych obszarach miasta. Problem niemalże nie występuje w centrum.

Sugeruje to nierównomierną aktywność w zakresie podejmowania działań modernizacyjnych oraz zróżnicowane podejście do działań pro-środowiskowych.

Najwyższy stopień koncentracji powierzchni dachowych z azbestem odnotowany został w obszarze Leśna – Północ.

II.5 ZJAWISKA I PROBLEMY PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNE

Rysunek 17. Koncentracja problemów przestrzenno-funkcjonalnych wg wskaźnika syntetycznego

Wykres ograniczony do 15 obszarów o najwyższym wskaźniku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Mszana Dolna

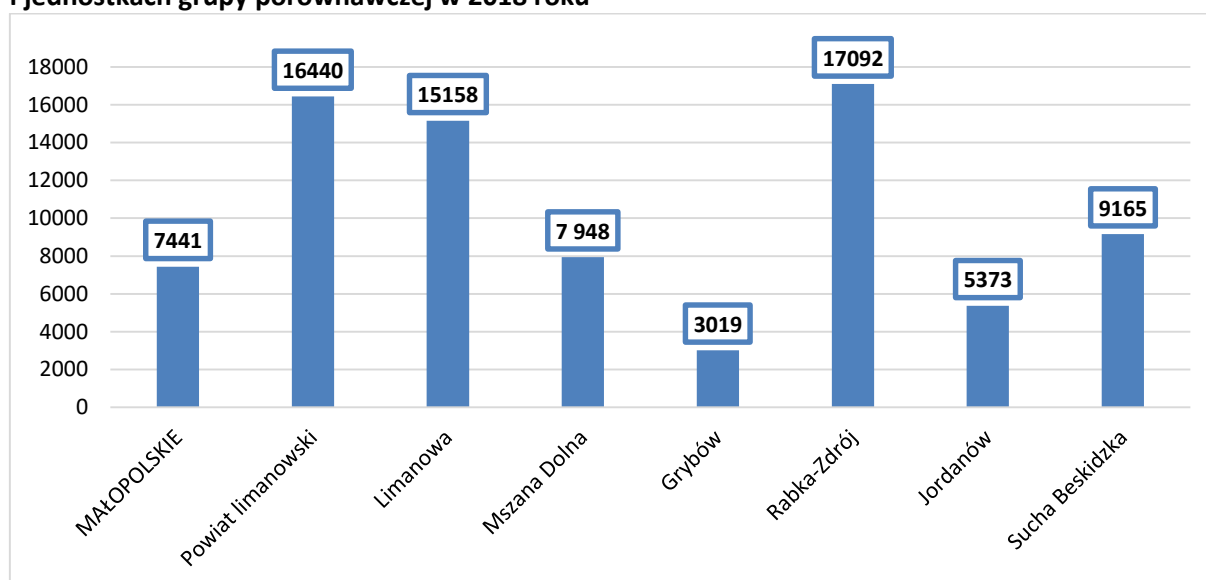
Kumulacja problemów przestrzenno-funkcjonalnych znajduje się w obszarach peryferyalnych, szczególnie na południu miasta. Sytuacja w centralnych częściach nie jest istotnym zagrożeniem poza obszarami: Łabuzy, Dwór i folwark oraz Rynek.

Może to być spowodowane koncentracją obiektów usług publicznych w centralnych partiach miasta, co zmniejsza dostępność dla mieszkańców z obrzeży. Ponad połowa obszarów osiągnęła poziom wskaźnika ponad średnią, z czego czternaście rejonów przekroczyło wartość progową 60%.

Analiza sfery przestrzenno-funkcjonalnej miasta Mszana Dolna dokonana została w oparciu o wskaźniki związane z jakością i dostępnością podstawowych usług publicznych oraz terenów publicznych. W sferze edukacji analizie poddano wskaźniki dotyczące dostępności placówek wychowawczych i oświatowych. W obszarze kultury z kolei przeprowadzono analizę dostępności i jakości usług świadczonych przez domy, ośrodki kultury, kluby oraz świetlice. Przeanalizowano również dostępność infrastruktury rekreacyjnej i sportowej.

O dostępności kultury w skali lokalnej decyduje m.in. ilość instytucji kultury (definiowane na potrzeby analizy jako domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice) oraz liczba mieszkańców przypadająca na jedną taką placówkę. Na jedną publiczną instytucję kultury w mieście Mszana Dolna w 2018 roku przypadało 7 948 mieszkańców, podczas gdy średnio w powiecie było to 16 440 osób, a w Małopolsce 7 441 osób. Miasto wypada zatem najkorzystniej, zarówno na tle powiatu oraz województwa, jak również na tle pozostałych gmin grupy porównawczej – lepszy wskaźnik w tym zakresie odnotowano jedynie w Grybowie i Jordanowie.

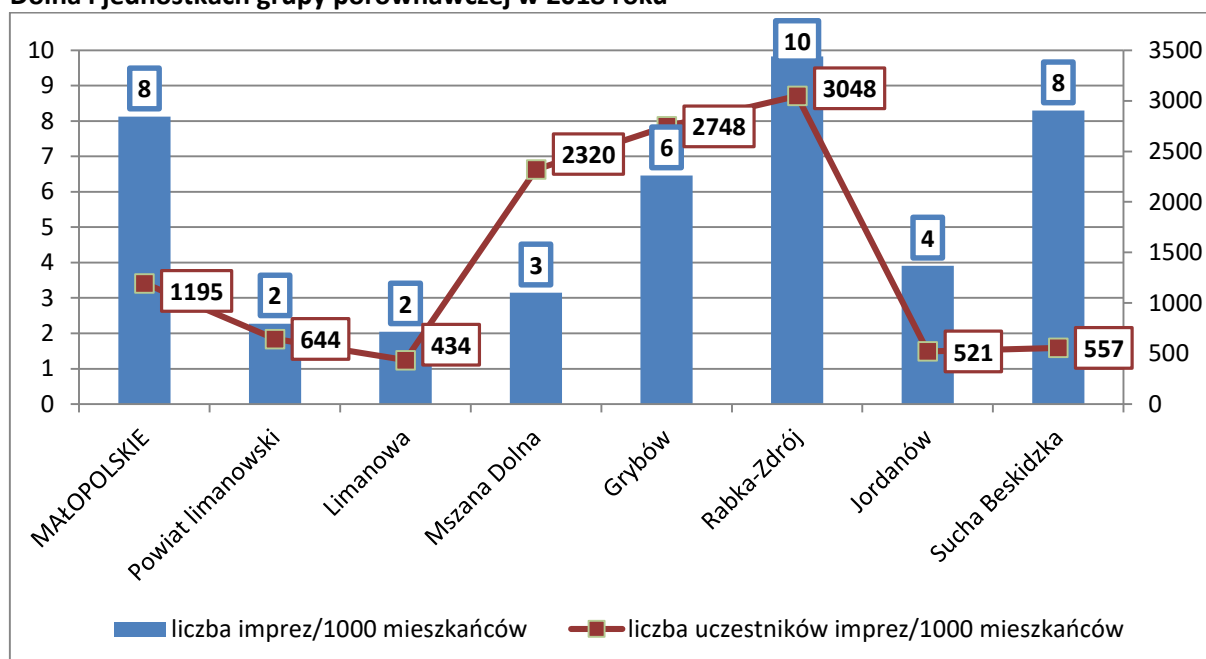
Wykres 32. Liczba mieszkańców przypadająca na 1 instytucję kultury w mieście Mszana Dolna i jednostkach grupy porównawczej w 2018 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Potencjał instytucji kultury nie jest jednak wciąż do końca wykorzystany. Obrazuje to wskaźnik dotyczący liczby imprez w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców. W mieście Mszana Dolna wyniósł on w 2018 roku 2, kiedy w Grybowie, Rabce Zdrój i Suchej Beskidzkiej był on znacznie wyższy (odpowiednio 6, 10 oraz 8). Co więcej, średnia dla województwa małopolskiego wyniosła również 8. Dodatkowo przeanalizowano wskaźnik pokazujący liczbę uczestników imprez na 1 tys. mieszkańców – w Mszanie Dolnej wyniosła ona 2 320, podczas gdy średnia dla powiatu limanowskiego wyniosła 644, a średnia dla województwa – 1 195.

Wykres 33. Liczba imprez oraz liczba uczestników imprez na 1 tys. mieszkańców w mieście Mszana Dolna i jednostkach grupy porównawczej w 2018 roku

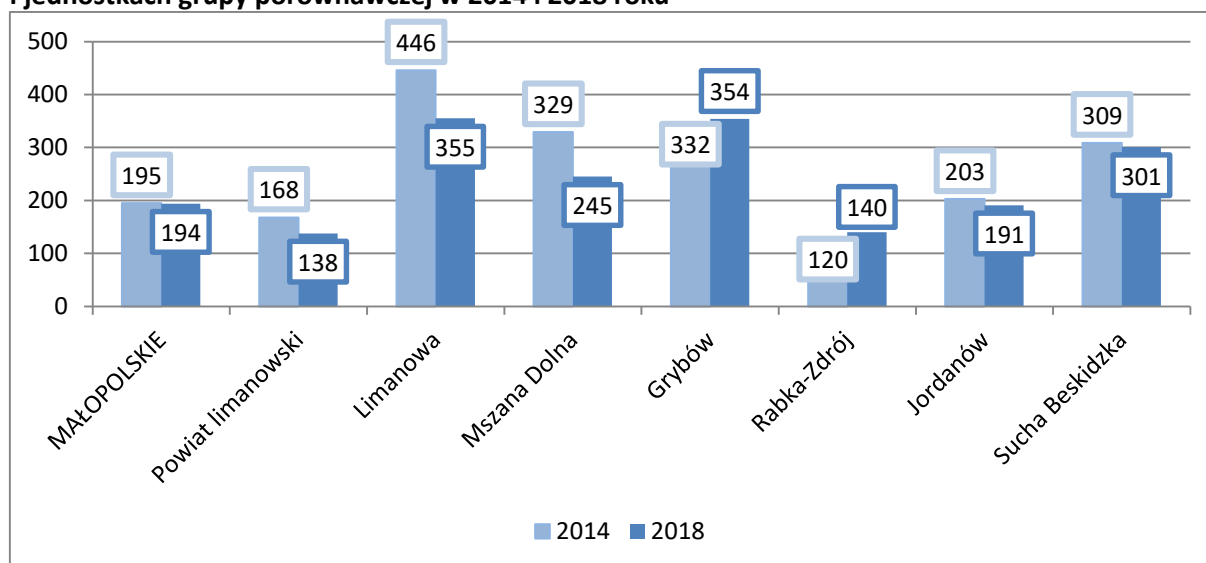

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Mieszkańcy miasta zwracali uwagę na problem niewystarczającej oferty kulturalnej także podczas warsztatu diagnostycznego. Kluczowym zadaniem, którego realizacja może potencjalnie przynieść największą poprawę w tym zakresie, jest ukończenie inwestycji dotyczącej Miejskiego Ośrodka Kultury.

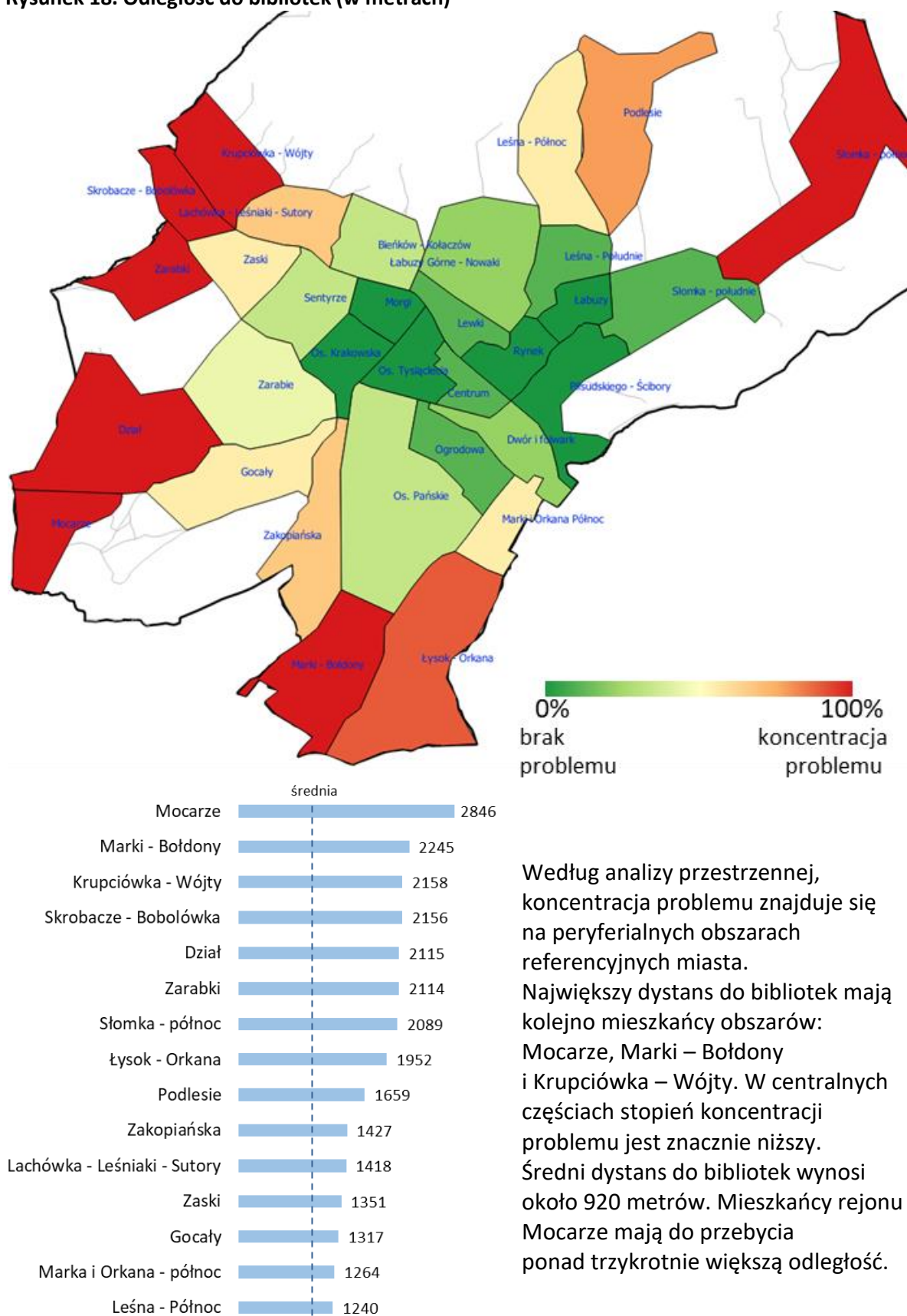
W 2018 roku w mieście odnotowano jeden z wyższych wskaźników dotyczących czytelników bibliotek publicznych w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców, również powyżej średniej powiatowej oraz wojewódzkiej. Wyższy wskaźnik odnotowano w Limanowej, Grybowie i Suchej Beskidzkiej.

Wykres 34. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1 tys. mieszkańców w mieście Mszana Dolna i jednostkach grupy porównawczej w 2014 i 2018 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Rysunek 18. Odległość do bibliotek (w metrach)

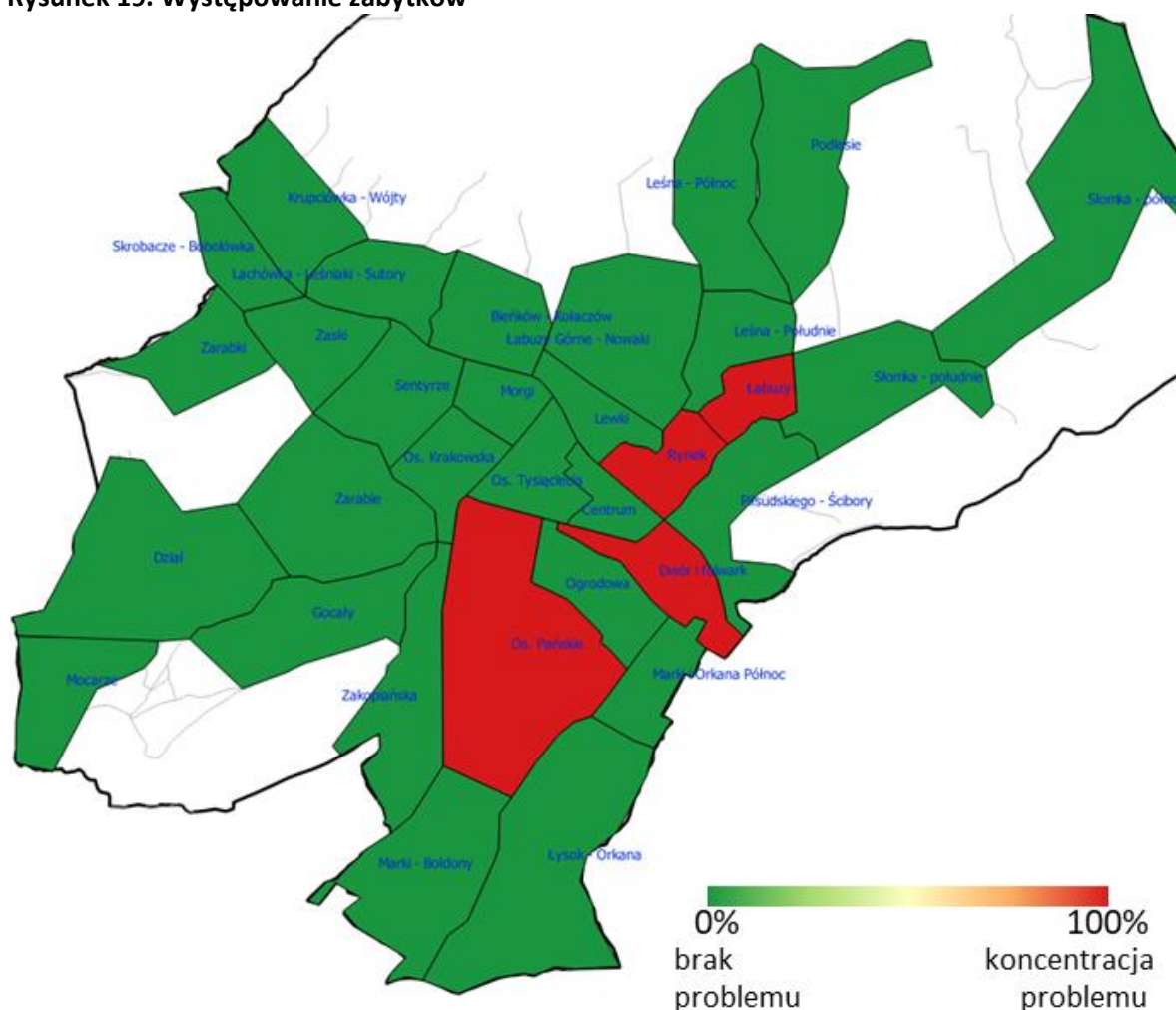

Wykres ograniczony do 15 obszarów o najwyższym wskaźniku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Mszana Dolna

Według analizy przestrzennej, koncentracja problemu znajduje się na peryferialnych obszarach referencyjnych miasta. Największy dystans do bibliotek mają kolejno mieszkańcy obszarów: Moczarze, Marki – Bołdony i Krupciówka – Wójty. W centralnych częściach stopień koncentracji problemu jest znacznie niższy. Średni dystans do bibliotek wynosi około 920 metrów. Mieszkańcy rejonu Moczarze mają do przebycia ponad trzykrotnie większą odległość.

Rysunek 19. Występowanie zabytków

Obszary, w których występują zabytki

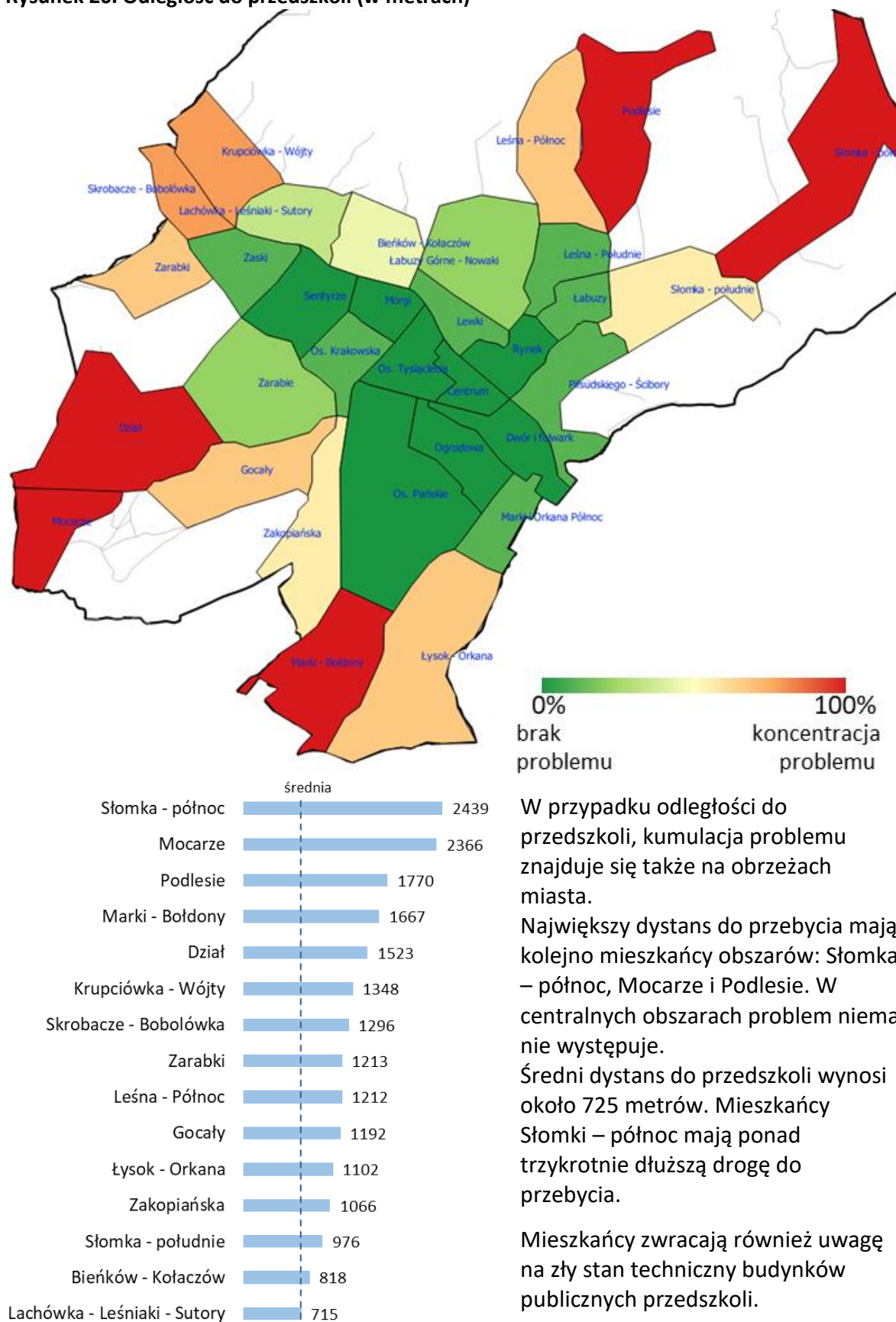
Rynek
Dwór i folwark
Os. Pańskie
Łabuzy

Zabytki występują jedynie w czterech obszarach referencyjnych, które zlokalizowane są w centralnej części Mszany Dolnej.

Występowanie zabytków może przyczyniać się do wzrostu aktywności w obszarze (co w przypadku Mszany Dolnej dotyczy tylko w nieznacznym stopniu Dworu i Folwarku), natomiast stanowi zazwyczaj także istotne obciążenie dla budżetu miasta oraz ograniczać elastyczność w zmianach wykorzystania terenu.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Mszana Dolna

Rysunek 20. Odległość do przedszkoli (w metrach)

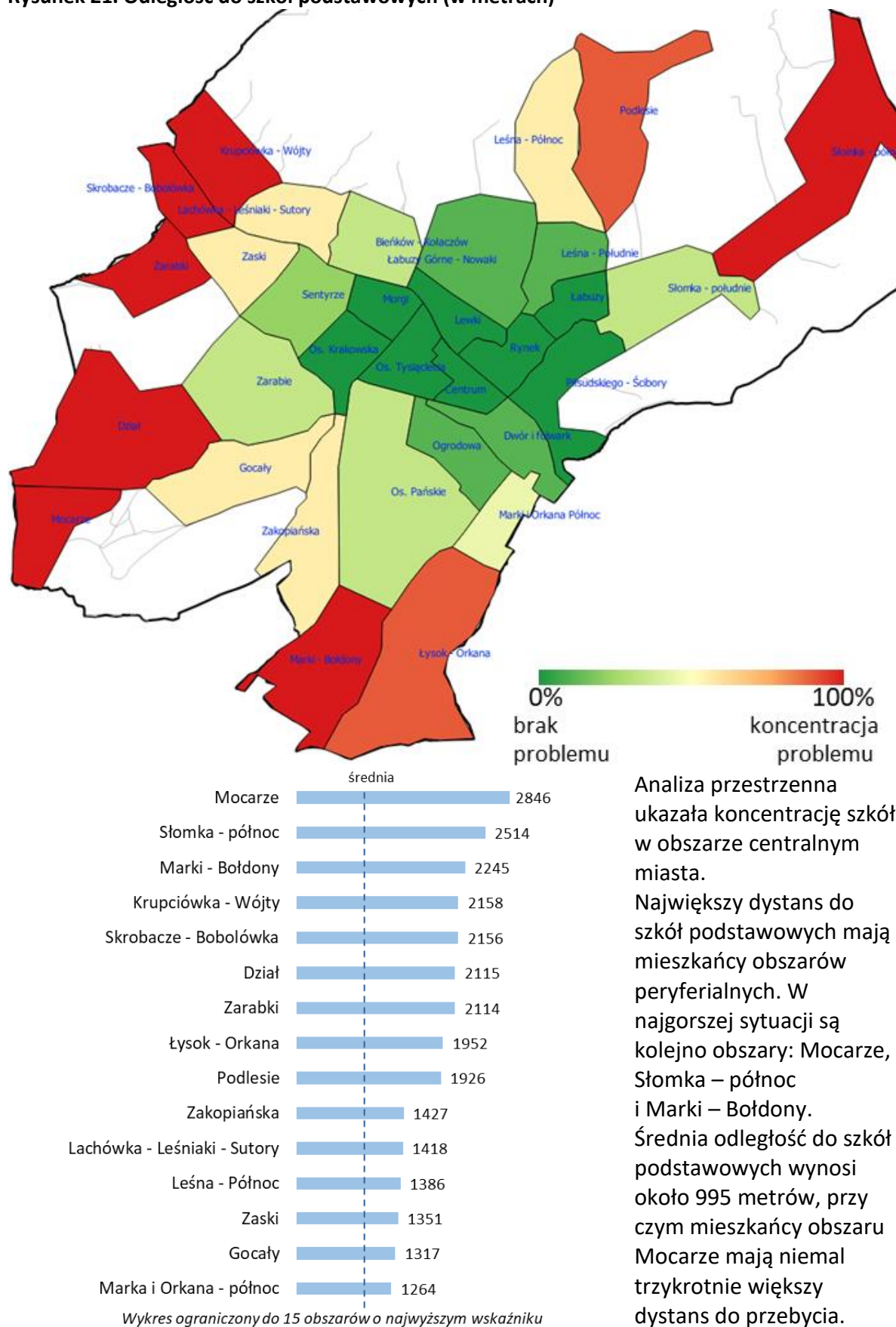
Wykres ograniczony do 15 obszarów o najwyższym wskaźniku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Mszana Dolna

W przypadku odległości do przedszkoli, kumulacja problemu znajduje się także na obrzeżach miasta. Największy dystans do przebycia mają kolejno mieszkańcy obszarów: Słomka – północ, Mocarze i Podlesie. W centralnych obszarach problem niemal nie występuje. Średni dystans do przedszkoli wynosi około 725 metrów. Mieszkańcy Słomki – północ mają ponad trzykrotnie dłuższą drogę do przebycia.

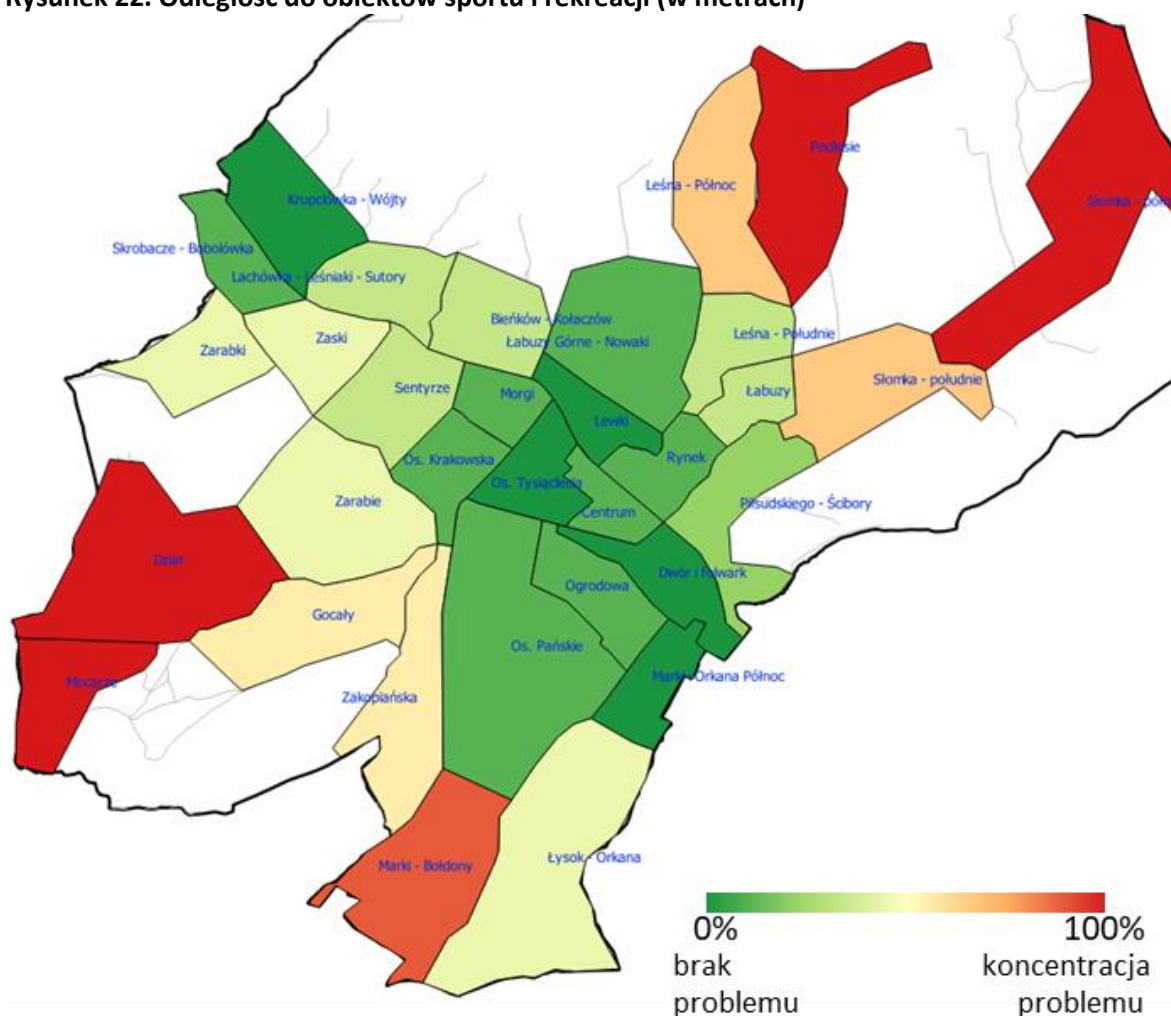
Mieszkańcy zwracają również uwagę na zły stan techniczny budynków publicznych przedszkoli.

Rysunek 21. Odległość do szkół podstawowych (w metrach)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Mszana Dolna

Rysunek 22. Odległość do obiektów sportu i rekreacji (w metrach)

Wykres ograniczony do 15 obszarów o najwyższym wskaźniku

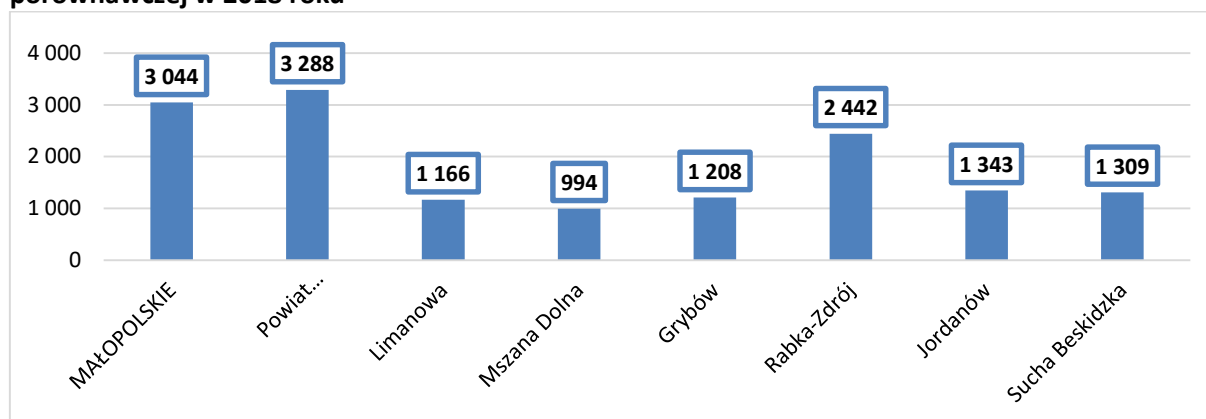
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Mszana Dolna

Analiza przestrzenna ukazała koncentrację problemu w obszarach peryferyalnych północno – wschodnich oraz południowych. W porównaniu do szkół podstawowych, przedszkoli oraz bibliotek, obiekty sportu i rekreacji wydają się być bardziej równomiernie rozłożone na terenie miasta. Jednak mieszkańcy Słomki – północ, którzy mają największą koncentrację problemu, muszą przebyć trasę ponad trzykrotnie dłuższą niż średniej (około 864 metrów) dla obszarów referencyjnych.

W odczuciu mieszkańców, baza sportowo-rekreacyjna jest zdecydowanie niewystarczająca. Zwracają oni również uwagę na zły stan stadionu miejskiego. Ponadto, brakuje w mieście oferty dla młodzieży oraz rodzin z dziećmi, w tym placów zabaw.

W zakresie dostępności podstawowych usług ochrony zdrowia przeanalizowano wskaźnik liczby ludności przypadającej na 1 aptekę oraz liczby placówek ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 10 tys. ludności. Mszana Dolna posiada najlepszą dostępność aptek ze wszystkich jednostek grupy porównawczej – na 1 aptekę przypadają 994 osoby, podczas gdy w innych jednostkach liczba ta sięga nawet 2 442 (Rabka-Zdrój). Średnia dla powiatu limanowskiego jest również dużo wyższa i wynosi 3 288 osób.

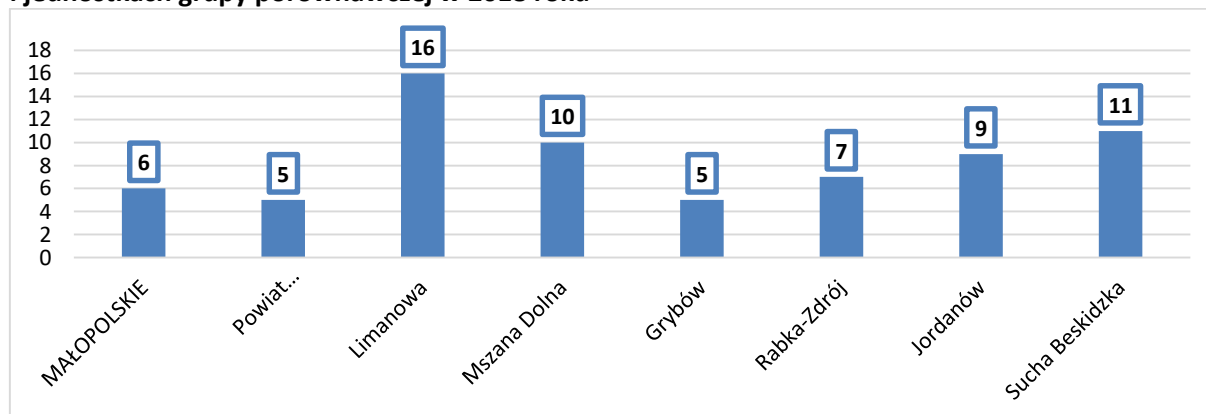
Wykres 35. Liczba ludności na 1 aptekę ogólnodostępną w mieście Mszana Dolna i jednostkach grupy porównawczej w 2018 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Również dostępność placówek ambulatoryjnej opieki zdrowotnej jest korzystna – na 10 tys. mieszkańców przypada w mieście 10 placówek. Większa ilość placówek znajduje się jedynie w Limanowej i Suchej Beskidzkiej. Wskaźnik dla miasta Mszan Dolna jest również wyższy od średniej powiatowej oraz wojewódzkiej. Mimo to, podczas warsztatów diagnostycznych, mieszkańcy wskazali niską dostępność usług ochrony zdrowia jako jeden z głównych problemów miasta. Zwrócili tutaj uwagę szczególnie na brak usług dedykowanych osobom starszym oraz osobom z niepełnosprawnościami. Wynika z tego, że zapotrzebowanie lokalnej społeczności dotyczy przede wszystkim opieki specjalistycznej.

Wykres 36. Placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 10 tys. ludności w mieście Mszana Dolna i jednostkach grupy porównawczej w 2018 roku

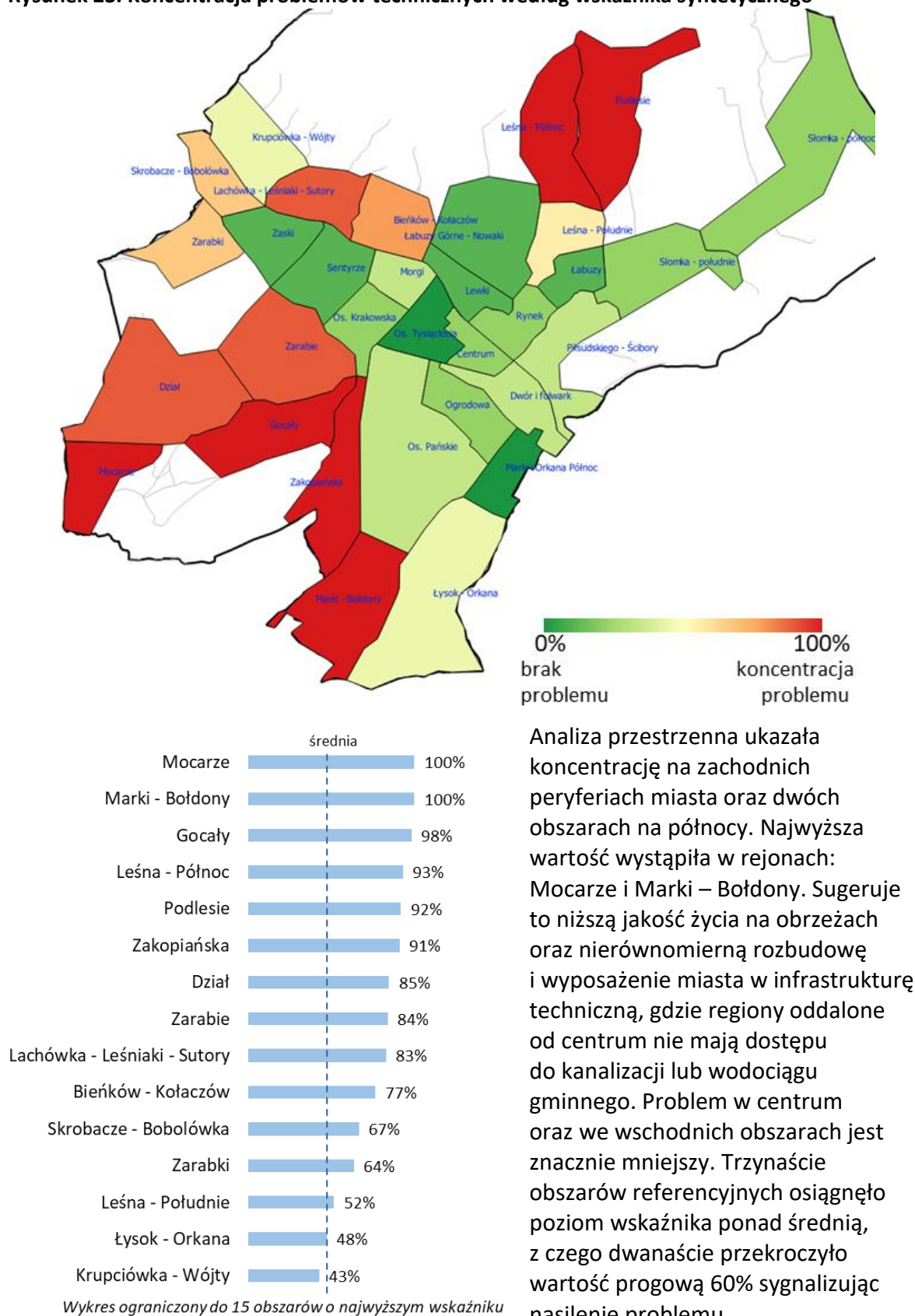
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Z uwagi na niską dostępność danych statystyki publicznej, ważnym elementem diagnozy problemowej sfery przestrzenno-funkcjonalnej były badania społeczne i warsztaty diagnostyczne, podczas których mieszkańcy zidentyfikowali kluczowe ich zdaniem problemy. Należą do nich:

- zatory komunikacyjne (korki), w szczególności na głównych szlakach (m.in. droga krajowa 28, ul. Krakowska, Starowiejska, Spadochroniarzy),
- brak miejsc parkingowych, w szczególności w centrum miasta, powodujące zajmowanie przez kierowców miejsca na chodnikach i utrudnianie ruchu pieszych (w tym osób z niepełnosprawnościami),
- zły stan infrastruktury drogowej, braki w zakresie oświetlenia,
- brak ścieżek rowerowych, w tym wzdłuż rzek, które stanowiłyby alternatywę dla ruchu samochodowego, jednocześnie pozwalając na użytkowanie rowerów w celach rekreacyjnych,
- bariery architektoniczne m.in. dla osób z niepełnosprawnościami, rodziców z dziećmi - szczególnie w centrum miasta,
- rozdzielenie miasta przez rzeki oraz brak przepraw powodujący brak spójności komunikacyjno-przestrzennej miasta,
- brak toalet publicznych, w szczególności w centrum miasta,
- brak małej infrastruktury (ławki, kosze, miejsca rekreacji i wypoczynku), w szczególności w centrum oraz wzdłuż rzek,
- niezagospodarowany park miejski,
- brak monitoringu wizyjnego oraz kumulacja niekorzystnych zdarzeń w okolicach rzek, w tym na plaży miejskiej (m.in. picie alkoholu, akty wandalizmu, zaśmiecanie).

II.6 ZJAWISKA I PROBLEMY TECHNICZNE

Rysunek 23. Koncentracja problemów technicznych według wskaźnika syntetycznego

Analiza przestrzenna ukazała koncentrację na zachodnich peryferiach miasta oraz dwóch obszarach na północy. Najwyższa wartość wystąpiła w rejonach: Mocarze i Marki – Bołdony. Sugeruje to niższą jakość życia na obrzeżach oraz nierównomierną rozbudowę i wyposażenie miasta w infrastrukturę techniczną, gdzie regiony oddalone od centrum nie mają dostępu do kanalizacji lub wodociągu gminnego. Problem w centrum oraz we wschodnich obszarach jest znacznie mniejszy. Trzynaście obszarów referencyjnych osiągnęło poziom wskaźnika ponad średnią, z czego dwanaście przekroczyło wartość progową 60% sygnalizując nasilenie problemu.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Mszana Dolna

Istotnym wskaźnikiem technicznym, mającym jednocześnie kluczowe znaczenie dla badania jakości życia mieszkańców mogą być także warunki mieszkaniowe. Mieszkanie jest bowiem najważniejszą częścią majątku gospodarstwa domowego – jego stan i wyposażenie w dużej mierze świadczą o pozycji majątkowej, poziomie osiąganych dochodów i stanie zamożności. W okresie objętym analizą odnotowano w mieście Mszana Dolna niższe niż średnia dla powiatu limanowskiego oraz województwa małopolskiego tempo rozwoju mieszkalnictwa (przyrost zasobów mieszkaniowych na poziomie 2,6%). Wskaźnik przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania (91,6 m²) jest wyższy od średniej dla województwa, lecz nieznacznie niższy od średniej powiatowej (92,9m²). Wskaźnik przeciętnej powierzchni użytkowej na 1 mieszkańca wynosi zaś 27,1 m² co jest wynikiem wyższym niż średnia powiatowa, lecz niższym niż wojewódzka.

Tabela 3. Zasoby mieszkaniowe miasta Mszana Dolna na tle jednostek grupy porównawczej w 2014 i 2017 roku

Jednostka terytorialna	Zasoby mieszkaniowe			Przeciętna powierzchnia użytkowa [m2]	
	ogółem			mieszkania	na osobę
	2014	2017	zmiana	2017	2017
województwo małopolskie	1 132 051	1 181 898	4,4%	78,4	27,3
powiat limanowski	33 204	34 534	4,0%	92,9	24,5
Limanowa	4 455	4 561	2,4%	85,9	25,9
Mszana Dolna	2 299	2 359	2,6%	91,6	27,1
Grybów	1 880	1 889	0,5%	74,0	23,0
Rabka-Zdrój	5 380	5 539	3,0%	83,1	26,7
Jordanów	1 762	1 800	2,2%	84,0	28,2
Sucha Beskidzka	3 151	3 209	1,8%	84,9	29,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

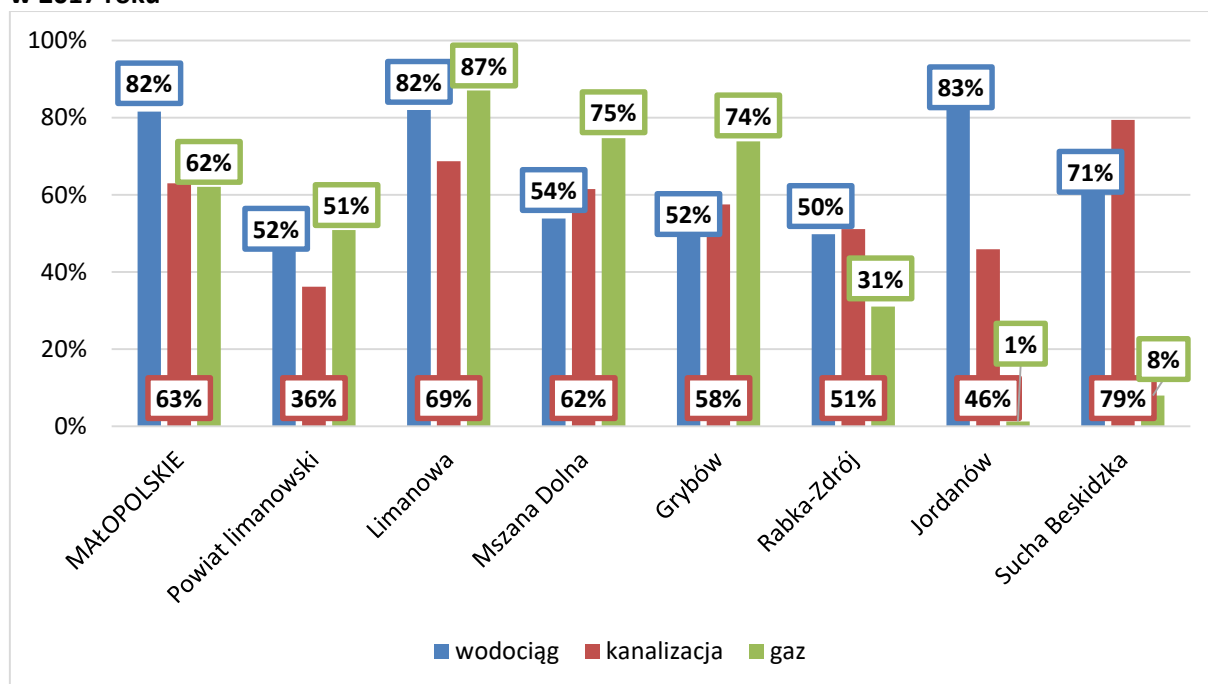
Poziom rozwoju usług z zakresu infrastruktury komunalnej i technicznej stanowi determinantę atrakcyjności osadniczej i inwestycyjnej miasta, wpływając na warunki życia, pracy i wypoczynku oraz lokowania inwestycji. Wskazuje również na poziom świadomości ekologicznej i zaawansowania ochrony środowiska naturalnego. Stan gospodarki komunalnej zdiagnozowano poprzez zbadanie odsetka mieszkańców, którzy mają zapewniony dostęp do podstawowych sieci komunalnych – wodociągu, kanalizacji i sieci gazowej.

Wskaźniki zaopatrzenia w podstawowe instalacje techniczno-sanitarne kształtują się różnie w zależności od rodzaju instalacji. Dostęp do sieci wodociągowej, w 2017 roku, posiadała ponad połowa mieszkańców miasta (54%), co oznacza wprowadzie wynik niższy niż średnia wojewódzka (82%) czy wskaźnik dla innych miast (Limanowa, Jordanów, Sucha Beskidzka), jednak jest wyższy niż średnia powiatowa (52%).

Dostępność kanalizacji (62% mieszkańców) jest na poziomie zbliżonym do średniej wojewódzkiej (63%) i dużo wyższym niż średnia powiatowa (36%).

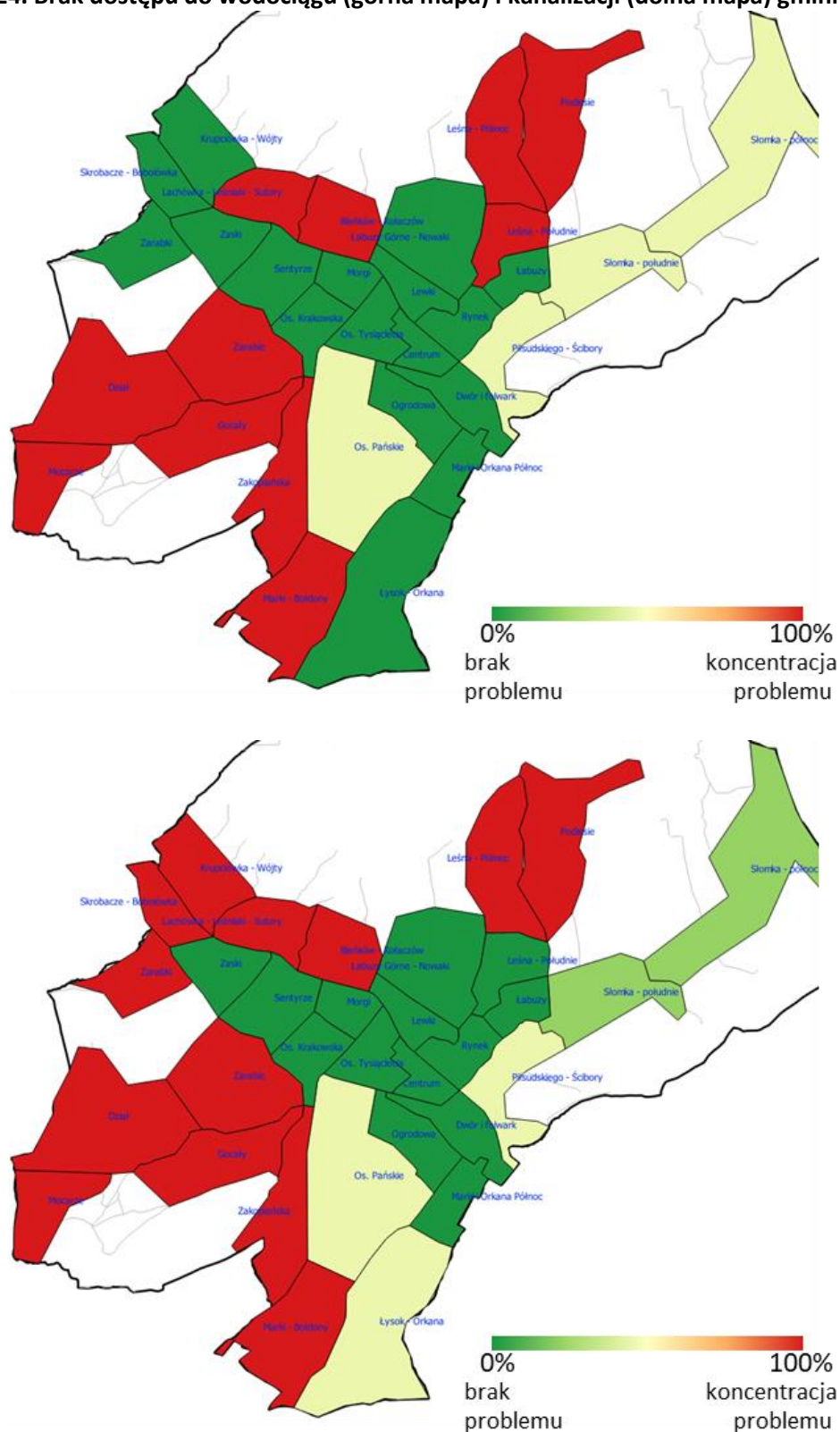
Poziom dostępności sieci gazowej (75% mieszkańców) można uznać za satysfakcjonującą, zwłaszcza w porównaniu do średniej wojewódzkiej (62%) i powiatowej (51%). Wyższy wskaźnik zgazyfikowania odnotowano jedynie w Limanowej – wyniósł on 87%.

Wykres 37. Zaopatrzenie mieszkań w podstawowe instalacje techniczno-sanitarne (korzystający z instalacji w ludności ogółem) w mieście Mszana Dolna oraz jednostkach grupy porównawczej w 2017 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Rysunek 24. Brak dostępu do wodociągu (górna mapa) i kanalizacji (dolna mapa) gminnej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Mszana Dolna

Według analizy przestrzennej, problemy braku dostępu do wodociągu oraz kanalizacji gminnej skoncentrowane są w zachodniej części peryferyalnych obszarów referencyjnych. Sytuacja może się przełożyć na brak zainteresowania zamieszkaniem w zachodnich obszarach oraz przeludnieniem w centralnych. Dodatkowo, istnieje ryzyko wyczerpania zasobów wód w źródłach prywatnych, czego efektem może być problem braku zaopatrzenia w wodę pitną.

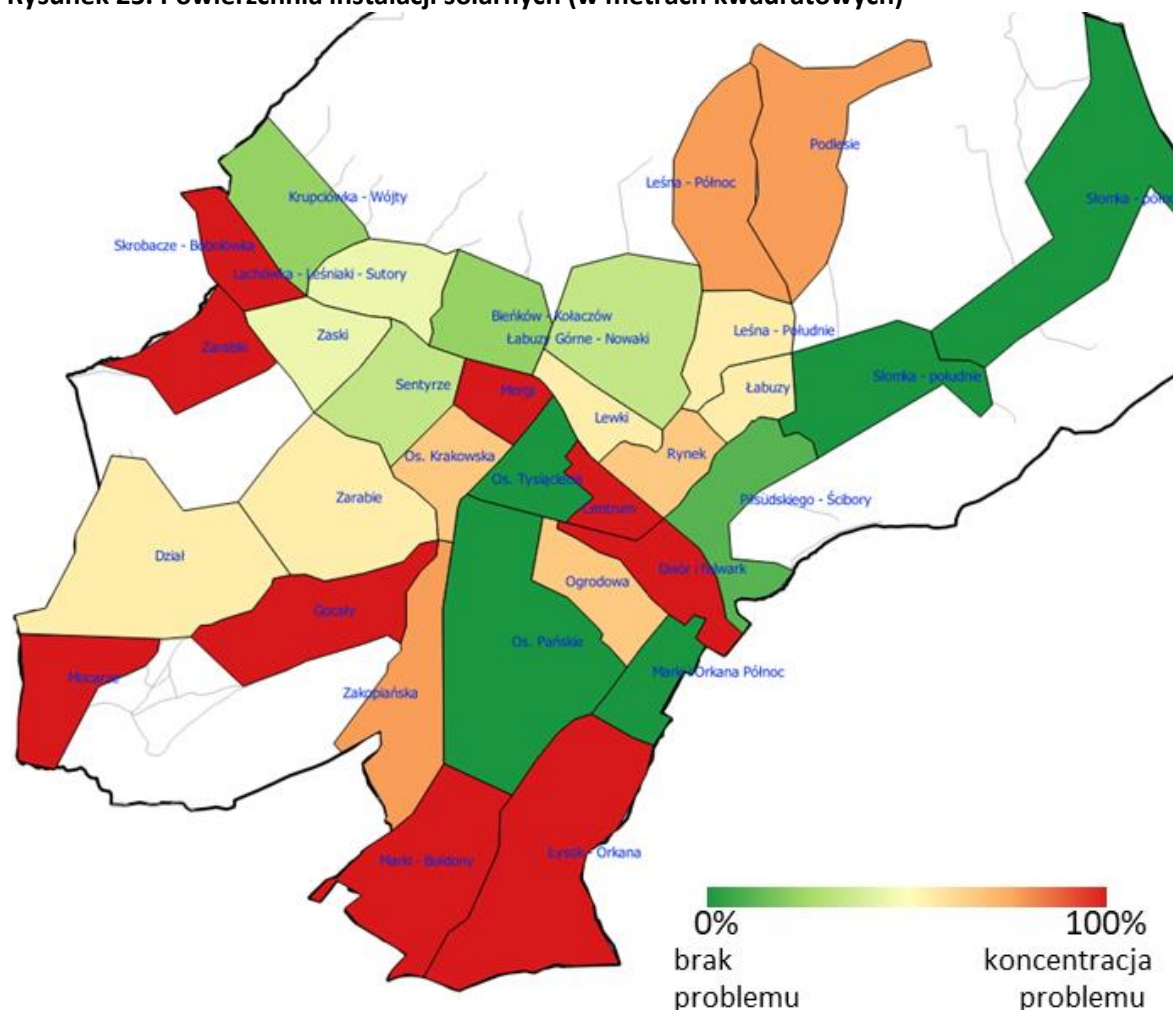
Na braki w sieci kanalizacyjnej i wodociągowej zwracali również uwagę mieszkańcy miasta, którzy wzięli udział w warsztatach diagnostycznych, wskazując je jako główny problem występujący w miejscu ich zamieszkania. Mieszkańcy podnosili ponadto problem istnienia nielegalnie zakładanych przyłączy i instalacji. Zwracali również uwagę na ograniczone zasoby wody, które w niektórych częściach miasta, powodują czasowe przerwy w jej dostawie.

Wśród innych problemów technicznych, występujących na terenie miasta, mieszkańcy wymieniali ponadto:

- brak mieszkań socjalnych/komunalnych/ chronionych,
- zły stan techniczny obiektów użyteczności publicznej,
- niszczące budynki/pustostany,
- brak dostępu do szybkich łącz internetowych,
- zły stan infrastruktury drogowej.

W ramach analizy problemów technicznych zbadano ponadto występowanie i powierzchnię instalacji solarnych na terenie miasta – będących jednym z najczęściej stosowanych rozwiązań w zakresie zarówno ochrony powietrza jak i produkcji tzw. zielonej energii.

Rysunek 25. Powierzchnia instalacji solarnych (w metrach kwadratowych)

średnia

Powierzchnia instalacji solarnych występuje w największej liczbie w centralnych oraz północno-wschodnich obszarach referencyjnych. Problem braku aktywności mieszkańców w zakresie ochrony środowiska i zmniejszeni zużycia energii skumulowany jest na południowych i zachodnich peryferiach, oraz w trzech obszarach w części centralnej. Najgorszy wynik osiągnął rejon Moczarze, gdzie instalacje solarne w ogóle nie występują. Jest to negatywne zjawisko, ponieważ ukazuje niską świadomość ekologiczną mieszkańców poprzez ich niską aktywność w tym zakresie.

Wykres ograniczony do 15 obszarów o najniższym wskaźniku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Mszana Dolna

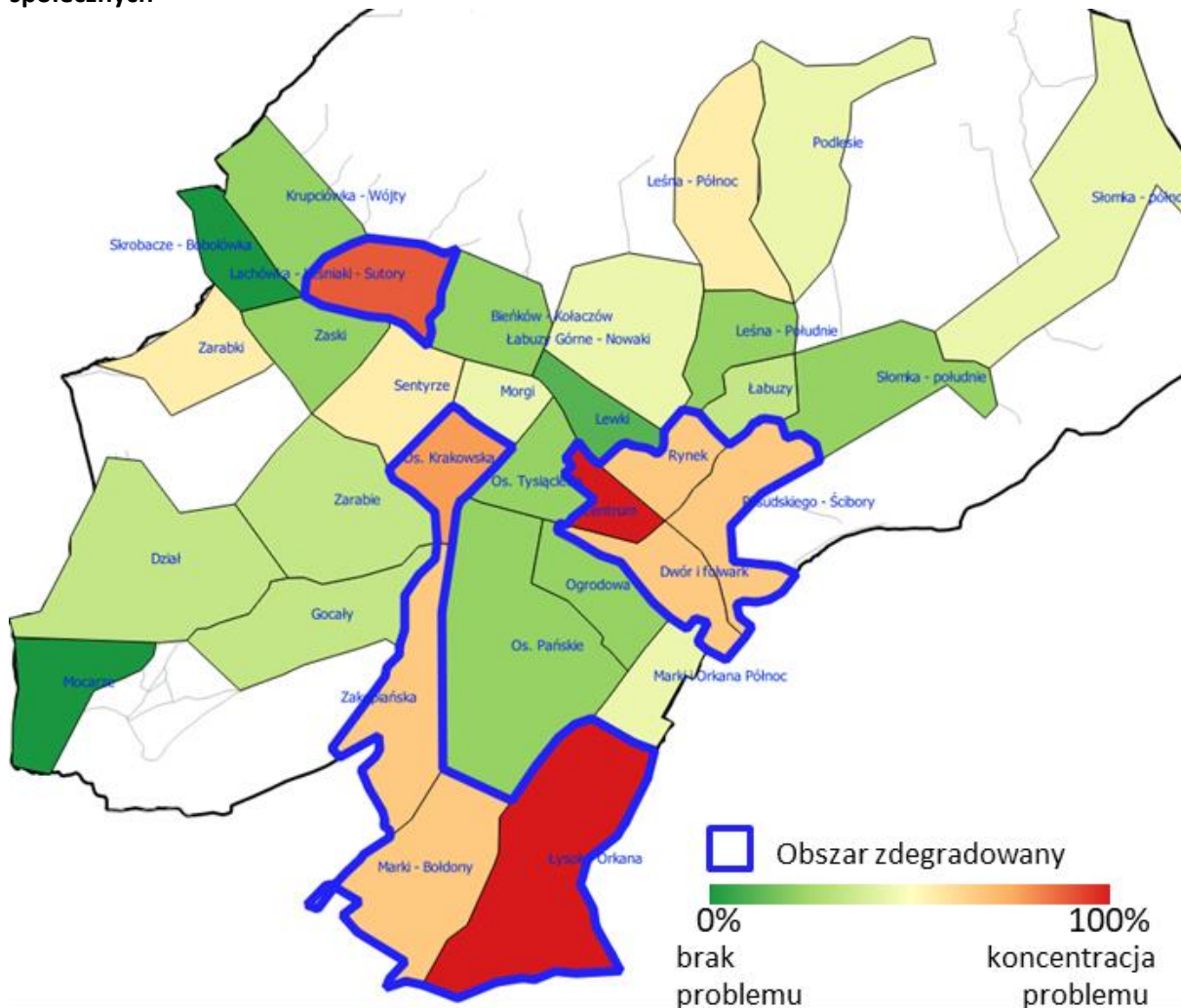

Tabela 4. Wartości wskaźników syntetycznych dla obszarów analizy

OBSZAR	Wskaźnik syntetyczny				
	Społeczny	Gospodarczy	Przestrzenno-funkcjonalny	Techniczny	Środowiskowy
Centrum	100%	52%	9%	30%	84%
Łysok - Orkana	91%	24%	71%	48%	0%
Lachówka - Leśniaki - Sutory	84%	35%	48%	83%	26%
Os. Krakowska	71%	95%	10%	23%	39%
Piśsudskiego - Ścibory	68%	38%	10%	40%	100%
Zakopiańska	67%	27%	59%	91%	59%
Rynek	67%	52%	71%	22%	84%
Marki - Bołdony	64%	26%	95%	100%	39%
Dwór i folwark	63%	42%	76%	32%	89%
Zarabki	58%	52%	78%	64%	7%
Leśna - Północ	56%	30%	62%	93%	44%
Sentyrze	51%	18%	23%	13%	40%
Łabuzy Górne - Nowaki	47%	47%	19%	11%	79%
Słomka - północ	47%	93%	99%	25%	25%
Morgi	46%	0%	7%	33%	63%
Marka i Orkana - północ	42%	61%	30%	0%	53%
Podlesie	42%	54%	90%	92%	40%
Zarabie	38%	38%	40%	84%	66%
Łabuzy	37%	57%	80%	20%	91%
Gocaly	35%	47%	59%	98%	31%
Dział	31%	44%	97%	85%	61%
Ogrodowa	30%	26%	13%	23%	45%
Krupciówka - Wójty	28%	50%	70%	43%	33%
Os. Pańskie	28%	79%	90%	33%	27%
Bieńków - Kołaczów	26%	59%	38%	77%	67%
Słomka - południe	26%	68%	43%	28%	29%
Os. Tysiąclecia	24%	100%	0%	0%	66%
Zaśki	24%	30%	44%	15%	25%
Leśna - południe	21%	52%	20%	52%	37%
Lewki	13%	24%	10%	18%	69%
Mocarze	7%	52%	100%	100%	29%
Skrobacze - Bobolówka	0%	52%	72%	67%	47%

Po wyselekcjonowaniu obszarów referencyjnych, których wskaźnik syntetyczny społeczny przekroczył 60%, sprawdzone zostało, czy dla każdego obszaru istniał przynajmniej jeden inny wskaźnik syntetyczny powyżej wartości progowej.

Według przyjętej metodyki, do obszaru zdegradowanego zaklasyfikowano dziewięć obszarów referencyjnych oznaczonych niebieską granicą (rysunek nr 26).

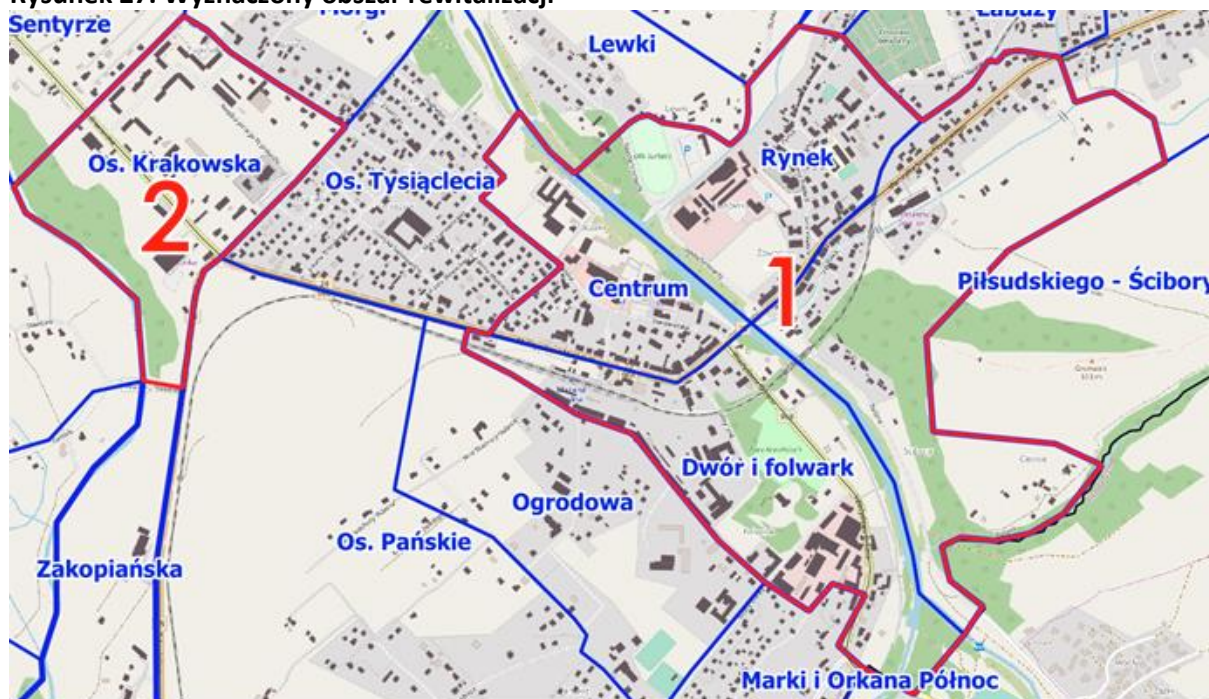
IV. GRANICE OBSZARU REWITALIZACJI

Do wyznaczenia obszaru rewitalizacji posłużyły dane z analizy przestrzennej oraz selekcji obszaru zdegradowanego. Zgodnie z Ustawą o rewitalizacji, spośród obszaru zdegradowanego, wybrano obszar rewitalizacji, który cechuje szczególna koncentracja problemów oraz istotne znaczenie dla strategii rozwoju Mszany Dolnej.

Obszar rewitalizacji został podzielony na dwa podobszary, na terenie których miasto planuje działania rewitalizacyjne:

Obszar rewitalizacji 1	Obszar rewitalizacji 2
Centrum Piłsudskiego – Ścibory Rynek Dwór i folwark	Os. Krakowska

Rysunek 27. Wyznaczony obszar rewitalizacji

Obszar rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Mszana Dolna

Obszary rewitalizacji 1 i 2 zostały wybrane ze względu na ich strategiczną lokalizację oraz wartość wskaźników zaprezentowanych w tabeli nr 5.

Tabela 5. Parametry obszarów rewitalizacji na tle miasta

Obszar rewitalizacji	Obszar	Wskaźnik syntetyczny					Liczba mieszkańców	Pow. (ha)
		SPOŁ	GOSP	PRZ-FUN	TECH	ŚROD		
OR 1	Centrum	100%	52%	9%	30%	84%	319	15,8
	Rynek	67%	52%	71%	22%	84%	327	23,3
	Dwór i folwark	63%	42%	76%	32%	89%	130	30,0
	Piłsudskiego - Ścibory	68%	38%	10%	40%	100%	338	41,3
OR 2	Os. Krakowska	71%	95%	10%	23%	39%	761	25,7
RAZEM	Obszary rewitalizacji	74%	66%	25%	28%	69%	1 875	136,1
	Miasto	46%	62%	44%	33%	51%	8 146	2 710
	OR jako % miasta	-	-	-	-	-	23%	5%

Obszar rewitalizacji stanowi mniej niż 20% powierzchni miasta i zamieszkuje go mniej niż 30% mieszkańców Mszany Dolnej. Oznacza to, że wybrany obszar rewitalizacji jest zgodny z Ustawą o rewitalizacji.

Poprzez wyznaczenie obszarów rewitalizacji w niedalekiej odległości od siebie, uwzględniając dużą koncentrację ludności oraz dogodnie położenie komunikacyjne, zmaksymalizowana zostanie liczba mieszkańców, którzy mogą odczuć pozytywne efekty rewitalizacji. Dodatkowo, w obu obszarach rewitalizacji miasto posiada narzędzia oraz środki do prowadzenia działań rewitalizacyjnych.

Obszar rewitalizacji 1 położony jest w samym centrum Mszany Dolnej, co czyni go jednym z kluczowych terenów dla aktywności gospodarczej oraz społecznej miasta. Ze względu na koncentrację usług publicznych, rejon codziennie przyciąga znaczące liczby osób. Przekłada się to na skalę rozprzestrzenienia pozytywnych efektów, które oddziałują na wszystkich odwiedzających obszar. Opisane parametry podkreślają istotną pozycję terenu dla rozwoju miasta. Dodatkowo, cztery obszary referencyjne tworzące obszar rewitalizacji 1 są przyległe do siebie, co ułatwi prowadzenie działań rewitalizacyjnych.

Obszar rewitalizacji 2, w którego skład wchodzi Osiedle Krakowska, położony jest na zachód od centralnej części miasta. Rewitalizacja na terenie pozwoli na rozprzestrzenienie się pozytywnych efektów działań na peryferyjne obszary zachodnie. Taka lokalizacja powoduje, iż teren ten jest szczególnie istotny dla rozwoju Mszany Dolnej.

V. SPIS TABEL, RYSUNKÓW I WYKRESÓW

Spis tabel

Tabela 1. Zestawienie podstawowych danych dla jednostek grupy porównawczej – stan na koniec 2018 roku	2
Tabela 2. Analizowane wskaźniki częściowe.....	5
Tabela 3. Zasoby mieszkaniowe miasta Mszana Dolna na tle jednostek grupy porównawczej w 2014 i 2015 roku	54
Tabela 4. Wartości wskaźników syntetycznych dla obszarów analizy	60
Tabela 5. Parametry obszarów rewitalizacji na tle miasta	62

Spis rysunków

Rysunek 1. Proces wyznaczania obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji.	4
Rysunek 2. Hipotetyczna unitaryzacja wskaźnika częściowego dla trzech obszarów referencyjnych. ..	6
Rysunek 3. Mszana Dolna oraz jej położenie w powiecie limanowskim	8
Rysunek 4. Podział gminy na obszary referencyjne i ich liczba mieszkańców	9
Rysunek 5. Koncentracja problemów społecznych według wskaźnika syntetycznego	10
Rysunek 6. Liczba osób objętych pomocą MOPS z powodu ubóstwa na 1000 mieszkańców	19
Rysunek 7. Liczba osób objętych pomocą MOPS z racji niepełnosprawności na 1000 mieszkańców ..	20
Rysunek 8. Udział osób bezrobotnych w liczbie mieszkańców	24
Rysunek 9. Liczba stowarzyszeń w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.....	30
Rysunek 10. Liczba wykroczeń w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	32
Rysunek 11. Koncentracja problemów gospodarczych według wskaźnika syntetycznego.....	33
Rysunek 12. Liczba przedsiębiorstw	36
Rysunek 13. Liczba przedsiębiorstw w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.....	37
Rysunek 14. Koncentracja problemów środowiskowych według wskaźnika syntetycznego.....	39
Rysunek 15. Stężenie pyłu PM10.....	41
Rysunek 16. Powierzchnie dachowe z azbestem (w metrach kwadratowych) na 1000 mieszkańców	42
Rysunek 17. Koncentracja problemów przestrzenno-funkcjonalnych wg wskaźnika syntetycznego...	43
Rysunek 18. Odległość do bibliotek (w metrach).....	46
Rysunek 19. Występowanie zabytków	47
Rysunek 20. Odległość do przedszkoli (w metrach)	48
Rysunek 21. Odległość do szkół podstawowych (w metrach).....	49
Rysunek 22. Odległość do obiektów sportu i rekreacji (w metrach).....	50
Rysunek 23. Koncentracja problemów technicznych według wskaźnika syntetycznego.....	53
Rysunek 24. Brak dostępu do wodociągu (górna mapa) i kanalizacji (dolna mapa) gminnej	56
Rysunek 25. Powierzchnia instalacji solarnych (w metrach kwadratowych)	58
Rysunek 26. Wyznaczony obszar zdegradowany na tle wskaźnika koncentracji problemów społecznych	59
Rysunek 27. Wyznaczony obszar rewitalizacji.....	61

Spis wykresów

Wykres 1. Zmiana liczby ludności w mieście Mszana Dolna w latach 2013-2018	11
Wykres 2. Wskaźniki demograficzne dla miasta Mszana Dolna i jednostek grupy porównawczej w 2018 roku (dane w ‰)	11
Wykres 3. Wskaźniki demograficzne dla miasta Mszana Dolna – dynamika zmian w latach 2014-2018 (dane w ‰).....	12

Wykres 4. Średni przyrost naturalny i saldo migracji (2014-2018) w mieście Mszana Dolna i jednostkach grupy porównawczej (dane w ‰)	12
Wykres 5. Saldo migracji ogółem, migracji wewnętrznych oraz migracji zagranicznych w mieście Mszana Dolna i jednostkach grupy porównawczej w 2018 roku	13
Wykres 6. Saldo migracji ogółem, migracji wewnętrznych oraz migracji zagranicznych w mieście Mszana Dolna w latach 2014, 2016 i 2018	13
Wykres 7. Ludność wg ekonomicznych grup wieku w mieście Mszana Dolna w latach 2014-2018.....	14
Wykres 8. Ludność wg ekonomicznych grup wieku w mieście Mszana Dolna oraz jednostkach grupy porównawczej w 2018 roku	14
Wykres 9. Zmiana liczby ludności wg ekonomicznych grup wieku w stosunku do roku bazowego (2014) w województwie małopolskim, powiecie limanowskim i mieście Mszana Dolna	15
Wykres 10. Wskaźnik obciążenia demograficznego w mieście Mszana Dolna oraz jednostkach grupy porównawczej w latach 2014-2018	15
Wykres 11. Udział osób korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem w mieście Mszana Dolna i jednostkach grupy porównawczej w latach 2014 i 2017	16
Wykres 12. Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS w mieście Mszana Dolna oraz jednostkach grupy porównawczej w 2014 i 2017 roku	16
Wykres 13. Główne powody udzielania pomocy społecznej w mieście Mszana Dolna w 2014 i 2017 roku	17
Wykres 14. Wydatki na pomoc społeczną z budżetu miasta Mszana Dolna (w mln zł) w latach 2014-2018 oraz ich udział w wydatkach budżetu gminy ogółem.....	18
Wykres 15. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w mieście Mszana Dolna i jednostkach grupy porównawczej w 2014 i 2018 roku oraz dynamika zmian	21
Wykres 16. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w mieście Mszana Dolna i jednostkach grupy porównawczej w 2014 i 2018 roku	22
Wykres 17. Udział osób bezrobotnych wg płci w mieście Mszana Dolna i jednostkach grupy porównawczej w 2018 roku	22
Wykres 18. Udział bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy zarejestrowanych w mieście Mszana Dolna i jednostkach grupy porównawczej w 2018 roku.....	23
Wykres 19. Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach w mieście Mszana Dolna i jednostkach grupy porównawczej w 2018 roku oraz zmiana w stosunku do roku bazowego	25
Wykres 20. Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w mieście Mszana Dolna i jednostkach grupy porównawczej w 2017 roku (z lewej) i dynamika zmian dla miasta Mszana Dolna w latach 2013-2017 (z prawej).....	26
Wykres 21. Liczba uczniów w szkołach podstawowych w mieście Mszana Dolna i powiecie limanowskim w latach 2012-2017	26
Wykres 22. Liczba uczniów w szkołach gimnazjalnych w mieście Mszana Dolna i powiecie limanowskim w latach 2012-2017	27
Wykres 23. Średnie wyniki uczniów z egzaminu ósmoklasisty w mieście Mszana Dolna oraz jednostkach grupy porównawczej w 2019 roku	27
Wykres 24. Średnie wyniki uczniów z egzaminu gimnazjalnego w mieście Mszana Dolna oraz jednostkach grupy porównawczej w 2019 roku.....	28
Wykres 25. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 tys. mieszkańców w mieście Mszana Dolna i jednostkach grupy porównawczej w 2014 i 2018 roku (dane w ‰)	29
Wykres 26. Frekwencja wyborcza w wyborach parlamentarnych w 2015 roku oraz wyborach samorządowych w 2018 roku w mieście Mszana Dolna i jednostkach grupy porównawczej	31
Wykres 27. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON w mieście Mszana Dolna w latach 2014-2018.....	34

Wykres 28. Liczba podmiotów gospodarczych na 1 tys. mieszkańców w mieście Mszana Dolna i jednostkach grupy porównawczej w 2018 roku.....	34
Wykres 29. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej w sektorze prywatnym (osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą) w mieście Mszana Dolna i jednostkach grupy porównawczej w latach 2014-2018	35
Wykres 30. Podmioty gospodarcze wg sekcji PKD w mieście Mszana Dolna w 2018 roku.....	35
Wykres 31. Odsetek ludności korzystający z oczyszczalni ścieków w mieście Mszana Dolna i jednostkach grupy porównawczej w 2018 roku	40
Wykres 32. Liczba mieszkańców przypadająca na 1 instytucję kultury w mieście Mszana Dolna i jednostkach grupy porównawczej w 2018 roku.....	44
Wykres 33. Liczba imprez oraz liczba uczestników imprez na 1 tys. mieszkańców w mieście Mszana Dolna i jednostkach grupy porównawczej w 2018 roku	45
Wykres 34. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1 tys. mieszkańców w mieście Mszana Dolna i jednostkach grupy porównawczej w 2014 i 2018 roku	45
Wykres 35. Liczba ludności na 1 aptekę ogólnodostępną w mieście Mszana Dolna i jednostkach grupy porównawczej w 2018 roku	51
Wykres 36. Placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 10 tys. ludności w mieście Mszana Dolna i jednostkach grupy porównawczej w 2018 roku.....	51
Wykres 37. Zaopatrzenie mieszkań w podstawowe instalacje techniczno-sanitarne (korzystający z instalacji w ludności ogółem) w mieście Mszana Dolna oraz jednostkach grupy porównawczej w 2017 roku	55

VI. ZAŁĄCZNIKI

1. Raport z badania ankietowego dotyczącego problemów, potrzeb i oczekiwań rewitalizacyjnych mieszkańców miasta Mszana Dolna.
2. Raport z warsztatów diagnostycznych w mieście Mszana Dolna.

RAPORT Z BADANIA ANKIETOWEGO DOTYCZĄCEGO PROBLEMÓW, POTRZEB I OCZEKIWAŃ REWITALIZACYJNYCH MIESZKAŃCÓW MIASTA MSZANA DOLNA

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MSZANA DOLNA NA LATA 2020-2027

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE.....	2
WYNIKI BADANIA ANKIETOWEGO.....	3
PROFIL RESPONDENTÓW.....	3
PROBLEMY SPOŁECZNE.....	5
PROBLEMY GOSPODARCZE.....	6
PROBLEMY ŚRODOWISKOWE.....	7
PROBLEMY PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNE	8
PROBLEMY TECHNICZNE.....	9
IDENTYFIKACJA BRAKÓW W OFERCIE I INFRASTRUKTURZE.....	10
SPIS WYKRESÓW.....	14

Opracowanie:

Zespół ds. Doradztwa i Rozwoju

FRDL Małopolski Instytut Samorządu Terytorialnego i Administracji

Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej
Małopolski Instytut Samorządu Terytorialnego i Administracji

WPROWADZENIE

Raport przedstawia wyniki sondażowego badania ankietowego, przeprowadzonego wśród mieszkańców miasta Mszana Dolna, dotyczącego ich problemów, potrzeb i oczekiwań w kontekście planowanych na tym terenie działań rewitalizacyjnych. Badanie przeprowadzone zostało na przełomie lipca i sierpnia 2019 r. na zlecenie Urzędu Miasta Mszana Dolna, przez FRDL Małopolski Instytut Samorządu Terytorialnego i Administracji w Krakowie, w ramach prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji Miasta Mszana Dolna na lata 2020-2027.

Celem badania było poznanie problemów, potrzeb i preferencji mieszkańców w zakresie rozwoju ich miasta, a także ustalenie priorytetowych przedsięwzięć, których realizacja wpłynęłaby na podniesienie jakości ich życia. W ramach procesu tworzenia Gminnego Programu Rewitalizacji przyjęto założenie, że o ile wyciąganie wniosków z diagnozy i prognozowanie zmian jest po części zadaniem eksperckim, o tyle diagnozowanie stanu obecnego, a już szczególnie artykułowanie potrzeb, jest przede wszystkim zadaniem mieszkańców. Przyjęcie takiej perspektywy pozwoli na zbudowanie dokumentu uwzględniającego problemy i oczekiwania lokalnej społeczności.

W celu poznania potrzeb i opinii lokalnej społeczności rozdyskrebowane zostały zarówno ankiety tradycyjne, jak i elektroniczne. W sumie, analizie poddane zostały 242 ankiety.

NOTA METODOLOGICZNA

- Czas realizacji badania: lipiec – sierpień 2019 r.
- Miejsce realizacji: miasto Mszana Dolna
- Badanie sondażowe, ilość respondentów: 242
- Jednostka badania: osoby zamieszkujące obszar miasta Mszana Dolna w wieku powyżej 15 roku życia
- Technika badawcza: badanie z wykorzystaniem wywiadów internetowych CAWI (Computer-Assisted Web Interview) oraz ankiety dystrybuowanej na terenie miasta

WYNIKI BADANIA ANKIETOWEGO

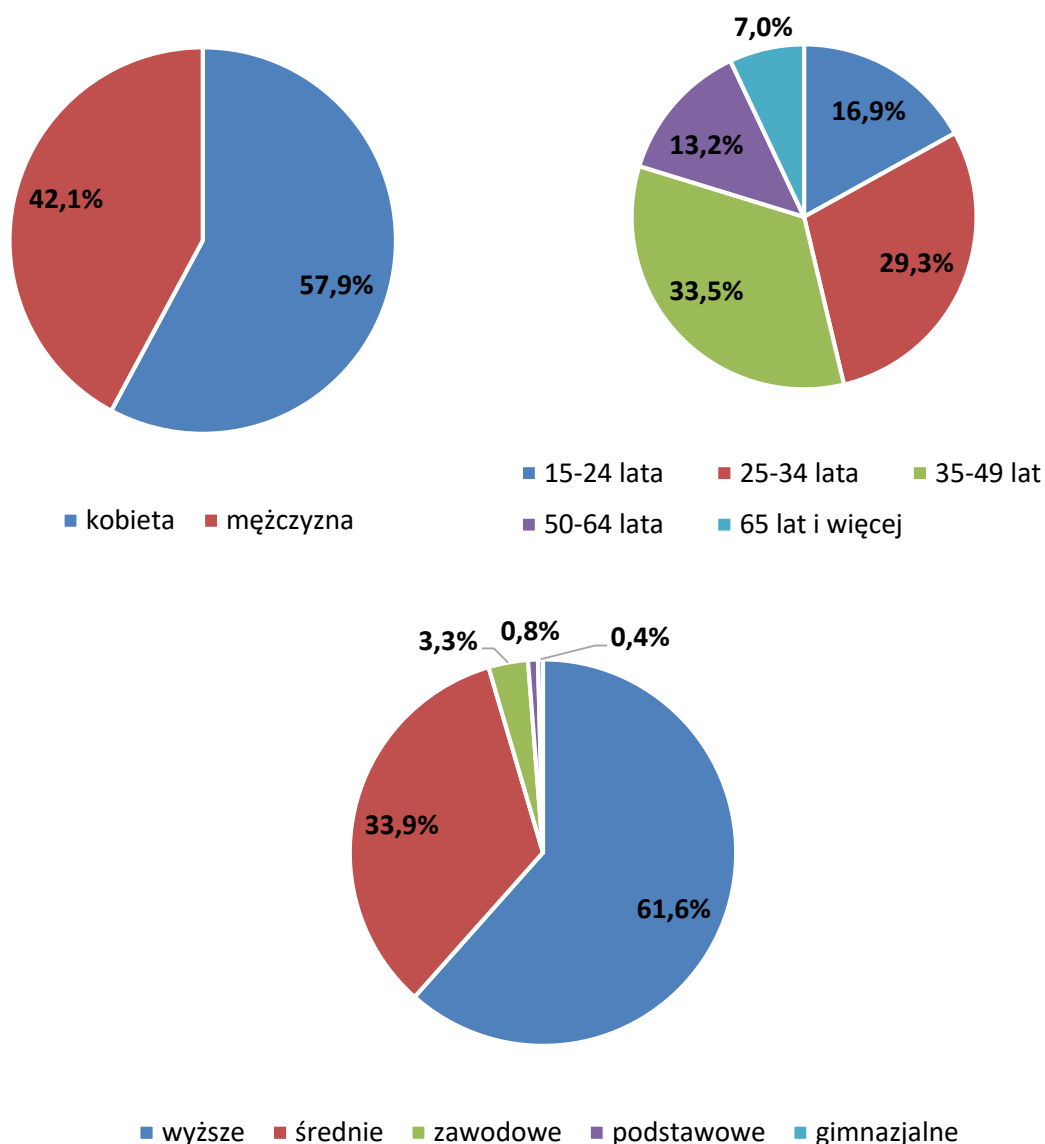
PROFIL RESPONDENTÓW

Większość respondentów (57,9%) stanowiły kobiety.

Przeważającą część badanych stanowiły osoby młode i w średnim wieku – od 25 do 49 lat (62,8%). Zwraca również uwagę stosunkowo wysoki odsetek osób w wieku do 24. roku życia – stanowiły one 16,9% ankietowanych.

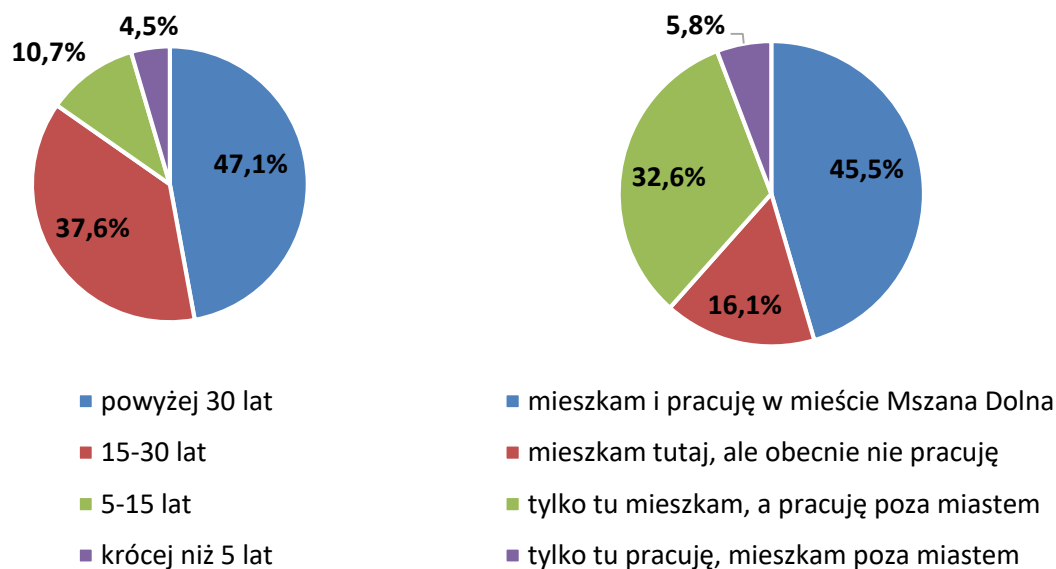
Przeważającą grupę respondentów stanowiły osoby z wykształceniem wyższym (61,6%) oraz średnim (33,9%).

Wykres 1. Struktura respondentów ze względu na płeć, wiek i poziom wykształcenia

Niemal połowa uczestników badania to osoby mieszkające w mieście powyżej 30 lat (47,1%). Drugą dużą grupę stanowiły osoby mieszkające tu od 15 do 30 lat (37,6%). Największą grupę respondentów stanowiły osoby, które mieszkają i pracują w mieście (45,5%). Drugą największą grupą były osoby mieszkające w Mszanie Dolnej, lecz pracujące poza nią (32,6%).

Wykres 2. Struktura respondentów ze względu na długość zamieszkania w mieście oraz związek z miastem Mszana Dolna

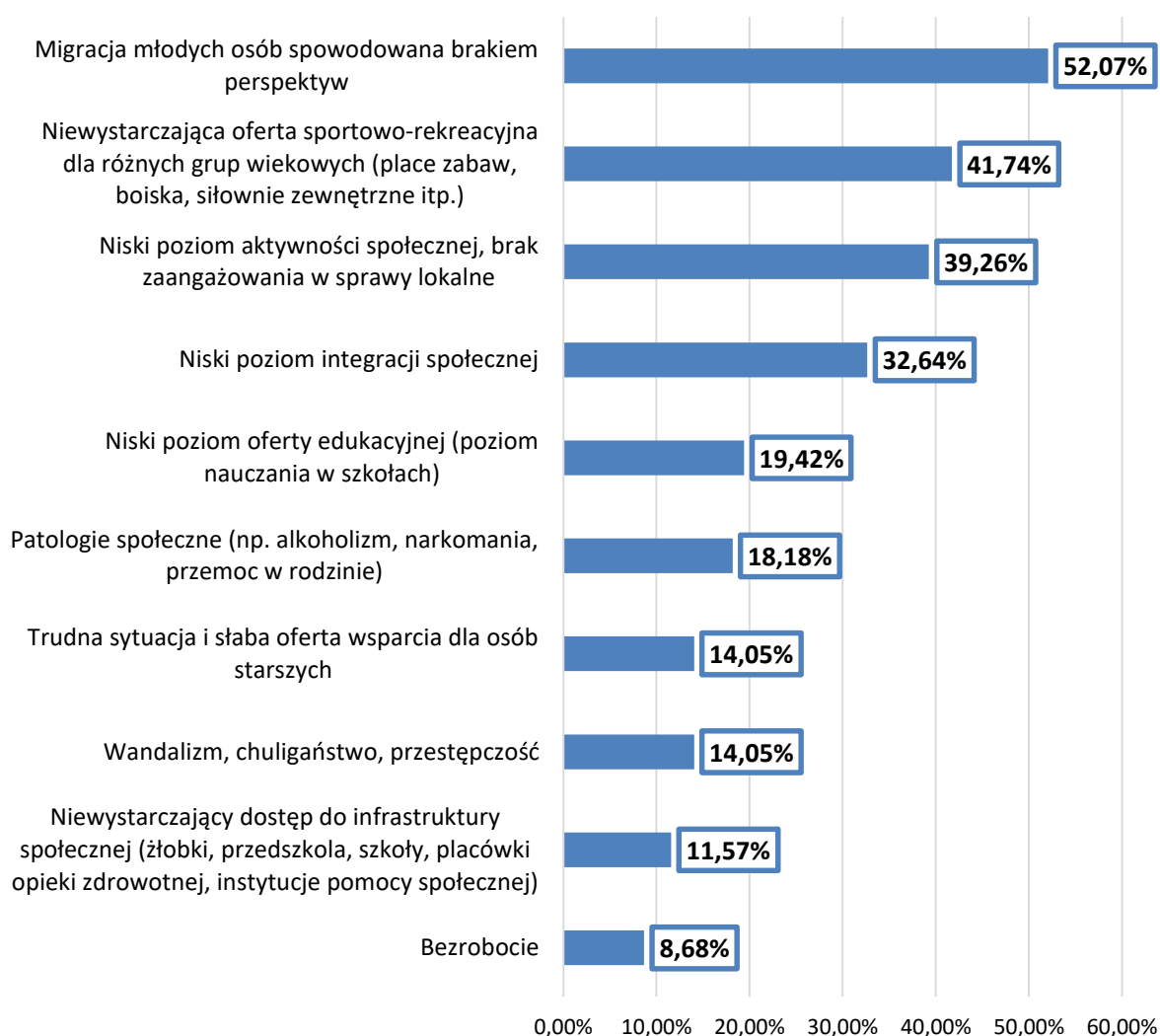

PROBLEMY SPOŁECZNE

Z uwagi na nacisk, jaki proces rewitalizacji kładzie na rozwiązywanie problemów społecznych, respondenci w pierwszej kolejności zostali poproszeni o wskazanie jakie problemy z tej grupy są ich zdaniem najważniejsze.

Zdaniem ankietowanych, najważniejszym problemem społecznym miasta jest emigracja młodych osób spowodowana brakiem perspektyw – wskazała ją ponad połowa respondentów. Drugim niezwykle ważnym problemem jest niewystarczająca oferta sportowo-rekreacyjna dla różnych grup wiekowych (plac zabaw, boiska, siłownie zewnętrzne itp.). Mieszkańcy zwrócili również uwagę na niski poziom aktywności społecznej, brak zaangażowania w sprawy lokalne i niski poziom społecznej, integracji.

Wykres 3. Główne problemy społeczne występujące w mieście Mszana Dolna

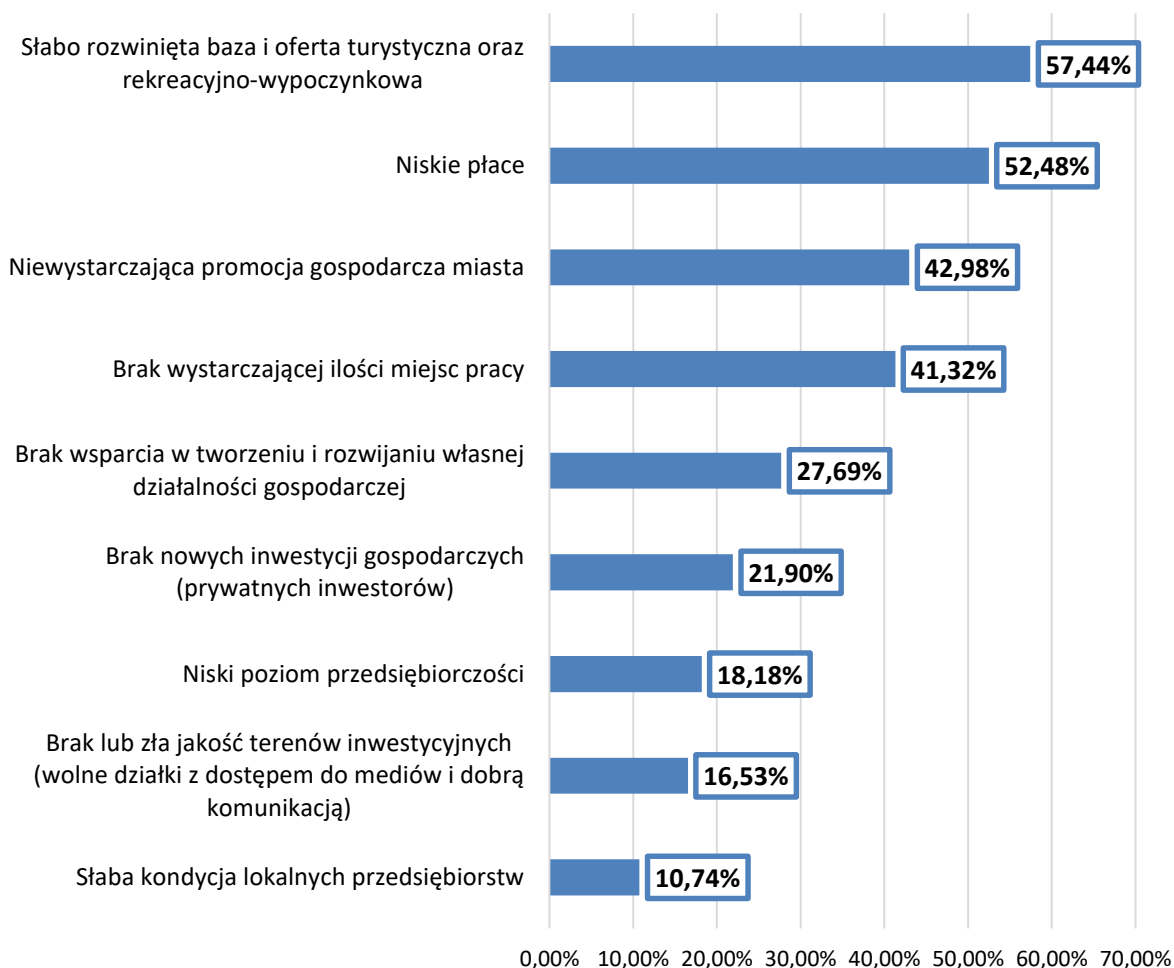

Mieszkańcy, jako miejsce występowania wymienionych powyżej problemów wskazywali najczęściej całe miasto lub jego centralną część (opisywaną jako centrum lub rynek). Wiele wskazań dotyczyło również ulic: Starowiejskiej, Krakowskiej, Spadochroniarzy i Słomka.

PROBLEMY GOSPODARCZE

Zdaniem respondentów, najważniejszym problemem gospodarczym jest słabo rozwinięta baza i oferta turystyczna oraz rekreacyjno-wypoczynkowa. Może to oznaczać, że mieszkańcy widzą w walorach turystycznych miasta niewykorzystany potencjału do rozwoju przedsiębiorczości. Jako inne ważne problemy, ankietowani wskazali: niskie płace, niewystarczającą promocję gospodarczą miasta i brak wystarczającej ilości miejsc pracy. Taki obraz Mszany Dolnej może tłumaczyć zidentyfikowane zjawisko emigracji zarobkowej.

Wykres 4. Główne problemy gospodarcze występujące w mieście Mszana Dolna

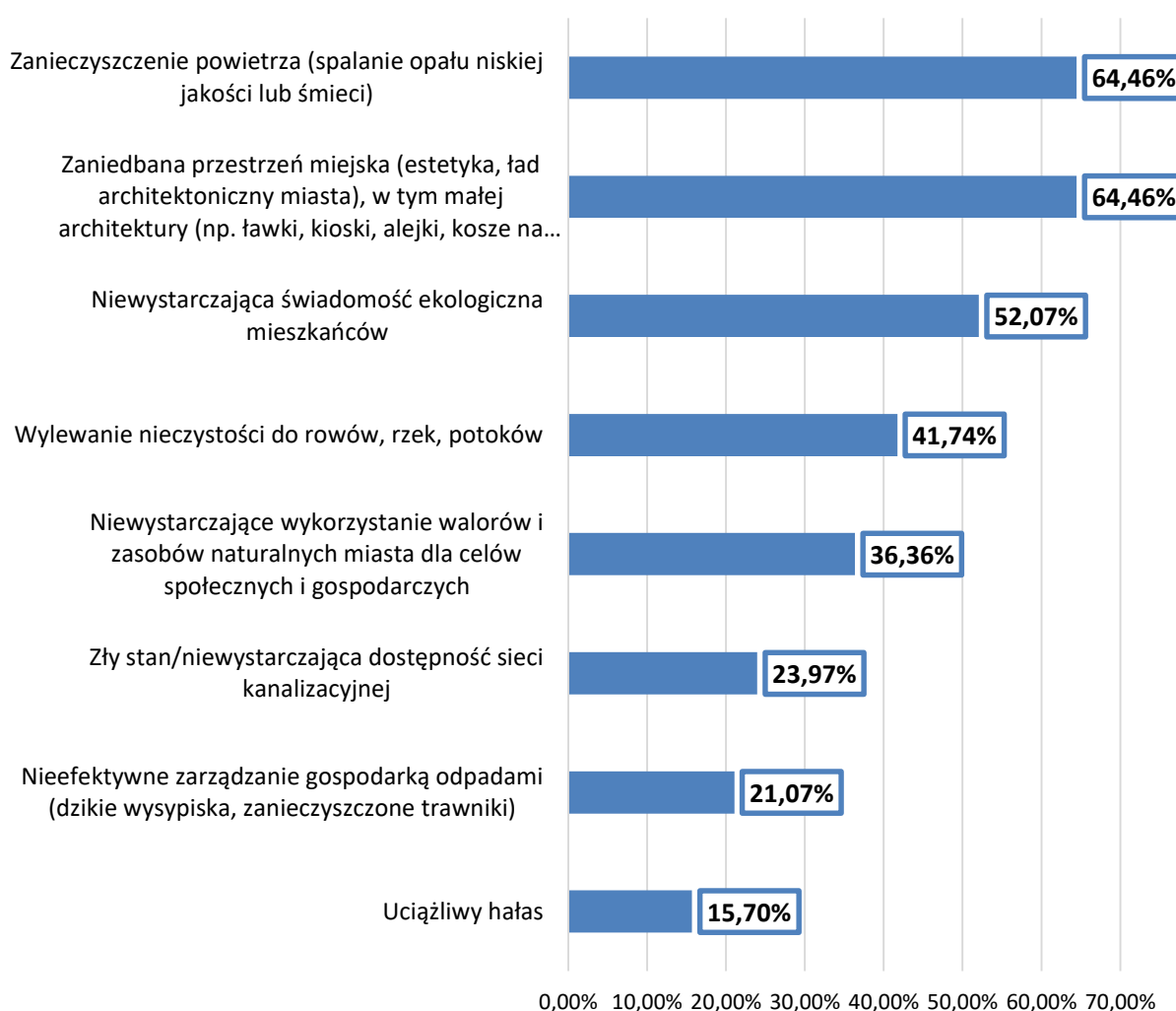

Mieszkańcy, jako miejsce występowania wymienionych powyżej problemów wskazywali najczęściej całe miasto lub jego centralną część (opisywaną jako centrum lub rynek). Część wskazań dotyczyła również ulic: Starowiejskiej, Krakowskiej i Słomka.

PROBLEMY ŚRODOWISKOWE

Najważniejsze problemy środowiskowe, występujące na terenie miasta, to zdaniem respondentów: zanieczyszczenie powietrza (spalanie opału niskiej jakości lub śmieci) oraz zaniedbana przestrzeń miejska (estetyka, ład architektoniczny miasta), w tym brak lub zły stan małej architektury (np. ławki, kioski, alejki, kosze na śmieci). Ponadto, mieszkańcy zwrócili uwagę na problem wylewania nieczystości do rowów, rzek, potoków. Przyczyną części problemów środowiskowych może być, wskazana również przez respondentów, niewystarczająca świadomość ekologiczna mieszkańców miasta. Ma ona znaczenie szczególnie w przypadku spalania opału niskiej jakości, spalania śmieci w domowych kotłowniach czy odprowadzania nieczystości poza systemem kanalizacji.

Wykres 5. Główne problemy środowiskowe występujące w mieście Mszana Dolna

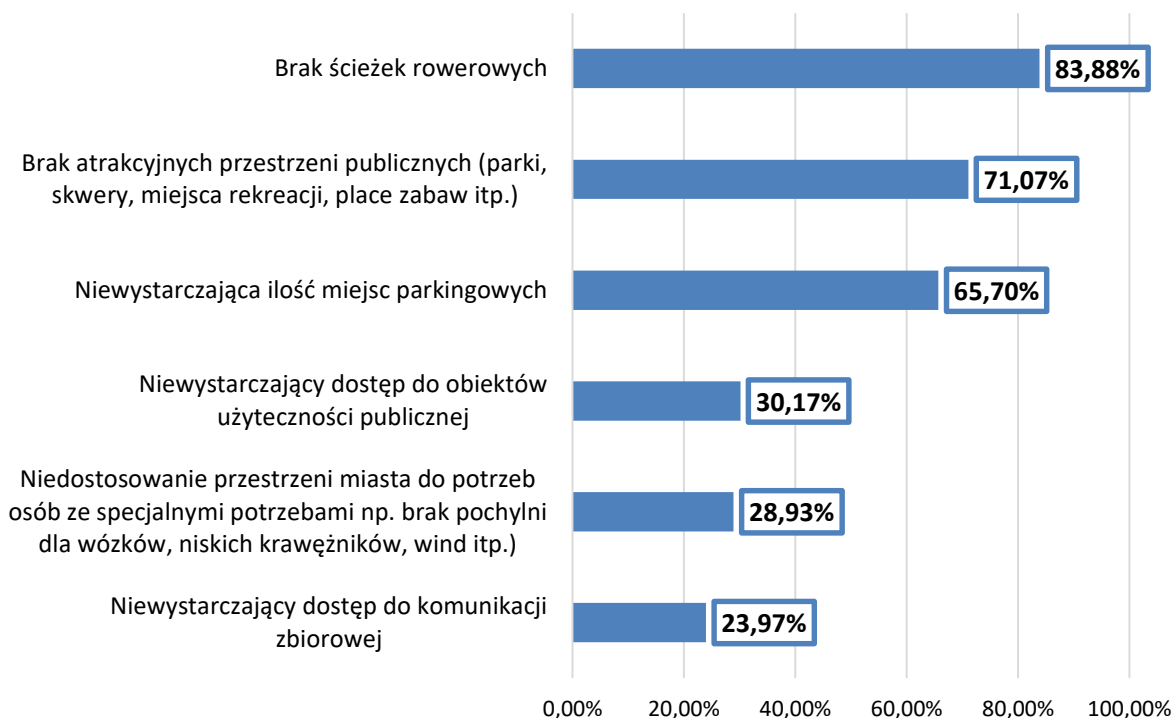

Mieszkańcy, jako miejsce występowania wymienionych powyżej problemów wskazywali najczęściej całe miasto lub jego centralną część (opisywaną jako centrum lub rynek). Niejednokrotnie wskazywano również na obszary wzdłuż rzek Mszanki i Raby. Część wskazań dotyczyła również ulic: Spadochroniarzy, Krakowskiej i Starowiejskiej.

PROBLEMY PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNE

Mieszkańcy jako problem przestrzenno-funkcjonalny wskazali brak ścieżek rowerowych, które mogłyby stanowić z jednej strony alternatywę dla transportu samochodowego, z drugiej zaś – stanowić element infrastruktury sportowo-rekreacyjnej. Inne, ważne zdaniem respondentów, problemy to: brak atrakcyjnych przestrzeni publicznych (parki, skwery, miejsca rekreacji, place zabaw itp.), niewystarczająca ilość miejsc parkingowych oraz niewystarczający dostęp do obiektów użyteczności publicznej.

Wykres 6. Główne problemy przestrzenno-funkcjonalne występujące w mieście Mszana Dolna

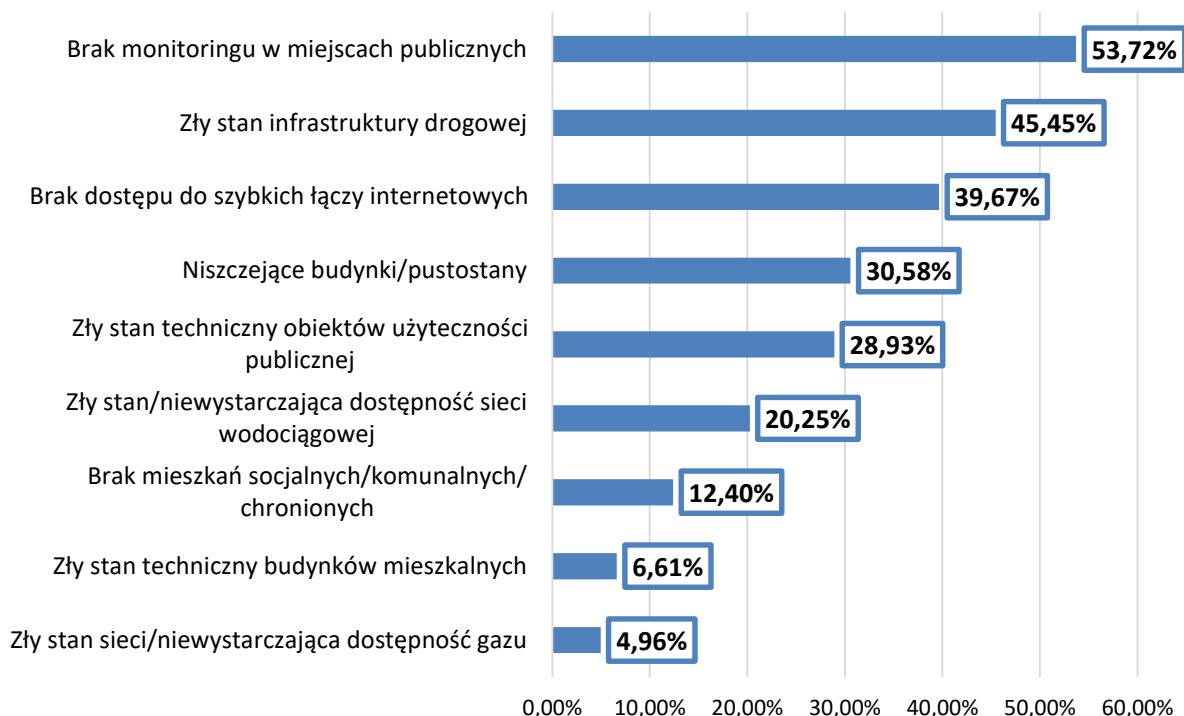

Mieszkańcy, jako miejsce występowania wymienionych powyżej problemów wskazywali najczęściej całe miasto lub jego centralną część (opisywaną jako centrum lub rynek). Niejednokrotnie wskazywano również na obszary wzdłuż rzek Mszanki i Raby oraz ulicę Starowiejską.

PROBLEMY TECHNICZNE

Ponad połowa respondentów, wskazała brak monitoringu w miejscach publicznych, jako główny problem techniczny. Brak tego typu instalacji może wpływać niekorzystnie na poczucie bezpieczeństwa i tym samym zniechęcać mieszkańców do przebywania w przestrzeni publicznej. Innymi problemami, ważnymi z punktu widzenia mieszkańców są: zły stan infrastruktury drogowej oraz brak dostępu do szybkich łącz internetowych.

Wykres 7. Główne problemy techniczne występujące w mieście Mszana Dolna

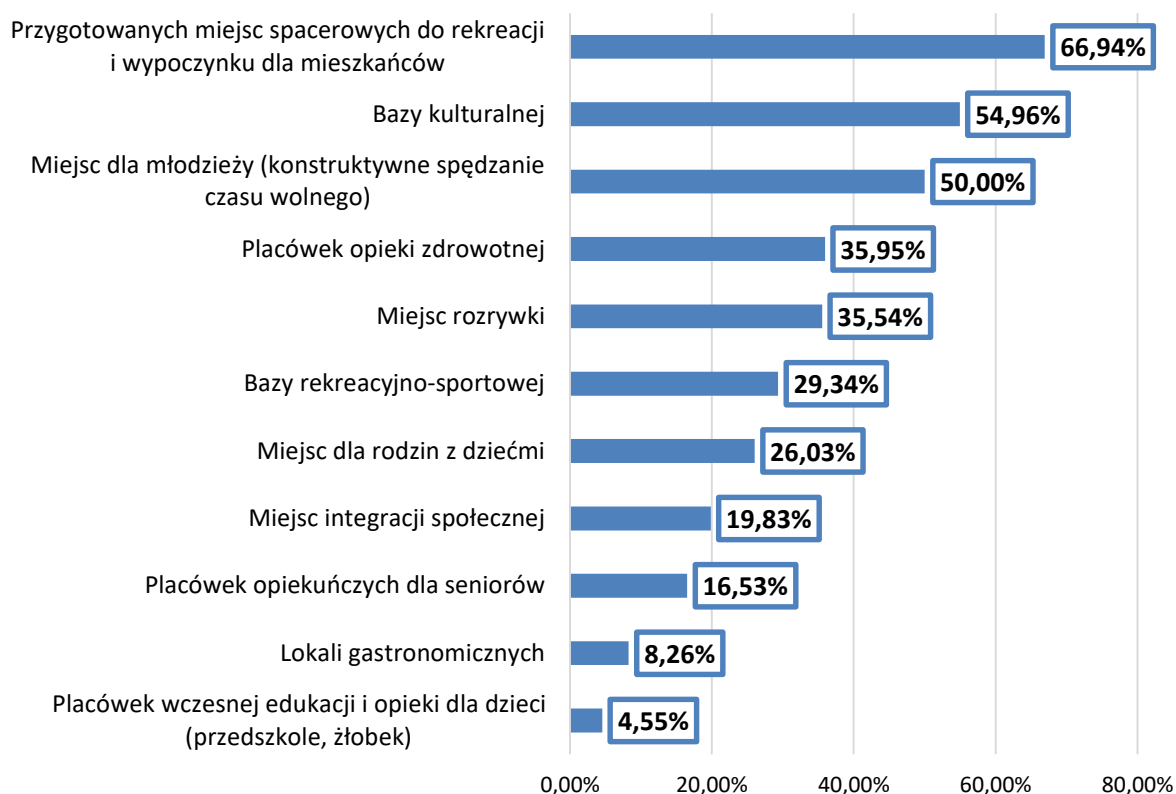

Mieszkańcy, jako miejsce występowania wymienionych powyżej problemów wskazywali najczęściej całe miasto lub jego centralną część (opisywaną jako centrum lub rynek). Część wskazań dotyczyła również ulic: Krakowskiej, Starowiejskiej i Słomka.

IDENTYFIKACJA BRAKÓW W OFERCIE I INFRASTRUKTURZE

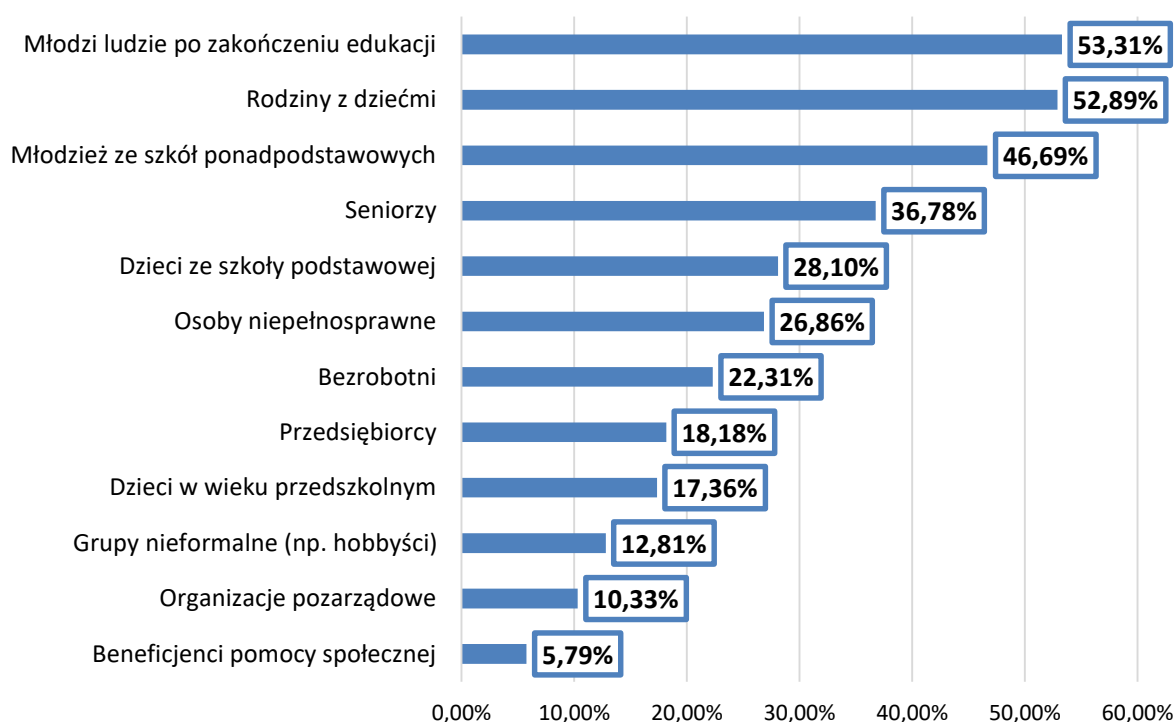
Mieszkańcy zostali poproszeni o wskazanie w ankiecie miejsc, jakich najbardziej brakuje w mieście. Najwięcej wskazań dotyczyło miejsc spacerowych do rekreacji i wypoczynku dla mieszkańców. Na drugim miejscu znalazła się baza kulturalna. Dodatkowo, połowa respondentów oczekuje stworzenia miejsc dla młodzieży, które pozwoliłyby jej na konstruktywne spędzanie czasu wolnego. Mieszkańcom brakuje również placówek opieki zdrowotnej oraz miejsc rozrywki.

Wykres 8. Miejsca, których brakuje w Mszanie Dolnej

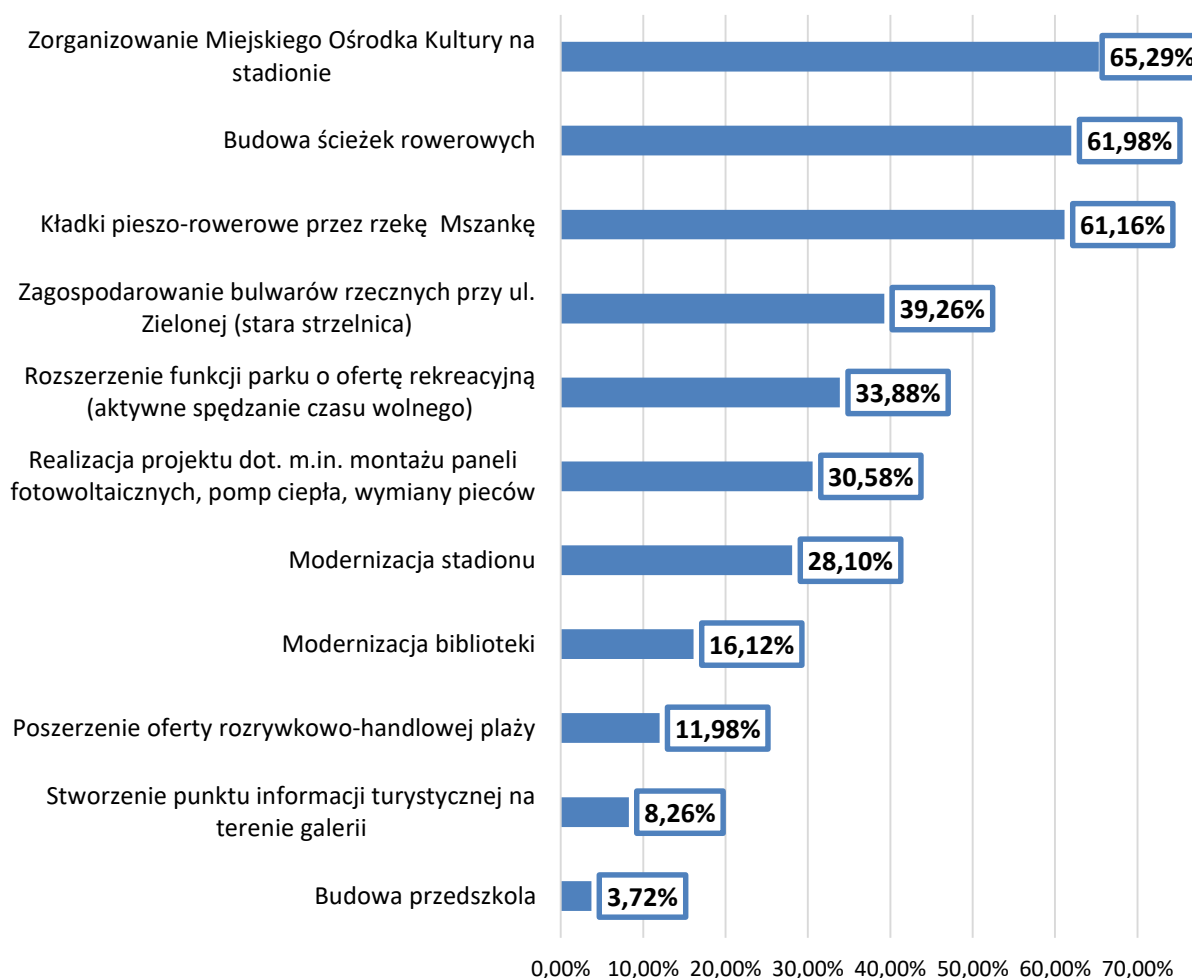
Zdaniem mieszkańców, grupy społeczne, do których w pierwszej kolejności powinny zostać skierowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne są młodzi ludzie po zakończeniu edukacji, rodziny z dziećmi oraz młodzież ze szkół ponadpodstawowych. Zdaniem respondentów, należy również tworzyć miejsca dedykowane najstarszym mieszkańcom miasta oraz osobom z niepełnosprawnościami, których odsetek jest znaczący i rośnie na skutek procesu starzenia się społeczeństwa.

Wykres 9. Grupy społeczne, do których powinny zostać skierowane działania rewitalizacyjne

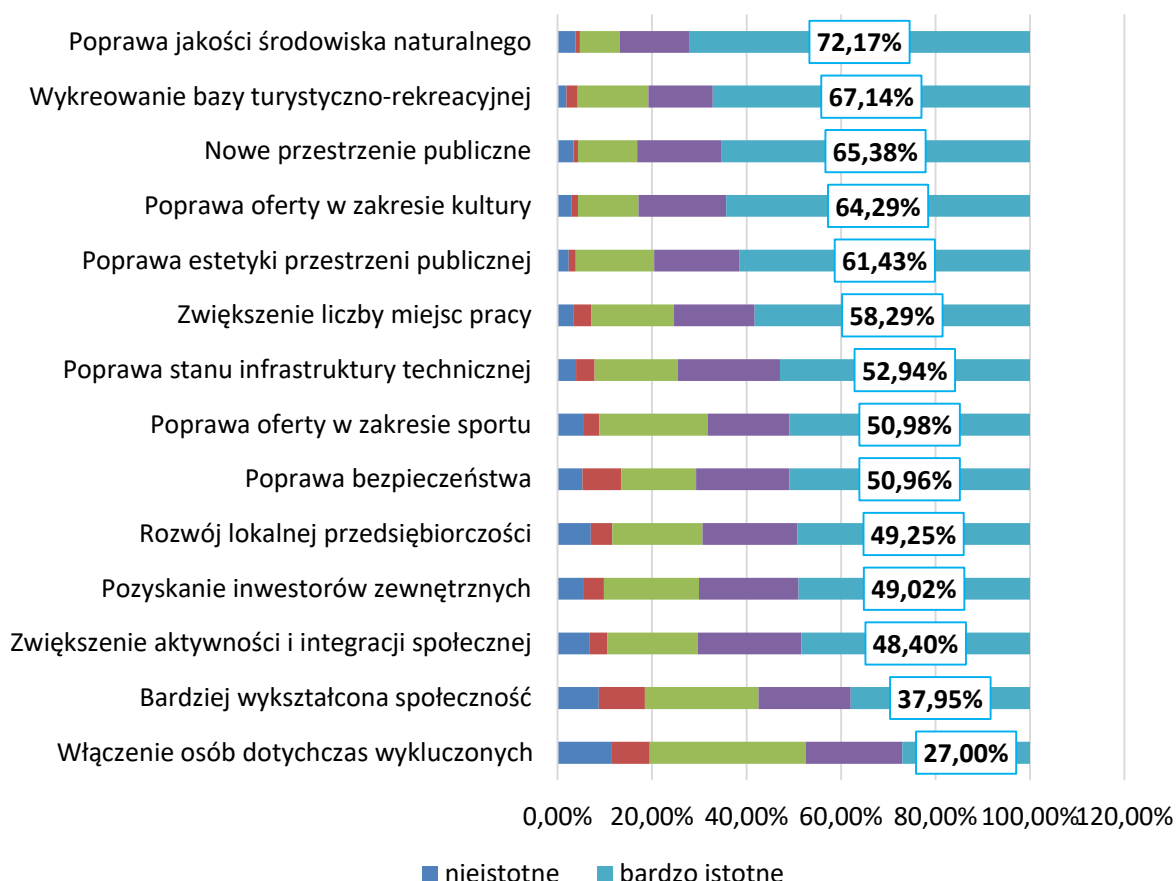
Ankietowani mieszkańcy miasta uszeregowali inwestycje, które mają służyć mieszkańcom, wskazując te, które ich zdaniem powinny zostać przeprowadzone w pierwszej kolejności. Są to przede wszystkim: zorganizowanie Miejskiego Ośrodka Kultury na stadionie, budowa ścieżek rowerowych oraz kładki pieszo-rowerowe przez rzekę Mszankę – te trzy zadania wskazała ponad połowa ankietowanych. Na kolejnych miejscach znalazły się: zagospodarowanie bulwarów rzecznych przy ul. Zielonej (stara strzelnica), rozszerzenie funkcji parku o ofertę rekreacyjną (aktywne spędzanie czasu wolnego), realizacja projektu ekologicznego dot. m.in. montażu paneli fotowoltaicznych, pomp ciepła, wymiany pieców, a także modernizacja stadionu.

Wykres 10. Inwestycje służące mieszkańcom, które należy przeprowadzić w mieście w pierwszej kolejności

Zdaniem mieszkańców, do rezultatów jakie powinny zostać osiągnięte w wyniku procesu rewitalizacji należą przede wszystkim: poprawa jakości środowiska naturalnego, wykreowanie bazy turystyczno-rekreacyjnej, nowe przestrzenie publiczne, poprawa oferty w zakresie kultury oraz poprawa estetyki przestrzeni publicznej. Ponadto, respondenci liczą na zwiększenie liczby miejsc prac, poprawę stanu infrastruktury technicznej, poprawę oferty w zakresie sportu oraz poprawę bezpieczeństwa.

Wykres 11. Oczekiwania mieszkańców względem efektów podejmowanych w mieście działań rewitalizacyjnych

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Struktura respondentów ze względu na płeć, wiek i poziom wykształcenia	3
Wykres 2. Struktura respondentów ze względu na długość zamieszkania w mieście oraz związek z miastem Mszana Dolna	4
Wykres 3. Główne problemy społeczne występujące w mieście Mszana Dolna	5
Wykres 4. Główne problemy gospodarcze występujące w mieście Mszana Dolna	6
Wykres 5. Główne problemy środowiskowe występujące w mieście Mszana Dolna.....	7
Wykres 6. Główne problemy przestrzenno-funkcjonalne występujące w mieście Mszana Dolna	8
Wykres 7. Główne problemy techniczne występujące w mieście Mszana Dolna	9
Wykres 8. Miejsca, których brakuje w Mszanie Dolnej.....	10
Wykres 9. Grupy społeczne, do których powinny zostać skierowane działania rewitalizacyjne	11
Wykres 10. Inwestycje służące mieszkańcom, które należy przeprowadzić w mieście w pierwszej kolejności	12
Wykres 11. Oczekiwania mieszkańców względem efektów podejmowanych w mieście działań rewitalizacyjnych	13

RAPORT Z WARSZTATÓW DIAGNOSTYCZNYCH W MIEŚCIE MSZANA DOLNA

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MSZANA DOLNA NA LATA 2020-2027

Mszana Dolna / Kraków 2019 r.

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE.....	2
WNIOSKI Z WARSZTATÓW DIAGNOSTYCZNYCH	4

Opracowanie:

Zespół ds. Doradztwa i Rozwoju

FRDL Małopolski Instytut Samorządu Terytorialnego i Administracji

Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej
Małopolski Instytut Samorządu Terytorialnego i Administracji

WPROWADZENIE

Diagnoza oraz wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji były realizowane w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, w tym poprzez przeprowadzenie dedykowanych warsztatów diagnostycznych.

Raport przedstawia wyniki warsztatów diagnostycznych z mieszkańcami miasta Mszana Dolna, dotyczących ich problemów, potrzeb i oczekiwań w kontekście planowanych działań rewitalizacyjnych. Spotkania zostały przeprowadzone na początku sierpnia 2019 r. na zlecenie Urzędu Miasta Mszana Dolna, przez FRDL Małopolski Instytut Samorządu Terytorialnego i Administracji w Krakowie, w ramach prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji Miasta Mszana Dolna na lata 2020-2027. Jeden z warsztatów realizowany był w godzinach przedpołudniowych, a drugi w godzinach popołudniowych, aby każdy zainteresowany miał szansę uczestnictwa.

Wśród głównych celów tych spotkań wymienić należy:

- zaangażowanie mieszkańców, poznanie ich problemów, potrzeb i oczekiwań, zagwarantowanie wszystkim interesariuszom możliwości wypowiedzenia się,
- edukacja i informacja o procesie rewitalizacji,
- rozwój dialogu między interesariuszami oraz ich integracji wokół rewitalizacji,
- zapewnienie udziału interesariuszy w przygotowaniu dokumentów dotyczących rewitalizacji.

Program warsztatów obejmował:

- wprowadzenie do rewitalizacji - przedstawienie istoty, celów, zasad prowadzenia rewitalizacji, wynikających z ustawy, oraz przebiegu tego procesu,
- prezentację kluczowych wniosków z diagnozy społeczno-gospodarczej miasta, bazującej na statystyce publicznej,
- pracę warsztatową z mieszkańcami, mającą na celu wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji (identyfikacja problemów społecznych, gospodarczych, środowiskowych, funkcjonalnych i infrastrukturalnych oraz potencjałów, nakreślenie wizji rozwoju miasta, w tym wskazanie przez mieszkańców obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia ich potrzeb),
- prezentacja syntetyczna wyników analiz przestrzennych, porównanie opinii mieszkańców z wstępnie wyznaczonym obszarem zdegradowanym i obszarem rewitalizacji.

Techniki pracy z mieszkańcami:

- prezentacja multimedialna,
- pytania i odpowiedzi,
- dyskusja moderowana,
- praca w grupach,
- praca z mapami.

Łącznie w warsztatach wzięło w nich udział ponad 27 osób.

NOTA METODOLOGICZNA

- Czas realizacji warsztatów:
1.08.2019 r.
2.08.2019 r.
- Miejsce realizacji: Urząd Miasta Mszana Dolna
- Liczba zarejestrowanych uczestników: 27
- Uczestnicy: mieszkańcy, przedsiębiorcy, przedstawiciele sektora pozarządowego, urzędnicy
- Technika: warsztaty diagnostyczne z wykorzystaniem map miasta

WNIOSKI Z WARSZTATÓW DIAGNOSTYCZNYCH

Dzięki zrealizowaniu dwóch warsztatów diagnostycznych udało się zidentyfikować kluczowe problemy społeczne i pozostałe na poszczególnych obszarach miasta, a także obszary trudne – miejsca w których potrzebna jest interwencja, gdyż znacząco obniżają jakość życia lub zagrażają bezpieczeństwu mieszkańców.

Wśród głównych problemów miasta uczestnicy spotkań wskazywali:

- niska dostępność sieci kanalizacyjnej, w szczególności poza centrum (m.in. Krupciówka – Wójt, Zarabki, Skrobacze – Bobolówka, Leśna – Północ, Podlesie, Bienków – Kołaczów, Lachówka - Leśniaki – Sutory, Zarabie, Zakopiańska, Marki – Bołdony, Gocały, Dział, Mocarze),
- niska dostępność sieci wodociągowej, w szczególności poza centrum (m.in.: Leśna – Południe, Leśna – Północ, Podlesie, Bienków – Kołaczów, Lachówka - Leśniaki – Sutory, Zarabie, Zakopiańska, Marki – Bołdony, Gocały, Dział, Mocarze), nielegalne instalacje i przyłącza, problem bardzo ograniczonych zasobów wody,
- zanieczyszczenie powietrza, głównie w centrum miasta,
- zatory komunikacyjne (korki), w szczególności na głównych szlakach (m.in. droga krajowa 28, ul. Krakowska, Starowiejska, Spadochroniarzy)
- brak miejsc parkingowych, w szczególności w centrum miasta,
- zły stan infrastruktury drogowej, braki w zakresie oświetlenia,
- brak ścieżek rowerowych (alternatywa dla samochodów, jednocześnie rekreacja), w tym wzdłuż rzek,
- zajmowanie przez kierowców miejsca na chodnikach, utrudnianie ruchu pieszych, w tym osób z niepełnosprawnościami, szczególnie w centrum miasta,
- bariery architektoniczne dla osób z niepełnosprawnościami, rodziców z dziećmi itp., szczególnie w centrum miasta,
- słaba aktywność społeczna, jednocześnie brak przestrzeni i oferty wsparcia dla organizacji pozarządowych, w tym zrzeszających seniorów i seniorki,
- niska dostępność usług ochrony zdrowia, w tym dedykowanych seniorom i seniorkom oraz osobom z niepełnosprawnościami,
- rozdzielenie miasta przez rzeki, brak przepraw, brak spójności komunikacyjno-przestrzennej,
- kumulacja zdarzeń w okolicach rzek, w tym na plaży miejskiej (m.in. picie alkoholu, akty wandalizmu, zaśmiecanie),
- „miasto jako przelotówka”, „miasto jako miejsce zakupów, w tym alkoholu”,
- niewykorzystanie walorów turystycznych miasta,
- brak bazy turystycznej,
- brak toalet publicznych, w szczególności w centrum miasta,

- brak małej infrastruktury (ławki, kosze, miejsca rekreacji i wypoczynku), w szczególności w centrum oraz wzdłuż rzek,
- niezagospodarowany park miejski,
- brak bazy sportowo-rekreacyjnej, zły stan stadionu miejskiego,
- słaba oferta kulturalna (m.in. potrzeba dokończenia remontu Miejskiego Ośrodka Kultury),
- brak oferty dla rodzin z dziećmi, w tym brak placów zabaw,
- zły stan techniczny budynków publicznych przedszkoli,
- brak monitoringu wizyjnego,
- emigracja zarobkowa,
- szara strefa, praca na czarno (przy jednoczesnym korzystaniu z pomocy społecznej).